

137411

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖZEL GÜVENLİK SİSTEMİ KAPSAMINDA GÜVENLİK
MÜHENDİSLİĞİ KAVRAMININ İNCELENMESİ

137411

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DENİZ DAĞDEVİREN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ANA BİLİM DALI : İLETİŞİM
PROGRAMI : İLETİŞİM

TEZ DANIŞMANI : PROF. DR. ALİ AKDEMİR

KOCAELİ, 2003

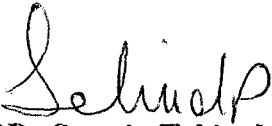
T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

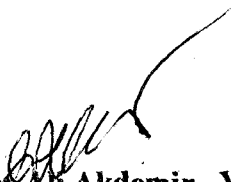
ÖZEL GÜVENLİK SİSTEMİ KAPSAMINDA GÜVENLİK
MÜHENDİSLİĞİ KAVRAMININ İNCELENMESİ

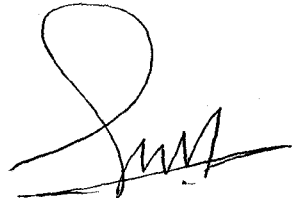
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan : DENİZ DAĞDEVİREN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarih ve No: 17.07.2003,
2003/10

Prof. Dr. Şermin Tekinalp

Prof. Dr. Ali Akdemir

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Dikme

KOCAELİ, 2003

SUNUŞ

Bilgi toplumunun neden olduğu değişimlerin güvenlik alanını da etkilememesi mümkün değildir. Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin sunduğu yenilikler, her kavram üzerinde olduğu gibi güvenlik kavramının da anlam ve içeriğini değiştirmektedir.

Yaşanılan baş döndürücü gelişmeler insanı sınırlayan yerel çerçeveleri yıkmış, günlük hayatı küresel boyutlara taşımıştır. Geçmişte sınırlı bir çevrede güvenli bir hayat yaşayan kişi, artık sonsuz bir evrende güvenliğini korumak zorundadır.

Klasik güvenlik kurumlarındaki mevcut katı bürokratik yapının, teknolojik gelişmelerin doğurduğu güvensizlik ortamına, liderlik etmesi mümkün değildir. Modern devlet anlayışında her geçen gün daha da söz sahibi olan birey ve özel sektörün güvenlik hizmetlerine aktif katılımı desteklenmelidir.

Bu çalışmada, güvenlik stratejilerinin belirlenmesinde diğer disiplinlerle ortak bir anlayış içerisinde güvenlik ihtiyaçlarına çözümler üreten bir bilim dalı olarak “Güvenlik Mühendisliği” gündeme gelmektedir. Teknoloji ve bilgi çağının güvenlik sorunları da ancak yönlendirilecek bilimsel çalışmalar ve güvenlik kurumlarının klasik deneyim ve tecrübelerinin birlikteliğini sağlamakla mümkün olacaktır. Sosyal bir alan olarak güvenlik bilimleri ile mühendislik disiplinlerinin buluşacakları ortak platform da “Güvenlik Teknikerliği Meslek Yüksekokulu” temelinde ortaya konmuştur.

Son söz olarak, kendisiyle beraber çalışma olanağını bana veren sayın Prof. Dr. Ali AKDEMİR’e ve bu çalışma süresince bana gösterdikleri ilgi, destek ve anlayış nedeni ile amirlerime, iş arkadaşlarıma ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

İzmit, Haziran 2003

Deniz Dağdeviren

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	İ
İÇİNDEKİLER	İİ
ÖZET.....	V
ŞEKİLLER VE TABLOLAR DİZİNİ	VI
GİRİŞ	1

BÖLÜM 1. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETİNİN KAVRAMSAL, YAPISAL TEMELLERİ	4
1.1. <i>Güvenlik Kavramı ve Paralel Kavramlar</i>	4
1.1.1. Güvenlik Kavramı.....	4
1.1.2. Güvenlik Mühendisliği Kavramı	7
1.1.3. Özel Güvenlik Hizmeti Kavramı	8
1.2. <i>Özel Güvenlik Hizmet Örgütü</i>	10
1.2.1. Özel Güvenlik Örgütü Görev Alanları.....	10
1.2.2. Özel Güvenlik Örgütünün Amaçları.....	12
1.2.3. Özel Güvenlik Örgütünün Fonksiyonları.....	13
1.2.3.1. Koruma Fonksiyonu.....	14
1.2.3.2. Devriye Fonksiyonu	14
1.2.3.3. Danışmanlık Fonksiyonu.....	15
1.2.3.4. Araştırma Fonksiyonu	15
1.2.3.5. Alarm Cevap Sistemleri Fonksiyonu	16
1.2.3.6. Ulaşım Alanında Sunulan Fonksiyonlar.....	16
1.2.3.7. Zırhlı Araç Servis Fonksiyonu.....	16
1.3. <i>Dünya'da ve Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin Gelişimi ve Yapısal Analizi</i>	17
1.3.1. Dünya'da Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin Gelişimi ve Yapısal Analizi.....	17
1.3.1.1. Gelişimi	17
1.3.1.2. Yapısal Analizi	20
1.3.1.2.1. Özel Güvenlik Hizmetlerini Sınıflama.....	20
1.3.1.2.2. Yasal Çerçeve	22
1.3.1.2.3. İnsan Kaynakları	22
1.3.1.2.4. Eğitim	23
1.3.2. Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin Gelişimi ve Yapısal Analizi.....	24
1.3.2.1. Gelişimi	24
1.3.2.2. Yapısal Analizi	26
1.3.2.2.2. Yasal Çerçeve	27
1.3.2.2.3. İnsan Kaynakları	34
1.3.2.2.4. Eğitim	35
1.4. <i>Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinden Yararlanmanın Negatif ve Pozitif Yönleri</i>	36
1.4.1. Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinden Yararlanmanın Pozitif Yönleri	36
1.4.1.1. Özel Güvenlik Şirketlerinin Pozitif Yönleri.....	36

1.4.1.2. Özel Güvenlik Birimlerinin Pozitif Yönleri	38
1.4.2. Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanmanın Negatif Yönleri.....	39
BÖLÜM 2. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ SÜRECİNİN KAPSAMI.....	42
2.1. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ.....	42
2.2. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİNİN TANIMI.....	42
2.3. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİNİN UZMANLIK ALANLARI.....	43
2.3.1. Operasyon Güvenliği	43
2.3.2. Bilgi Güvenliği	44
2.3.3. Network (Ağ) Güvenliği	45
2.3.4. Fiziksel Güvenlik.....	46
2.3.5. Personel Güvenliği.....	46
2.3.6. Yönetim Güvenliği	46
2.3.7. İletişim Güvenliği	47
2.3.8. Emisyon Güvenliği (TEMPEST).....	47
2.3.9. Bilgisayar Güvenliği	47
2.4. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ VE DİĞER DİSİPLİNLER.....	48
2.5. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ DESTEK PERSONELİ.....	48
2.6. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİNİN AKTÖRLERİ.....	50
2.7. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ HİZMET SÜRECİ.....	51
2.7.1. KURGULAMA VE PLANLAMA YÖNELİMLİ RİSK SÜRECİ.....	53
2.7.1.1. RİSK SÜRECİNİN KAPSAMI	54
2.7.1.1.1. TEHDİTLERİN TANIMLANMASI	54
2.7.1.1.2. ZAYIFLIKLARIN TANIMLANMASI	56
2.7.1.1.3. TESİRİN TANIMLANMASI.....	60
2.7.1.1.4. GÜVENLİK RİSKİNİN HESAPLANMASI	62
2.7.2. GÜVENİLİRLİK SÜRECİNİN KAPSAMI	64
2.7.2.1. GÜVENİLİRLİK SÜRECİNİN AŞAMALARI.....	65
2.7.2.1.1. GÜVENLİĞİ DOĞRULAMAK VE GEÇERLİ KILMAK ..	65
2.7.2.1.2. GÜVENLİK ARGÜMANLARININ İNŞASI.....	66
2.7.3. GÜVENLİK HİZMETİNİN TASARIMI VE SUNUŞU UYGULAMA : MÜHENDİSLİK SÜRECİ	67
2.7.3.1. MÜHENDİSLİK SÜRECİ AŞAMALARI	69
2.7.3.1.1. GÜVENLİK İHTİYAÇLARININ TESPİTİ	69
2.7.3.1.2. GÜVENLİK GİRDİLERİNİN TESPİTİ	70
2.7.3.1.3. GÜVENLİĞİN KOORDİNASYONU	72
2.7.3.1.4. GÜVENLİK KONTROLLERİNİN YÖNETİMİ	73
2.7.3.1.5. GÜVENLİK YAPISININ İZLENMESİ	74
BÖLÜM 3. “POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARI”NDA OKUTULAN EĞİTİM PROGRAMININ ANALİZİ İŞİĞİNDE “GÜVENLİK TEKNİKERLİĞİ MESLEK YÜKSEKOKULU” MÜFREDATININ HAZIRLANMASI.....	76
3.1. Polis Meslek Yüksek Okullarının Statüsü	76
3.2. Polis Meslek Yüksek Okullarının Amacı.....	76
3.3. Polis Meslek Yüksek Okullarının Öğrenci kaynakları.....	77
3.4. Polis Meslek Yüksek Okullarının Eğitim Programı.....	78
3.4.1. Uygulamalı Dersler.....	78
3.4.1.1. Beden Eğitimi ve Yakın Savunma	78
3.4.1.2. Silah Bilgisi ve Atış	79
3.4.1.3. Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım.....	79

3.4.2. Teorik Dersler.....	79
3.4.2.1. Olay Yeri İncelemesi.....	79
3.4.2.2. Önleyici Hizmetler.....	80
3.4.2.3. Toplumsal Olaylara Müdahale Esasları.....	81
3.4.2.4. Devlet Güvenliği ve İstihbarat.....	82
3.4.2.5. Kaçakçılıkla Mücadele.....	82
3.4.2.6. Ceza Hukuku.....	83
3.4.2.7. İnsan Hakları.....	83
3.4.2.8. Anayasa Hukuku.....	84
3.4.2.9. Ceza Muhakemeleri Usul Hukuku.....	85
3.5. GÜVENLİK TEKNİKLERLİĞİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜFREDAT ANALİZİ.....	88
3.5.1. Güvenlik Hizmetlerinde Eğitimin Önemi.....	88
3.5.2. Güvenlikle İlgili Konular.....	90
3.5.2.1. Güvenlik Tarihi Ve Kültürü.....	90
3.5.2.2. Temel Hukuk Bilgisi.....	91
3.5.2.3. Güvenlik Meslek Hukuku.....	91
3.5.2.4. Güvenlik Stratejileri Ve Yönetimi.....	91
3.5.2.5. Mesleki Teknik Yazışma Ve Rapor Yazma.....	92
3.5.2.6. Önleyici Güvenlik Hizmetleri.....	92
3.5.2.7. Suç Organizasyonları Ve Kovuşturma Usulü.....	92
3.5.2.8. Silah Bilgisi Ve Atış Eğitimi.....	92
3.5.2.9. Temel Trafik Bilgileri ve Sürücü Eğitimi.....	93
3.5.3. Teknik Konular.....	93
3.5.3.1. Çağdaş Güvenlik Teknolojileri.....	93
3.5.3.2. Güvenlik Mühendisliğine Giriş.....	94
3.5.3.3. Fiziksel Güvenlik.....	94
3.5.3.4. Personel Güvenliği.....	95
3.5.3.5. Bilgi Güvenliği.....	95
3.5.3.6. İstihbarat ve Araştırma Teknikleri.....	96
3.5.3.7. Kriminoloji.....	96
3.5.3.8. Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri.....	97
3.5.4. Sosyal Bilimler.....	97
3.5.4.1. Güvenlik ve Psikoloji.....	98
3.5.4.2. Güvenlik ve Sosyoloji.....	98
3.5.4.3. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi.....	99
3.5.4.4. Mesleki İngilizce.....	100
3.5.4.5. Güvenlik ve İletişim Bilimleri.....	100
3.5.4.6. Türk Dili Ve Edebiyatı.....	101
3.5.4.7. İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri.....	101
3.5.5. Fiziksel Eğitim ve Sağlık Bilgisi.....	101
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	104
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	107
ÖZGEÇMİŞ.....	110

ÖZET

Klasik güvenlik kurumlarındaki mevcut katı bürokratik yapının, teknolojik gelişmelerin doğurduğu güvensizlik ortamına, liderlik etmesi mümkün değildir. Modern devlet anlayışında her geçen gün daha da söz sahibi olan birey ve özel sektörün güvenlik hizmetlerine aktif katılımı desteklenmelidir.

Bu çalışmada, güvenlik stratejilerinin belirlenmesinde diğer disiplinlerle ortak bir anlayış içerisinde güvenlik ihtiyaçlarına çözümler üreten bir bilim dalı olarak “Güvenlik Mühendisliği” gündeme gelmektedir. Teknoloji ve bilgi çağının güvenlik sorunları da ancak yönlendirilecek bilimsel çalışmalar ve güvenlik kurumlarının klasik deneyim ve tecrübelerinin birlikteliğini sağlamakla mümkün olacaktır. Sosyal bir alan olarak güvenlik bilimleri ile mühendislik disiplinlerinin buluşacakları ortak platform da “Güvenlik Teknikerliği Meslek Yüksekokulu” temelinde ortaya konmuştur.

ABSTRACT

It is not possible to lead for existing structure which technological development have been caused lack of confidence of the radical bureaucratic association in the conventional safety organizations. In the modern state understanding individual and private sector who has a right to say more day by day have to be supported for active safety service.

Security engineering has been updated which raise solutions for safety needs as a branch of science in the determination of safety strategies with cooperative understanding including other disciplines. Also safety problems of technology and science era, just guided scientific works and also safety organizations experiences will be possible only by integrating. As a social area, safety sciences and engineering disciplines will meet on the platform which are based on "THE ACADEMY OF SECURITY PROFESSIONAL TECHNICIAN."

ŞEKİLLER VE TABLOLAR DİZİNİ

- Şekil 1 Güvenlik mühendisliğinin üç temel süreci.
- Şekil 2 Güvenlik risk süreci; tehdit, saldırıya açık yönler ve tesir bilgileri.
- Şekil 3 Mühendislik süreçlerinin vazgeçilmez bir parçası, güvenlik.
- Şekil 4 Güvenilirlik sürecinde, güvencenin sağlanmasında bir argüman inşası.
- Tablo 1 Mühendislik Ekibi.
- Tablo 2 Güvenlik Mühendisliği Hizmet süreci
- Tablo 3 Polis Meslek Yüksek Okullarında okutulan dersler ve ders saatleri.
- Tablo 4 Güvenlik Teknikerliği Meslek Yüksekokulu ders programı.

GİRİŞ

Kişisel veya toplumsal bütün aktivitelerin gerçekleştirilebilmesi ancak güvenli bir ortamın sağlanması ile mümkündür. Zayıf dahi olsa güvensizlik hissettirecek olumsuz bir düşünce veya tutum tüm sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik faaliyetleri etkileyecektir.

Günümüzde bilim ve teknolojinin takip edilmesi oldukça zor bir hızla gelişmesi, çağdaş insanın yaşam koşullarının ve çevresinin de o hızla değişmesine neden olmaktadır. Bu değişim ve dönüşüm ortamında en çok etkilenen sosyal olgulardan bir tanesi de güvenlidir. İçine düşülen her yeni durum, güvenlikle bağlantılı diğer birçok kavramda görüldüğü üzere, risk, tehdit ve zayıflık gibi kavramların da yeniden gözden geçirilmesine neden olmaktadır.

Güvenlik hizmetinin görev alanları gün geçtikçe artmakta ve zorlaşmaktadır. Gümrük duvarlarının büyük ölçüde esneklik kazandığı günümüzde, her türlü teknolojiyi kullanan, çağdaş bilimi her şeyin üzerinde tutan, kaba kuvvetin değil aklın ve bilimin öncülüğünü yapan bilinçli bir güvenlik hizmetine gereksinim vardır. Bu da ancak kuramsal ve uygulamalı eğitim dengesi iyi kurulmuş modern bir eğitim ve öğretim müfredatı ile olacaktır

Sosyal, politik, teknolojik ve bilimsel gelişmeler, özel ve genel güvenlik hizmet örgütlerinin yeniden yapılanmasını gerektirmektedir. Bu hızlı değişmeye ve yapılanmaya uyum sağlamanın en etkili aracı da kuşkusuz eğitim olacaktır. Yeniden yapılanan bu örgütlerde görev alacak insan gücü, eğitim ve öğretim kurumlarında çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik eğitimle desteklenmelidir.

Bir toplum gelişebilmek için tüm üyelerini amaçlarına göre yetiştirmek zorundadır. Bu zorunluluk bireylere, içinde buldukları topluma uyum sağlama, moralini (gönül gücünü) yükseltme, güdüleme, kişiliğini geliştirme, mesleki yeterliklerini artırma gibi çabaların gerektirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasını gerektirir. Bu gereksinimlerin karşılanması uygun eğitim ortamının sağlanmasına bağlıdır. Toplumun üyeleri için düzenlenecek eğitim, üyelerinin yaşam boyu yararlanabilecekleri sürekli eğitim olmalıdır. Bir toplum için önemi tartışılmaz olan eğitim; bireyin toplumda hak etmiş olduğu yeri bulabilmesi, toplum ve kendisi için her zaman büyük olan amaçlara ulaşmasında yararlanabileceği bilgi, beceri

davranış ve yeteneklerle donatılmasıdır.¹

Sosyal, politik, ekonomik ve teknolojik alanlarda daha çok belirginleşen karmaşıklık halen artmaya devam etmektedir. Güvenlik hizmetinin özel bilgi, beceri ve davranış gerektiren bir meslek oluşu sürekli eğitimi ve gelişmeyi zorunlu kılmaktadır.²

Bu çalışmada genel olarak; özel güvenlik hizmet sektörü değişik yönleri ile ele alınmış, dünyada ve ülkemizde güvenlik hizmetinde yaşanan sorunların çözümünde, diğer bilim dalları ile işbirliği yaparak ortak çözümler üretilebilmesi için “GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ” adı altında bir kavramı ortaya konulmaya çalışılmış ve bu işbirliğini sağlayabilecek teknik ve bilimsel donanımına sahip insan gücünün yetiştirilebilmesi için de “GÜVENLİK TEKNİKERLİĞİ MESLEK YÜKSEK OKULU” ders programı ve içeriği hazırlanmıştır.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan sorunların çözümünde mevcut güvenlik hizmetinin yeri incelenmiş ve diğer disiplinlerle işbirliği içerisinde çözümler üretebilen bir kavram olarak, güvenlik hizmetinin güncel ve geleceğe dönük ihtiyaçlara cevap verebilmesine yönelik güvenlik eğitimine yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Tarihten günümüze güvenlik hizmetlerinde meydana gelen gelişmeler nelerdir?
2. Güvenlik Mühendisliği nedir?
3. Güvenlik Mühendisliğinin ürettiği çözümler nelerdir?
4. Güvenlik alanında yaşanan sorunların, diğer bilim dalları ile işbirliği içerisinde çözümler üretebilme yeteneği nedir?
5. Güvenlik hizmetlerinde eğitimin önemi nedir?
6. Sosyal bir alan olan güvenlik kavramına, eğitim sürecinde sayısal alanların dahil edilmesinin gerekliliği nedir?

¹Ahmet YURDAER, **Polis Akademisi'nde Verilen Uygulamalı Eğitimin Değerlendirilmesi**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt :2 (7-8) s.211.

² Mustafa Mete, **“Emniyet Örgütünde Eğitim”**, (TODAE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1982), s. 24.

Çalışmanın birinci bölümünde; genel ve özel güvenlik kavramları ile bunlarla ilişkili diğer kavramlar üzerinde durulmuş, konuya hazırlık anlamında kavramsal temeller oluşturulmuştur.

İkinci bölümde ise; Güvenlik Mühendisliği kavramının ilgi alanları, alt dalları ve süreci ayrıntılı olarak analiz edilerek, ülkemiz için yeni olan bu tasarım hakkında detaylı bir literatür taraması yapılmış ve sürecin işleyişi hakkında bilgiler sunulmuştur.

Çalışmanın son bölümünde ise; Güvenlik Mühendisliği'nin hayata geçirilmesine ilişkin bir uygulama olarak, 'Güvenlik Teknikerliği M.Y.O. Ders Müfredatı hazırlanmış, Güvenlik Mühendislerine yardımcı bir sınıf olması tasarlanan 'Güvenlik Teknikerleri'nin mesleki eğitim programları ayrıntılı bir şekilde analiz edilerek bu alanda eğitim verecek gerçek veya tüzel kişilere yön göstermeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 1. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMETİNİN KAVRAMSAL, YAPISAL TEMELLERİ

1.1. GÜVENLİK KAVRAMI VE PARALEL KAVRAMLAR

1.1.1. Güvenlik Kavramı

İnsanların toplum olarak bir arada güven ve huzur içinde yaşamak ihtiyaçları, hürriyet ihtiyaçlarından daha eskidir. İnsan toplulukları yüzyıllarca hürriyetsiz yaşayabilmiştir. Ancak düzensiz ve güvensiz yaşayamamışlardır. Devletin en başta gelen görevlerinden biri, toplumun huzur ve güvenliğinin sağlanmasıdır. Toplumların ihtiyacı olan diğer hizmetler zaman içerisinde ortaya çıktığı halde, huzur ve güvenliğin sağlanması ihtiyacı devlet kadar eskidir.

Dünya üzerinde her farklılaşma beraberinde birçok değişimi doğal bir sonuç olarak getirmektedir. Dünün güvenlik anlayışı ile bugünün güvenlik anlayışı arasında oldukça farklı yaklaşımlar ortaya konulabilmektedir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde güvenlik kavramı, “toplum yaşamında kanunî düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet” olarak yer almaktadır.³

Genel kullanıma açık bir sözlükte güvenlik, “bir kimsenin, bir topluluğun, bir şeyin tehlikelerden uzak olma, güven içinde bulunması durumu” şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer bir tanımda ise “bedene zarar verebilecek tehlikeli durumları asgariye indirmeye ya da ortadan kaldırmaya yönelik etkinlikler” olarak ifade edilmektedir.⁴

Teknik anlamda güvenlik; insanların, eşya ve maddelerin, araç ve bilgilerin tehlike ve tehditlerden uzak olma, güven, huzur ve sağlık içinde bulunmasını tehdit eden, zarara ve hasara veya faaliyet ve işlev yada görevinden men etmeye veya kısıtlamaya, baskı, cebir, şiddet, şantaj veya herhangi bir eylemle onu istenmeyen durumlara yönlendirmek için yapılan işleri durdurmaya, engellemeye, caydırmaya veya etkisini en aza indirmeye yönelik plan, program ve prosedürlerle belirlenen etkinlikler sonucu arzulanan durumun oluşturulmasıdır.⁵

³ Atakan YILDIZ, “Avrupa Birliği ile Entegrasyon Sürecinde Ulusal Hukukumuz ve Güvenliğimiz”, Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Bildirileri, Fırat Üniversitesi, 2002, s.773.

⁴ Hürriyet Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt-14, s.251.

⁵ M. Ali BAL, “Modern Devlet ve Güvenlik”, IQ Yayınları 1. Baskı, İstanbul, 2003, s.18.

Güvenlik kavramının farklı tanımlarının temel noktaları ise şunlardır:⁶

- En basit ve somut tanımı tehlikenin olmamasıdır. Bu tanım nesneldir.
- Tehlikenin olmadığına ilişkin bireysel inanç ve huzurdur. Bu tanım ise öznelidir.

Halihazırdaki batı otoritelerinin değerlendirmelerinde, güvenliğin yukarıdan, merkezi devlet idaresi tarafından dayatılan bir zorunluluklar bütünü değil, tabandan yani bizzat toplumun bireyleri tarafından talep edilen güvenlik ihtiyacının karşılanması olduğunu savunmaktadırlar. Psikolojik olarak güvenlikte bulunduğu düşüncesi, güvenliğin en önemli unsurlarından biridir.

Kamu hizmeti içerisinde yer alan güvenlik hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi, ilgili kuruluşların dünyadaki gelişmelere ve değişimlere uygun olarak örgütlenebilmesi ve sorunlarını asgariye indirebilmesine bağlıdır. Güvenlik geniş kapsamlı bir ifadedir. Güvenlik, devletin korunmasından kazaların önlenmesine kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Güvenlik kişilerin mallarının ırz ve namuslarının her türlü saldırı, tehdit ve muhtemel kazalara karşı korunmasıdır. Güvenliğin çeşitli yönleri bulunmaktadır. Bunlar maddi, kişisel ve sosyal olarak adlandırılabilir. Maddi güvenlik toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, bireylerin yaşadığı çevrede herhangi bir zarar görmeden, rahatsız edilmeden, korkusuzca yaşayabilmesi şeklinde tanımlanabilir. Güvenlik hizmetleri, kamu düzeninin sağlanması ve korunması, bireylere zarar verebilecek tehlikeli durumların asgariye indirilmesi ya da ortadan kaldırılması amacıyla yapılan etkinliklerin tümüdür.⁷

Hukuki güvenlik, kanun karşısında eşitlik sağlanması, eziyet ve işkence yapılmamasıdır. Kişisel güvenlik başta yaşama hakkı olmak üzere kişi dokunulmazlığına ve hürriyetine sahip olmak demektir. Sosyal güvenlik ise refah devlet anlayışının bir gereği olarak ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Sosyal güvenlik devletin, kişilerin ve ailelerin yaşamlarını ve çalışma faaliyetlerini engelleyecek, ortadan kaldıracak veya ek yük getirecek muhtemel durumlara karşı garantiler yaratmak amacıyla kolektif önlemlerin tümüdür. Kamu yönetimi toplumun genel ve kolektif ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bir çok hizmeti yürütür. Bu hizmetlerin büyük bir kısmı kamu düzenini sağlamak amacıyla yerine getirilir. Kamu yönetimi

⁶ Dictionnaire Larousse, Milliyet Ansiklopedik Sözlük, s.993.

⁷ Ahmet KARAGÖZ, Ö. G. T. Rehberi, 1.b, ANKARA: Mönch Media Ltd., 1998, s.8.

bu hizmetleri yürütürken kamu gücünü kullanır, tek yanlı iradesine dayanarak almış olduğu kararlarla halka bazı külfetler yükleyebilir. Kamu hizmetleri içerisinde kamu yönetimine bu imkanı en fazla sağlayan güvenlik hizmetleridir. Toplumun güven ve huzurunu sağlamak için kamu yönetiminin yürüttüğü güvenlik hizmetlerine, zabıta (kolluk) hizmetleri denir.

Güvenlik hizmetleri klasik kamu hizmetleri içerisinde sayılmakla beraber, diğer kamu hizmetlerinden farklı bir özelliğe sahiptirler. Bu faaliyetlerde yönetimin güç ve egemenliğinin bütün özelliklerini bulmak mümkün olduğu gibi bu faaliyetler tamamen yönetsel yöntemlerle sürdürülür. Fakat diğer kamu hizmetlerinde bu özellikler daha sınırlıdır. Güvenlik hizmetleri kamu gücüyle ilgilidir ve koruyucu niteliktedir. Kolluk faaliyetleri, topluma ve kişilere hukuk kuralları çerçevesinde müdahale eder ve bireysel davranışlara sınırlama getirir.⁸

Toplumun ve kişilerin tehlikelere karşı korunması, huzur ve güvenin sağlanması ihtiyacı güvenlik kuruluşlarının kurulmasını gerektirmiştir. Buradan da anlaşılacağı gibi bu kuruluşların ana görevinin genel olarak “iç güvenliği sağlamaktır.” İç güvenliği sağlama görevi, kurulmuş olduğu kent veya kasabalarda belediye hudutları dahilinde polise, polis teşkilatının kurulmadığı ve belediye hudutları haricindeki yerlerde ise jandarmaya verilmiştir. İç güvenliği sağlamada son nokta olarak gerekli caydırıcılığı sağlamak ve gerekli cezai hükümlerin uygulanması ise mahkemeler tarafından yapılmaktadır.

Devletin sağlamakla yükümlü olduğu huzur ve sükun ile ilgili bu görevler 2709 sayılı Anayasamızın çeşitli maddelerinde gösterilmiştir. Anayasamızın ikinci maddesinde; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet içinde insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir, denilmektedir. 5. madde de; Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak, kişinin temel hak ve hürriyetlerini korumaktan, 10-13-14-15-17-18. maddelerinde herkesin kanun önünde eşitliğinden, temel hak ve hürriyetleri kullanma hakkından, 19. maddesinde kişi hürriyetlerinden, 20. maddesinde özel hayatın gizliliğinden, 21. maddesinde konut dokunulmazlığından, 23. maddesinde yerleşme ve seyahat hürriyetinden, 24., 25.,

⁸ KARAGÖZ, A.g.e., s.9.

26., 27. maddelerinde, din ve vicdan, düşünce ve kanaat hürriyetinden, düşünceleri açıklama ve yayma özgürlüğünden bilim ve sanat hürriyetinden bahsedilmekte ve bunları, koruyacağı ve kollayacağı belirtilmektedir.⁹

Devletin sağlamakla ve korumakla yükümlü olduğu görevlerin düzen ve güven içinde yürütülmesi esnasında, emniyet, asayiş gibi deyimler kullanılmaktadır. Hukuk literatüründe ise buna kamu düzeni denilmektedir.

Güvenlik hizmeti kavramı, geleneksel olarak, hukukun uygulanması (law enforcement) ve düzenin sağlanması (order maintenance) olarak anlaşılmaktadır. Hukukun uygulanması içine, özellikle işlenmiş suçların aydınlatılması ve suçluların ceza adalet sistemine teslimi konuları girmektedir. İşlenmekte olan, yani ceza hukuku anlamında hazırlık veya icra hareketleri başlamış olan suçlara müdahale ederek önlemek de yine hukukun uygulanması içinde mütalaa edilmelidir. Hazırlık hareketleri bile başlamamış, ancak ileride işlenmesi muhtemel olan suçların ortaya çıkmasının çeşitli tedbirlerle engellenmesi ise suç önleme olarak adlandırılmaktadır ki, bu konu düzenin sağlanması fonksiyonunun bir parçasını oluşturmaktadır. Keza suç teşkil etmemekle beraber toplum huzurunu bozan düzensizlikler, kitle olaylarının kontrol edilmesi, kamu düzenine aykırı ayın, tören vb. uygulamaların engellenmesi hususları da düzenin sağlanması kategorisi içinde ele alınmalıdır.

Güvenlik hizmeti, niteliği itibarıyla bir kamu hizmeti olup geleneksel olarak polis ve jandarma gibi resmî hükümet görevlileri tarafından yerine getirilmektedir. Ancak, geçen yüzyıldan bu yana gayri resmî kişi ve kuruluşlar, geleneksel olarak resmî güvenlik kuvvetlerine ait olduğu düşünülen bu sahadan pay almaya çalışmaktadırlar. Gerçekten çeşitli batı ülkelerinde, özellikle yirminci yüzyılın başlarından itibaren, hızlı sanayileşmenin bir sonucu olarak, güvenlik hizmetlerinin kısmen de olsa özel teşebbüs (ticarî şirketler) tarafından yürütülmeye başlandığı görülmektedir.

1.1.2. Güvenlik Mühendisliği Kavramı

Güvenlik sorunlarının içerik ve şekil değiştirmesi, güvenlik mühendisliğinin önemini arttırmaktadır. Güvenlik Mühendisliği, gittikçe daha da kritik bir disiplin haline gelmekte ve mühendislik bilimleri ile uyuşan, birçok disiplinle ilgili, anahtar

⁹ Özcan KARAMAN ve Kazım ŞEYHAN, "Olumlu ve Olumsuz Yanları ile Özel Güvenlik Hizmetleri", Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 3 Sayı 3-4, s.149-173.

bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu içerikle güvenlik mühendisliği, sistemlerin ve uygulamaların, evrimine, sürdürülebilmesine, yönetimine, operasyonuna, ve gelişimine uygulanabilir kılınmaktadır. Güvenlik kapsamındaki değişim, ticaret sürecine, teşebbüslerin yeniden yapılandırılmasına, mühendislik süreçlerinin yeniden gözden geçirilmesine ve yönetimin yeniden tanımlanmasına zorlamaktadır. Güvenlik mühendisliği bir sistem, ürün, sonuç içerisinde bir hizmet olarak değerlendirilmelidir.¹⁰

Güvenlik Mühendisliği gelişen bir disiplindir. Henüz bugün için genel kabul gören, kesin bir tanımı yoktur. Bununla birlikte birtakım genellemeler yapmak mümkündür. Güvenlik Mühendisliğinin bazı hedefleri şunlardır; bir teşebbüs ile ortaya çıkan güvenlik risklerini anlaşılabilir kılmak ve tanımlanan risklerle, güvenlik ihtiyaçları arasında sabit bir denge kurmayı amaçlar. Bu süreçte, güvenlik ihtiyaçları, güvenlik rehberliğine dönüştürülür. Güvenlik mekanizmalarının doğruluğu ve etkinliği, güvenli ve sağlam bir yapıda şekillendirilir ve bir operasyonun tolere edilebilir riskleri veya bir sistemdeki artan güvenlik açıkları tespit edilir. Son olarak da bir sistemin güvenilirliği, ortak bir anlayış içerisinde diğer bütün mühendislik disiplinleriyle entegre edilir.

1.1.3. Özel Güvenlik Hizmeti Kavramı

Devletin kamu düzenini sağlama ve koruma görevini yürüten ve kamu hizmetlileri olarak teşkilatlandırılmış olan kuruluşlara, zabıta denilmektedir. Bir başka ifadeyle, kamu düzenini koruma, kollama suç ve suçluları tespit etme ve yakalama ile görevli, gerektiğinde zor kullanma yetkisine sahip, kanunla verilen yetkiler dahilinde görev yapan kuruluşlara zabıta (kolluk) denir. Diğer bir ifadeyle, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan, yasa ve diğer mevzuatın verdiği görevleri yerine getiren, yetkileri kullanan kuruluşlara, *Zabıta* (Kolluk) denir.¹¹

3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 3. maddesine göre zabıta teşkilatı, genel ve özel zabıta (kolluk) teşkilatı olarak 2 kısma ayrılmaktadır.

- i. Genel zabıta (kolluk),

¹⁰ Martin LOCKEED, *Systems Security Engineering Capability Maturity Model*, Carnegie Mellon University, 1999, s.40.

¹¹ Gaffar Ozan ATAÇ, "Güvenlik Hizmetlerinde Özelleştirilebilecek Alanlar", (Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Güvenlik Bilimleri Akademisi, Ankara, 2001), S.8.

ii. Özel zabıta (kolluk),

H. İbrahim Aydın, “Polis Meslek Hukuku” adlı kitabında kolluk kuvvetlerini şöyle göstermiştir:¹²

i. Kamu kolluk kuvvetleri,

ii. Özel (private) kolluk,

iii. Gönüllü kolluk.

Özel (private) kolluk, genel zabıta dışında kalan ve özel kanunların koyduğu esaslar dahilinde kurulup, belirli görevleri yapan zabıta kuruluşlarıdır. Devlet ve yetkili diğer kamu tüzel kişilerinince, özel yasalar çerçevesinde kurulup teşkilatlandırılan, hizmet alanlarında güvenliği sağlamak amacıyla taşıyan, kanunlara göre silah kullanma ve taşıma yetkisine sahip olan zabıtaya, *Özel Zabıta* (kolluk) denir. Bunlara, gümrük muhafaza memurları, orman muhafaza memurları, kır bekçileri, çiftçi mallarını koruma bekçileri ve özel güvenlik teşkilatları örnek olarak verilebilir. Özel zabıta, bağlı olduğu kuruluşu 2495 sayılı bazı kurum ve kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkında kanun hükümleri dairesinde korumak ve güvenliğini sağlamakla görevli ve yetkileri bu kanunla sınırlı, özel bir kolluk kuvvetidir.

Bir kişi veya kuruluşun özel mülkiyetlerini, şahısları tehlikelere karşı ücret mukabili koruyan kendi adına kar amacıyla çalışan kişiler ve şirketler bütünüdür. Maddeler halinde özetlenecek olursa:¹³

i. Özel güvenlik hizmetlerinden özel kişi ve kuruluşlar yararlanmaktadır.

ii. Özel güvenlik hizmetleri talep üzerine yerine getirilir.

iii. Özel güvenlik hizmetleri sağlayan kişi ve kuruluşlar özeldir.

iv. Özel güvenlik hizmetleri kar amacıyla verilir ve hizmetten yararlanan ücretini öder.

Birçok denemeye rağmen, özel güvenliğin ne olup ne olmadığına dair genel kabul gören bir tanımlı yoktur. Özel güvenlik hizmet örgütü genel kolluk gibi suç önlemeye çalışır ve genellikle genel kolluktan farklı görevler yerine getirirler.¹⁴

Özel güvenlik kavramı konusunda çeşitli tanımlar mevcuttur. Amerika’da yayınlanan “Rand Raporunda” özel güvenlik, “kanun kuvvetlerince yapılmayan

¹² A.Hamdi AYDIN, “Polis Meslek Hukuku Ders Kitabı”, Ankara, 1996, s.16.

¹³ Ali YILMAZ, “Güvenlik hizmetleri...”, EGM kütüphanesi (tezler), s.49.

¹⁴ http://www.policefutures.org/docs/private_police.pdf.

bütün koruma ve güvenlik (kayıptan korunma) işlerini yapan kuruluşlar” olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre özel güvenlik; belli bir kişi veya kuruluşun özel mülkiyetlerini, personelini tehlikelere karşı ücret mukabili koruyan, çalışan kişiler veya şirketler bütünüdür.¹⁵

Tanımlar üzerinde durulacak olursa, bugün güvenlik hizmeti sunan bütün firmalar ve ticari şirketler isimlerinin yanında özel güvenlik ibaresini kullanmaktadırlar. 1981 yılında yürürlüğe giren 2495 sayılı bazı kurum ve kuruluşların korunması hakkında kanunda özel güvenlik birimlerini içermekte ve bu şekilde adlandırılmaktadır. Resmi bir hüviyet arz eden bu birimlerin güvenlik hizmeti sunan ticari şirketlerin konumlarından çok farklı bir yapıları vardır. Halbuki yukarıda da değinildiği gibi ticari şirketler de kendilerine özel güvenlik olarak vasıflandırmakta ve bu suretle kavram kargaşası ortaya çıkmaktadır. “Güvenlik hizmeti sunan ticari şirketler” tabiri kullanılmaktadır; yasal ve yeni bir düzenleme yapıncaya kadar da bu tabirin kullanılmasında yarar görülmektedir. Terminoloji hatası bir ölçüde bu şekilde giderilmiş olacaktır. Ticari şirketlerin sunduğu güvenlik hizmetlerinin konuları, yetkileri ve görevleri tamamen bir belirsizlik içindedir. Yasalar karşısında hiçbir yetkisi ve sorumluluğu olmayan güvenlik hizmetleri sunan şirket elemanlarının nasıl görev yapacakları en çok tartışılan konular arasındadır.

1.2. ÖZEL GÜVENLİK HİZMET ÖRGÜTÜ

1.2.1. Özel Güvenlik Örgütü Görev Alanları

Hızla büyümekte ve gelişmekte olan ülkemizde, ekonomik alanda geniş çapta kalkınma atılımları gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmektedir. Büyük sermaye ve emek harcanması neticesi oluşan kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşlar ile tarihi ve turistik öneme haiz yerlerin, ülkemizin jeopolitik konumunun özellik arz etmesi nedeni ile, kaynakları yurt içi ve yurt dışında bulunan çeşitli yasa dışı terör örgütlerinin hedefi haline gelmesi göz önüne alınmalıdır. Bu kuruluşların herhangi bir suretle zarara uğratılmalarının engellenmesi ve personel sayısı itibariyle sıkıntı çeken genel kolluk kuvvetlerinin asli görevlerini daha aktif hale getirmek gereklidir. Kuruluşların özelliklerine göre, günün şartları ve gelişen teknolojik imkanlar dahilinde faaliyet alanları içerisinde, kendi güvenliklerini sağlamaları zorunludur.

¹⁵ James S. Kakalik and Sorrel Wildhorn, *The Rand Report*, U.S.A, 1971, s:34.

Özel güvenlik hizmetinin etkinlik alanları içinde, iş ve sosyal yaşama dair her şeyin güvenliğinin sağlanması bulunmaktadır. Taşınır veya taşınmaz malların güvenliği, kıymetli evrak taşıma, fonların, ziynet eşyalarının, kıymetli madenlerin, bir ödemeyi gerçekleştirmeyi sağlayan dökümanların taşınması üzerinde duran etkinlikler, aynı şekilde buna bağlı diğer işlemler (stoklama, muhasebe, yükleme, boşaltma, paranın korunması, otomatik bilet dağıtım makinelerinin beslenmesi, yakın koruma ve fiziksel koruma etkinlikleri, özel dedektiflik, vb.) sayılabilir. Ayrıca özel güvenlik işletmeleri, gözetim ve koruma firmaları, müşterilerine güvenlik araçlarıyla ilgili tüm hizmetleri sağlayabilirler; satış, yerleştirme öncesi etütler, yerleştirme bakım, tamirat, gözetim yerlerine müdahale ve benzeri ilişkili etkinlikler yürütmesi mümkün ve vakidir. Bu etkinlikler; doğrudan izleme, dolaylı ve sabit izleme, devriye, manyetik arama cihazlarını kullanma, video gözetimi, köpekli koruma, vb. yollarla gerçekleştirilmektedir.¹⁶

Özel güvenlik hizmet örgütleri kişi ve kuruluşları, *insan kaynaklı ve doğal tehlikelere karşı* korumak amacını taşır. Özel güvenlik şirketlerinin çalışma alanları şu şekilde gruplanabilir;

Doğal tehlikeler; yangın, fırtına, su baskını, deprem, bina çökmeleri, kazalar gibi olayları kapsar.

İnsan kaynaklı suçlar; kişilere karşı işlenen suçlar (hırsızlık ve tecavüz gibi) sahtekarlık, zimmet, casusluk, sabotaj, bomba tehditleri, yangın, kazalar, aleni saldırılar ile hayvanlar tarafından verilebilecek zararları kapsamaktadır.

Tehlikeye maruz kalma ihtimali, yerin özelliğine göre değişiklik arz eder. Bir kimyasal patlama tehlikesi laboratuvar barındıran fabrikalarda daha çok iken, bir markette hırsızlık tehlikesi daha fazladır. Yani her organizasyon veya kuruluş karşılaşılabileceği tehlikelere göre özel koruma sistemleri seçmelidir. Güvenlik uygulama işlemleri, olabilecek tüm tehlikeleri azaltmak veya yok etmek için çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu alanlar başlıca şöyle sıralanabilir:

i. Bina ve çevre korunması; engel, tel örgü, duvar, kapı, korumalı kirişler, aydınlatma ve bekçiler.

¹⁶ Mustafa Gülcü, "Özel Güvenliğin Felsefesi (1)", Polis Dergisi, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayını, Nisan/Mayıs/Haziran 2002, Ankara, s.58.

ii. Parmaklı pencere, kilit ve anahtarları, güvenlik dolapları (kasalar ve kasa daireleri gibi), ziyaretçi ve çalışanları tanıtıcı kimlikler, paket kontrolü, izleme nöbet noktaları ve devriyeler, çeşitli vasıtalarla giriş ve çıkışların kontrolü.

iii. Alarm ve gözetim sistemleri.

iv. Yangın kontrol ve korunma, yangın tahliye ve söndürme programları.

v. Acil durum ve tehlike planları.

Personel gözlenmesi, aday personelin geçmiş hayatlarının araştırılması, işlem kontrolleri, psikolojik stres ölçümü ile hırsızlık ve aşırımların önlenmesi sayılabilir.

Bunlara ilave olarak özel güvenlik servisleri bazı durumlarda;¹⁷

i Zırhlı araç ve silahlı kurye,

ii Yakın koruma,

iii Güvenlik danışmanlığı,

iv Özel araştırma, gibi hizmetler de sunmaktadır.

Özel güvenlik örgütlerinin kullandığı teknik cihazlar da oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Bunlardan bazıları, telefon dinlemeyi önleyici aletler, mesken ve işyeri hırsızlığına karşı alarm sistemleri, elektronik detektörler ve bilgisayar bilgilerinin çalınmasına ve tahrip edilmesine karşı değişik programlardır.

1.2.2. Özel Güvenlik Örgütünün Amaçları

Güvenlik hizmetlerinde ana amaç; güvenliğin eksiksiz ve kesintisiz bir şekilde sağlanması için caydırıcılığın zaman ve mekan ölçeğinde yaygın olarak gerçekleştirilmesidir. Bu amaca ulaşılması için güvenlik hizmeti veren kuruluşların etkin, hızlı, doğru, tarafsız ve şeffaf bir şekilde çalışmalarını esastır. İlgili kuruluşlarda teknoloji ağırlıklı bir yapının ve çalışma sisteminin gereği önemini korumaktadır.

1981 yılında yapılan çalışmalar neticesi, devletçe alınan genel güvenlik önlemlerine ek olarak kamu veya özel kişilere ait her türlü kurum ve kuruluşun günün koşullarına uygun şekilde güvenliklerinin sağlanabilmesi için, bu yerlerden bakanlar kurulunca tespit edilenlerde özel güvenlik teşkilatı kurulması veya özel güvenlik önlemlerinin tesis ettirilmesi veya her ikisine birden yer verilmesi suretiyle

¹⁷ Robert J. Fischer, *Introduction To Security*, U.K., 1987,s.80.

güvenliklerinin sağlanması amacıyla 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun, Bakanlar Kurulunca 22.07.1981 tarihinde kabul edilerek 24.07.1981 tarih ve 17410 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁸

Bu amaç çerçevesinde, milli eğitim ve ekonomi ile devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan baraj, enerji santralleri, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama, yükleme tesisleri ve benzeri yerlerle, sivil trafiğe açık devlet eliyle işletilen hava meydanları ve limanlar, tarihi eserler, ören yerleri, sitler, açık ve kapalı müzeler, sanayi, ticari ve turistik tesisler 2495 sayılı Kanun kapsamına alınarak, bünyelerinde özel güvenlik teşkilatı kurulmasına izin verilmektedir.

Bu kuruluşlardan hangilerinde koruma ve güvenliğin 2495 sayılı Kanun hükümlerine göre sağlanacağı, sivil trafiğe açık hava meydanı ve limanlardan hangilerinde koruma ve güvenlikle birlikte yurt dışına giriş-çıkış kontrol işlemleri yapma yetkisi verileceği ilgili kuruluş ve bakanlığın görüşleri ve talepleri dikkate alınarak İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmakta ve bu kararda günün şartlarına ve gelişen teknolojik imkanları göz önüne alınarak koruma ve güvenliğin sağlanmasında aşağıdaki usullerden hangisinin tercih edileceği belirtilir.¹⁹

- i. Sadece özel güvenlik önlemleri aldırılması,
- ii. Kuruluş bünyesinde özel güvenlik teşkilatı kurdurulması,
- iii. Kuruluşun önemine ve özelliğine binaen her iki yönetimin birlikte uygulanması.

Bunlardan hangilerinin uygulanacağı; ilgili kuruluşun görüşü de alınmak suretiyle, kuruluşa en az mali yük getirmesi ve yeterince etkili olması gibi hususlar dikkate alınarak İçişleri Bakanlığınca tespit edilmektedir.

1.2.3. Özel Güvenlik Örgütünün Fonksiyonları

Demokratik toplumlardaki çağdaş gelişmelerin güvenlik hizmetlerine yansımaları, biri kurumların “organizasyonel yapısı” diğeri ise “fonksiyonları” olmak üzere iki şekilde görülmektedir. Bunlardan ilki, modern devlette merkezi bir

¹⁸ 2495 Sayılı Bazı Kurum Ve Kuruluşların Korunması Ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunun 3. Md.

¹⁹ 2495 Sayılı Bazı Kurum Ve Kuruluşların Korunması Ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunu, 1. Md.

yapılanmaya sahip olan güvenlik hizmetlerinin giderek “yerelleşme” eğilimi göstermesidir. Bu da beraberinde sivil toplumun kendisi için üretilen güvenlik hizmetine katılımını gerektirmekte ve bu olanağı sağlamaktadır. ABD ve Batı Avrupa’da bir yandan büyük organizasyonel yapılanmalar giderek küçülmekte, öte yandan kurum içi ilişkilerde Japon Modeli olarak bilinen ve karar alma uygulamalarında tabana kadar inilen organizasyonel yapılanmalara geçilmektedir.²⁰

Güvenlik birimlerinin fonksiyonlarında “kuvvet” (force) uygulaması yaklaşımından, “hizmet” (service) üretimi yaklaşımına geçilmektedir. Güvenlik teşkilatlarının organizasyonel yapılanma ve karar mekanizmalarının da gerçekleşen yerelleşme ve demokratikleşme, bu hizmeti üreten personel ile halkı daha fazla yakınlaştıracak ve güvenlik uygulamalarını zamanla “kanunların zorla uygulanması” (law enforcement) olmaktan uzaklaştırarak, bir “hizmet” (service) şekline dönüştürecektir.

1.2.3.1. Koruma Fonksiyonu

Özel Güvenliğin temel görevi korumadır. Bu okul, işyeri ve kişi koruması şeklinde olabilir. Bu tip görevler genelde endüstriyel, ticari ve müstakil binaların üniformalı ya da üniformasız güvenlik görevlilerince korunmasını içerir. Temel görevleri, trafiği idare etmek, kuruluşa girmek isteyenleri kontrol etmek ve genel olarak şirketin kurallarını uygulamaktır. Bir diğer koruma şekli de, yakın korumadır. Özellikle günümüzde idarecilerin kaçırılması, saldırıya uğraması ve rehin alınması olaylarının artması yakın koruma hizmetlerini yaygınlaştırmıştır. Özel korumaların görevi, işlerinin kontrol ve direktifi altında verilen hizmetleri yerine getirmek, her türlü korumayı sağlamak veya polisin yerine getiremediği bazı özel koruma hizmetlerini sağlamaktır.

1.2.3.2. Devriye Fonksiyonu

Yapılan anlaşmaya göre yaya veya motorize olarak değişik konut ve arazilerin periyodik kontrollerini yapmak suretiyle sağlanır. Devriye ile bekçi arasındaki en önemli fark, bekçiler belirli bir noktada beklemek veya sınırlı bir bölgede yürümek zorunda iken, devriyelerin birkaç yerleşimi kapsayan bölgelerde tur yapabilmesidir. Devriye hizmetlerinin zaman ve sıklığı müşteri ile yapılan

²⁰ Council of Europe, 1997, Oakley, 1998, Council Of Europe, 2000)

anlaşma ile belirlenir. İngiltere’de yapılan bir araştırmada 504 devriyenin 239’u yetkililerce, 223’ü işyerlerince ve 2’si özel kişiler tarafından görevlendirilmiştir. Böyle gelişmeler, toplumun sokaklarda görev yapan, üniformalı polis sayısının yeterli gelmemesinden dolayı ortaya çıkmaktadır.²¹

1.2.3.3. Danışmanlık Fonksiyonu

Belli bir koruma isteği olan kişinin bu talebini nasıl sağlayabileceği konusunda yardımcı olan firmaların verdiği hizmettir. Güvenlik danışmanlığı, bireylere ya da şirketlere mal varlıklarını veya personelini korumak için tavsiye ve önerilerini, belirli bir ücret karşılığında satmaktadır. Bu danışmanlar, insan gücü, entegre sistemler veya eleman istihdamı ve eğitimi açısından bir takım öneriler sunmaktadır.

1.2.3.4. Araştırma Fonksiyonu

Risk yönetimi, riskleri önceden tahmin etme, mümkün olduğunca risklerden kaçınmayı planlamak ve kaçınma mümkün olmadığından da riskleri başka bölgeye alma (sigorta gibi) konularla ilgilidir.²²

Bu stratejinin yegane amacı; suçu değil, kaybı önlemedir. Araştırma servisleri zamanın çoğunu işe yeni alınacak kişilerin geçmişlerini araştırmaya, sigorta veya kredi için başvuran kişiler hakkında bilgi toplamaya ayırır. Günümüzde polise destek olacak şekilde araştırmaların yapıldığı ve özel güvenliğin polisin çabalarına destek olduğu gözlenmektedir. Bu servisler dava araştırmaları ile de yakından ilgilenmekte suçların aydınlatılmasına yardımcı olmaktadır.

TBMM’ne sunulan Özel Dedektiflik Kanun Tasarısının 3. Maddesinde; ”Özel araştırmacı, gerçek ve tüzel kişiler adına gerçek ve tüzel kişilerin verdiği konu ile sınırlı kalarak araştırma, inceleme yapan, bilgi toplayıp değerlendiren, bu hizmetlerin yürütülmesi sırasında bir suçla karşılaştığında görevli veya yetkili polis gelinceye kadar suça el koyan suç kanıtlarını koruyan ve ilgili kanunun kendisine verdiği yetkileri kullanan kişidir” denilmektedir.

²¹ John G. GRANT, *Report On The Discussion Paper On The Private Security Industry, England, 1992*, s.3.

²² Johnston LES, *The Rebirth Of Private Policing, Univ. Of Exeter, U.K., 1992*, S.7-15.

1.2.3.5. Alarm Cevap Sistemleri Fonksiyonu

Merkezi alarm sistemleri, korunması gereken yere veya bölgeye alarm cihazları yerleştirmekten ibarettir. Alarm cihazları özel bir merkezden, alarm tablosu vasıtasıyla takip edilir ve gereken durumlarda bölgeye özel güvenlik personeli sevk edilir. Genellikle alarm aktarıcı sistemlerle polis uyarılmakta, böylece polisin olaya el koyması gerçekleştirilirken bir özel güvenlik görevlisi de bölgeye gönderilmektedir. Santral istasyon maliyetleri, hemen hemen aynı işi yapan bir güvenlik personelinden daha ucuza gelmektedir. Alarm sistemlerinin en büyük sakıncası hala yanlış alarm sayısının fazla olmasıdır. Bu nedenle polis, polis merkezlerine direkt bağlantı yapılmasını istememektedir.²³

1.2.3.6. Ulaşım Alanında Sunulan Fonksiyonlar

Özel güvenlik sisteminin geliştiği diğer bir alan da taşımacılık sektörüdür. Koruma hizmetinin diğer bir yolu da istenilen eşyanın, kişi veya kişilerin güvenli şekilde nakillerinin sağlanmasıdır. Daha çok para nakillerinde kullanılır. İngiltere’de “Havacılık ve Denizcilik Güvenlik Kanunu” ile liman görevlilerine liman bölgesini, gemileri, kişileri ve malları arama konusunda geniş bir yetki vermektedir. Özel güvenlik görevlileri 1973 yılından beri uçak yolcularını ve bagajlarını arama yetkisine sahiptir. ABD’de 6000’den fazla özel güvenlik görevlisinin yolcuları arama yetkisi vardır. Japonya’da havaalanlarının ve hava taşımacılığının güvenliği polis dışında özel güvenlik kuruluşlarınca sağlanmaktadır. Özel güvenlik mensuplarının karşılaştıkları şüpheli ve suç işleme durumunda olaya anında el koyabilmek amacıyla bir karakolu bulunmaktadır. Hava taşımacılığı yapan her şirket yolcusunu ve yükünü kontrol etmekte ve her şirket bunun için gerekli olan bütün teknik donanımı kendisi sağlamak durumundadır.²⁴

1.2.3.7. Zırhlı Araç Servis Fonksiyonu

Zırhlı araç servisleri para, değerli eşya ve işverence istenilen diğer malzemelerin bir yerden diğer bir yere güvenlik içerisinde taşınmasını sağlarlar. Bu servislerin en yaygın kullanımı para veya paraya çevrilebilir değerli evrakların (tahlil, hisse senedi vs.) taşınmasından oluşmuştur. Kısaca maaşlar, hasılatlar ve diğer nakitler zırhlı araç servislerinin ana trafiğini oluşturmaktadır. Taşıma veya

²³ FİSCHER, a.g.e., s.51-84.

²⁴ Muzaffer ERKAN, Hava Güvenliği Semineri Raporu, Ankara, 1991, s.3.

istenilen iş zırhlı araç ile yapılabileceği gibi yakın koruma, eğitilmiş köpek ve eskort kullanımı şeklinde de olabilir.²⁵

Özel güvenlik, bu hizmetlerin yanında çeşitli güvenlik malzemelerinin satışı, monte edilmesi ve periyodik olarak kontrolü, eskort servisi, köpekli devriyeler, idareci korunması, bilgisayar güvenliği, kargo güvenliği v.s. gibi özel sektörü kayıptan korunması konularında yardımcı hizmetler sunmaktadır.

1.3. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK HİZMET ÖRGÜTLERİNİN GELİŞİMİ VE YAPISAL ANALİZİ

Güvenlik hizmeti sunan teşkilatların yapısı, işleyiş mekanizmaları ve insan kaynakları ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar, büyük ölçüde ülkelerin sosyodemografik ve siyasi yapılarına paraleldir. Bu farklılıklara karşın, iç güvenlik teşkilatlarının temel görevleri konusunda genel bir görüş birliği mevcuttur. İç güvenlik teşkilatlarının ana görevleri arasında, ülke içinde düzenin korunması, kanun hakimiyetinin oluşturulması ve topluma sosyal hizmet verilmesi bulunmaktadır. Ülkelerin çoğunda şehir merkezlerinin emniyeti ve asayişini polis tarafından, kırsal alanların emniyet ve asayişini ise jandarma tarafından yapılmakta, bazı ülkelerde ise jandarma teşkilatı bulunmamaktadır. Güvenlik teşkilatının bağlı olduğu kurumda ülkelere göre farklılık göstermektedir. Çoğu güvenlik teşkilatı içişleri bakanlığına bağlı olmakla birlikte, bazı ülkelerde güvenlik hizmeti tamamen askeri statüde olup savunma bakanlığına bağlı bulunmaktadır.

Güvenlik teşkilatlarının yapıları ve işleyiş mekanizmalarının ülke özelliklerine uyum göstermesi, teşkilatların görevlerini en iyi biçimde yerine getirmesi için kaçınılmazdır. Güvenlik teşkilatlarının yapıları merkezîyetçi ve yerel sisteme bağlı olmaları ve güvenlik teşkilatlarının ana görev ve yetkileri bakımından ülkelere göre farklılıklar göstermektedir.

1.3.1. Dünya'da Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin Gelişimi ve Yapısal Analizi

1.3.1.1. Gelişimi

Özel güvenlik hizmetlerinin tarihi 18. yüzyıla kadar uzanmaktadır. 18. ve 19. yüzyıllarda, herhangi bir kamu sıfatı taşımayan gerçek kişiler tarafından özel

²⁵ LES, a.g.e., s.5.

dedektiflik gibi bazı güvenlik hizmetlerinin sunulmasına rastlamak mümkündür.²⁶ Ancak bu işin profesyonel şirketler tarafından yürütülmeye başlanmasının tarihi nispeten yenidir. Mesela İngiltere'de en eski özel güvenlik teşkilatı olan 'Securicor' adlı şirketin kuruluş tarihi 1935'tir. Bu konuda farklı bir görüş ileri süren Draper, Arnold Konzler tarafından kurulan Machinery and Technical Transport (Teknik Taşımacılık Organize Sistemi) adlı bir şirketin, 1926'lı yıllarda nakit para ve değerli eşyaların taşınması esnasında koruma hizmeti sağladığını kaydetmektedir. Yazar ayrıca, şirketin ismindeki teknik (technical) kelimesinin gerçekte güvenlik (security) yerine kullanıldığını, şirketin, anonim (meçhul) görünmek için bu yola başvurduğunu da belirtmektedir.²⁷

Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin ilk ortaya çıkışları hakkında başka görüşler de mevcuttur. Mesela bir görüş, 20. yüzyılın ortalarına doğru orta-üst ve üst sınıfa mensup bazı kişilerin boşanma davaları ile ilgili delillerin toplanması işinde kullandıklarını belirtmektedir. Bu güvenlik şirketleri zamanla sanayi teşebbüslerine de özel güvenlik hizmeti sunmaya başladılar. Bu hususla ilgili olarak İngiltere'deki durumu özetleyen Draper 20. yüzyılın ilk yarısından sonra 'Garnier' adlı bir dedektif şirketinin kurulduğunu, adı geçen şirketin ilk defa olarak güvenlik konularında çok yönlü araştırmalar yaptığını, daha sonra diğer güvenlik şirketlerinin, Garnier'in açtığı yolu takip etmeleri sonucunda 20. yüzyılın özel dedektif şirketlerinin doğmaya başladığını belirtmektedir.²⁸

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki duruma bakınca, özellikle 1945 yılından sonra özel güvenlik sanayiinin hızla gelişmeye başladığı görülmektedir. Shearing ve Stenning'e göre, sadece Kuzey Amerika'da değil, dünyanın çeşitli ülkelerinde de bunun böyle olduğunu, yani benzer gelişmelerin diğer pek çok ülkede de yaşandığını açık bir şekilde gözlemek mümkündür.²⁹

Tüm dünyada, suç istatistiklerine genel hatlarıyla bakıldığında, 1950'li yılların hemen akabinde organize suçlarda hızlı bir artış olduğu gözlenmektedir. Bu artışa sebep olarak, o dönemde polis sayısının oldukça az olması gösterilmektedir. Organize suç ve benzeri beyaz yaka suçları ve firma suçları (corporate crime), gibi suç

²⁶ T. BOWDEN, *Who is Guarding the Guards*, The Political Quarterly, 1977, 46 (1): 347-353.

²⁷ BOWDEN, A.g.e., s.348.

²⁸ BOWDEN, a.g.e. s.348.

²⁹ C. SHEARING and P. STENNING, *Private Policing*, London: Sage. p.12.

çeşitlerinin ortaya çıkmasıyla, polisin suç önlemedeki rolü ve sorumluluk alanı değişmeye, polis bazı görev sahalarından çekilmeye başlamıştır. Mesela banka şubelerinin güvenliğinin sağlanması, para taşınırken yapılan koruculuk görevi ve müzik gösterileri, futbol karşılaşmaları gibi muhtelif toplantı ve gösteriler sebebiyle bir araya gelen kalabalıkların kontrol edilmesi gibi görev sahaları gitgide artan bir oranda Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerine devrolunmuştur. Polis ile mukayese edildiğinde, Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin aynı işi daha ucuz ve daha etkin bir şekilde ifa etmeleri de bu eğilimde önemli bir rol oynamıştır.³⁰

Diğer taraftan, bir görüşe göre, halkın güvenliğini sağlamaktan geleneksel olarak sorumlu olan polis bu konuda yetersiz kalmaktadır. Suç miktarının aşırı derecede artması, yoğun trafik problemleri ve uyuşturucu suçlarındaki artış, polisin halkın can ve mal emniyeti ile mesken masuniyetini sağlamada yeterli olmadığını ispat etmiştir. Bu sebeple, polis ve özel güvenlik sektörünün işbirliğiyle suç ve suçlularla mücadele edilirse daha iyi sonuçlar alınması beklenebilir.

Özel güvenlik hizmet sektöründeki hızlı büyümeyi farklı bir açıdan inceleyen Fyfe, bunu iki temel sebebe bağlamaktadır: birincisi, polis, özel mülklerin korunması için buralara devriye çıkarma konusunda isteksiz davranmaktadır; ikinci olarak da, özel mülk sahipleri, kendi mallarının korunması hususunda özel güvenliği tercih etmektedirler.³¹

Özel güvenlik sektöründeki büyüme 1960'lı yıllarda da devam etti. İngiltere'de özel güvenlik görevlilerinin 1970'li yıllardaki sayısı tahminen 105.000 olarak ifade edilmektedir. Aynı zaman diliminde İngiliz polis teşkilatının personel sayısı ise 110.000 civarındaydı. Aslında, özel güvenlik hizmetlerinin şekli ve çalışma sahaları hukukî düzenlemelerle kesin olarak belirlenmediği için, kimlerin hangi tür güvenlik hizmeti sunduğunu ve bunlar tarafından istihdam edilen personelin kesin miktarını tespit etmek mümkün değildir. İngiltere'de bu sayının son yıllarda tahmini olarak 250.000 ve hatta 300.000'in üzerinde olduğu belirtilmektedir. Bu sayı, İngiliz polisinin toplam mevcudunun neredeyse iki katından fazla bir miktara tekabül etmektedir.³²

³⁰ D. ARMSTRONG and G. GARSON, "The Use of Private Security in Public Housing: A Case Study", *Journal of Security Administration*, 1994, Vol. 17, No. 1, s.53-60.

³¹ N. R. FYFE, *Policing the City*, *Urban Studies*, 1995, Vol.32, Nos.4-5, s.759-778.

³² H. DRAPER, *Private Police*, Harmondsworth: Penguin, 1987.

Özel güvenlik teşkilatları olarak adlandırılan bu kuruluşların, ABD ve İngiltere başta olmak üzere çeşitli batı ülkelerinde 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarından itibaren hizmet verdikleri bilinmektedir Ticarî gayeli özel güvenlik şirketlerinin sayısı özellikle 20. yüzyılın sonlarına doğru hızlı bir artış kaydetmiş olup bu artışın yakın gelecekte de devam edeceğinin işaretleri mevcuttur.

1.3.1.2. Yapısal Analizi

Güvenlik hizmetleri tarihine bakıldığında, fizikî tehlikelerden korunma ve bazı cezaî ve hukukî olayların aydınlatılması işlerinin zaman zaman özel güvenlik görevlileri aracılığıyla yürütüldüğü görülmektedir. Fakat bugünkü anlamda örgütlü, profesyonel ve kar gayeli özel güvenlik kuruluş ve görevlilerine geçen yüzyılın başlarından itibaren rastlanmaktadır. Özel güvenlik hizmet örgütlerini, çalışma şekillerine göre "aktif hizmet sunanlar" ve "pasif hizmet sunanlar" diye iki gruba ayırmak mümkündür. Pasif faaliyet sahaları içine *koruculuk* (koruma) ve *gözetleme* (bir bina veya mntıkanın insan gücü veya çeşitli teknolojik cihazlarla gözetlenmesi) girmektedir. Aktif türden çalışmalar yapan özel güvenlik hizmet örgütleri ise, *dedektiflik* veya diğer bir ifadeyle, hukukî veya cezaî bir olayın araştırılması yahut herhangi bir husustaki bilgi ve bulguların toplanması gibi faaliyetleri yürütmektedirler.³³

1.3.1.2.1. Özel Güvenlik Hizmetlerini Sınıflama

Özel güvenlik hizmetlerinin değişik ülkelerdeki uygulamaları üzerinde yapılan çalışmalarda farklı sınıflamalara tabi tutulduğu görülmektedir.

1.3.1.2.1.1. Kuruluş ve İşleyiş Göre Sınıflama

George ve Button, bütün dünya ülkelerindeki özel güvenlik sistemlerini, bu hizmetin kuruluş ve işleyiş şekillerine göre beş sınıfa ayırmaktadırlar:³⁴

i. *Serbest kuruluş ve işleyiş sistemi*; ülke genelinde özel güvenlik hizmeti vermek veya bu amaçla bir şirket kurmak için herhangi bir standart belirlenmemiştir. Bu ülkelere örnek olarak, İngiltere, Yunanistan ve İrlanda Cumhuriyeti verilebilir.

³³ T. JONES and T. NEWBURN, *How Big is the Private Security Sector*, Policing and Society, 1995, Vol. 5, No. 2, s.221-231.

³⁴ B. GEORGE and M. BUTTON, "Private Security Industry Regulation: Lessons from Abroad for United Kingdom" International Journal of Risk, Security and Crime Prevention, 1994, s.187-199.

ii. *Asgari (minimum) dar sistem*, uygulayan ülkelerde özel güvenlik şirketleri ile ilgili bir standart mevcuttur. Ancak bu standart, özel güvenlik görevlileri yani gerçek kişiler ile değil, bir bütün olarak özel güvenlik hizmet örgütleri ile ilgilidir. Avusturya, İtalya, Lüksemburg ve Amerika Birleşik Devletlerinin 18 eyaletinde bu sistem uygulanmaktadır.

iii. *Asgari geniş sistem*, özel güvenlik şirketleri ile ilgili hukukî metinlerde standartlar belirlenmiştir. Bu standartlar, özel güvenlik personeli olan şahıslarla ve çalışma şekilleri ile ilgilidir. Asgari (minimum) geniş sistemi uygulayan ülkelere örnek olarak, Yeni Zelanda ve ABD'nin üç eyaleti gösterilebilir.

iv. *Ayrıntılı dar sistem*, özel güvenlik şirketleri ile ilgili hususları düzenleyen hukukî mevzuat ayrıntılı hükümler içermektedir. Mesela, bazı ülkelerde özel güvenlik görevlilerinin seçme, mesleğe intibak, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri ile ilgili konular ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Finlandiya, Norveç ve Avustralya'da bu model uygulanmaktadır.

v. *Ayrıntılı geniş sistem*, uygulayan ülkelerde özel güvenlik şirketleri ve özel güvenlik görevlilerinin özel soruşturmalarda uymaları gereken standartlar, hukukî düzenlemeler hukuk kuralları ile belirlenmiştir. Bu sistemde, ayrıntılı dar sistemden farklı olarak, özel güvenlik hizmet örgütleri personelinin çeşitli güvenlik hizmetlerini yürütürken uymaları gereken hususlar da ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Örnek olarak, Belçika, Hollanda, İsviçre ve ABD'nin bazı eyaletlerini göstermek mümkündür.

1.3.1.2.1.2. Hizmetin Sunumuna Yönelik Sınıflama

1976 yılında Amerika Birleşik Devletleri tarafından hazırlanan Özel Güvenlik Raporunda Özel Güvenlik Sisteminin hizmetlerini genelde üç şekilde yerine getirdiği tespit edilmiştir:³⁵

i. Firmanın kendi içinde oluşturduğu özel güvenlik birimi (**Proprietary**), özel güvenlik birimi personeli şirketin kendi personeli olup, şirket yetkilerince atanan güvenlik müdürüne bağlı olarak görev yapar ve ücretini kurumdan alır.

³⁵ The Task Force an Privatized Security Com., **Private Security Report**, U.S.A, 1976, s:30.

ii. Kiralayan tarafından kontrol edilen ve yönetilen özel bir güvenlik şirketince sağlanmış olan güvenlik görevlileri (**Inhouse**), burada bir iş gücü kiralaması söz konusudur.

iii. Hizmet talep eden firmanın belli bir ücret karşılığı özel güvenlik firması ile anlaşması (**contract servisi**), bu hizmette kontrol ve yönetim özel güvenlik firmasının yetkisindedir.

1.3.1.2.1.3. Yapıları İtibariyle Sınıflama

16.04.1993 tarihli Ortadoğu Güvenlik Sistemi Merkezinin Raporu'nda ise, özel güvenlik sistemleri yapıları itibariyle ikiye ayrılmıştır.³⁶

i. **Özel güvenlik şirketleri**, güvenlik hizmetleri üretmek amacıyla özel kişiler ve kuruluşlar tarafından kar amacına yönelik olarak kuruluşlar ve bu hizmetleri talep üzerine ihtiyaç duyanlara sunarlar.

ii. **Özel güvenlik birimleri** ise, kamu ya da kuruluşların bünyelerinde güvenliği sağlamak amacıyla oluşturdukları bir ünedir.

1.3.1.2.2. Yasal Çerçeve

Özel güvenlik hizmet örgütlerinin sayısı her geçen gün artmaktadır. Şirket sayısındaki artış elbette personel sayısındaki artışı da beraberinde getirmektedir. Keza şirket ve personel miktarındaki artışlar aynı zamanda faaliyet sahalarının da çoğalması anlamına gelmektedir. İngiltere için önemli faaliyet sahalarından bazıları; nakit para naklinde korucu (eskort, muhafız) görevi yapmak, sabit, hareketli gözcü veya korucular, koruyucu polis köpekleri, fabrikalarda ve özel mülklerde devriyeler vb. sayılabilir. Bundan başka, yakın zamanlara kadar sadece resmî emniyet teşkilatlarının faaliyet sahasına girmesi gerektiği kabul edilen, ceza veya tutuk evindeki sanık veya mahkumların nakli, hatta ceza veya tutuk evi işletmek, polis binalarının dış korumasını yapmak gibi işler bile özel güvenlik şirketlerine ihale edilebilmektedir. Faaliyet sahalarının genişlemesi, yasal düzenleme zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir.

1.3.1.2.3. İnsan Kaynakları

Kanada'daki güvenlik elemanları, ulusal standartlarla (CAN/CGSB 133.1) 1987 yılında tanıştı ve 1993 Aralık ayında kabul edildi. Güvenlik amirleri için ulusal

³⁶ Ortadoğu Güvenlik Sistemi Merkezi, **Yıllık Rapor**, Ankara: 1993, s:16.

standartlar ise 1992 yılında uygulamaya konuldu. Fakat bugüne kadar, her iki standart uygulamaları tamamıyla gönüllülük esasına dayanmaktadır. Güvenlik elemanı standartları taslağı, CAN/CGSB adıyla anılır ve minimum standartları içerir.³⁷

Uzun yıllardır özel güvenlik hizmetinden çok yönlü olarak faydalanan bir ülke olan Kanada'daki uygulamaları inceleyecek olursak; Kanada genelinde güvenlik alanında görev yapabilecek olan bir kişinin sahip olması gereken minimum şartlar vardır. Elemanların sahip olması gereken standartlar şunlardır.³⁸

- i. 18 yaşını tamamlamış, 19 yaşından gün almış olmalı,
- ii. İyi karakterli olmalı,
- iii. Sabıka kaydının olmaması (Son 5 yılda),
- iv. Kanada vatandaşı veya göçmenliği kabul edilmiş olmalıdır.

Yukarıdaki temel zorunluluklara ek olarak, sağlık raporu, fiziksel ve psikolojik sağlık, fiziksel görünümün düzgünlüğü, etkin bir iletişim kabiliyeti, uyum yeteneği, dil ve iletişim yeteneği, okuma/anlama/yazma yeteneği, davranış ve görünüş gibi özellikler aranmaktadır.

1.3.1.2.4. Eğitim

Tüm dünyada güvenlik hizmetlerinin sosyal hizmet sunan özelliği ve insan kaynaklarının niteliği giderek önem kazanmaktadır. Güvenlik görevlilerinin eğitimi ise toplumların değerlerine ve normlarına göre farklılık göstermektedir. Ancak tüm ülkelerdeki ortak noktalardan birisi, güvenliğin profesyonel bir uzmanlık alanı olarak benimsenmesi ve güvenlik görevlilerinin eğitimlerinde süreklilik çabalarına önem verilmesidir.

Örnek olarak ele alınacak olan Kanada'daki özel güvenlik hizmet görevlilerinin eğitimi, CGSB (Canadian General Standards Board) standartlarında ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Bu standartlara göre bütün güvenlik görevlilerinin minimum 40 saatlik bir eğitimi içeren, temel bir eğitim kursunu başarıyla tamamlamış olması gerekmektedir. Eğitim konularının ana başlıkları ise; profesyonelleşme ve halkla ilişkiler, görev ve sorumluluklar (genel), yerel otoritenin

³⁷ http://www.policefutures.org/docs/Private_Police.pdf

³⁸ http://www.policefutures.org/docs/Private_Police.pdf

görev ve sorumlulukları, alarm sistemleri/fiziksel güvenlik kontrolleri, trafik kontrolleri, patlayıcı madde ve bomba tehditleri, personel erişim kontrolü, rapor yazma/not alma, devriye yöntemleri, iş ilişkileri dersleridir.³⁹

Güvenlik amirlerinin ise, güvenlik elemanları için gerekli olan temel eğitimi aldıktan sonra, gözetleme ve denetleme işlerini yönetebilmeleri için 36 saatlik bir eğitime daha katılmaları gereklidir. Gözetim ve denetim (supervision), insan kaynakları ve personel ilişkileri, yangın önleme/güvenlik ve ilkyardım süreçleri, yasal sorumluluklar, performans değerlendirme raporları ve teknikleri, iş eğitimi (teorik), yönetim konuları 36 saatlik eğitimin içeriğini oluşturmaktadır.⁴⁰

Kanada'da güvenlik personelinin yetiştirilmesi amacıyla, internet üzerinden uzaktan eğitim programları da mevcuttur. Bu programlar, güvenlikle ilgili görevleri yerine getirmek isteyenlerin, bireysel olarak hazırlanabilmeleri amacıyla tasarlanmıştır. Kurs konularının içeriği ise; profesyonelleşme ve etik, halkla ilişkiler, etkili sözlü ve yazılı iletişim, retail güvenlik, alarm sistemleri, fiziksel güvenlik kontrolleri, yangın tespit önleme ve emniyeti, devriye süreçleri, patlayıcı ve bomba tehditleri, yasal mevzuat ve ilgili kanunlardır.

1.3.2. Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinin Gelişimi ve Yapısal Analizi

1.3.2.1. Gelişimi

Türkiye açısından bakıldığında, 19. asırda bazı varlıklı kişiler tarafından mesken ve mallarının korunması gayesine yönelik olarak özel bekçilerin çalıştırıldığı bilinmektedir. Bu konu, zabıta tarihiyle ilgili bazı kitaplarda ele alınmaktadır. Halen 442 sayılı Köy Kanununa göre görev yapmakta olan köy korucuları ve köy bekçileri mevcuttur. Kır bekçileri ve çiftçi mallarını koruma kolluğu ise, 4081 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Hakkında Kanuna istinaden görev yapmakta ve ücretleri köylüler tarafından ödenmektedir. Fakat bu güvenlik görevlilerinin sayısı hiçbir zaman, özellikle 1981 yılında yürürlüğe giren 2495 sayılı kanundan sonra hızla artan, ticarî gayeli özel güvenlik teşkilatlarınca istihdam edilenlerin sayısına ulaşmamıştır.⁴¹

Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren, özellikle büyük şehirlerde, hızlı sanayileşmenin bir sonucu olarak artan iş gücü ihtiyacından dolayı süratli bir nüfus

³⁹ http://www.policefutures.org/docs/private_police.pdf

⁴⁰ http://www.policefutures.org/docs/Private_Police.pdf

⁴¹ Ç. ÜNAL, **Özel Güvenlik**, 1. b., Ankara: Mönch Media Ltd., s.22.

artışı yaşanmıştır. Bu gelişmeye paralel diğer bir gelişme de, özel sektöre dahil sanayi kuruluşlarının kendi güvenliklerini kendileri sağlama yoluna gitmeleridir. Bunun tabii bir sonucu olarak da, hukukî bir düzenleme olmamasına rağmen, özel güvenlik şirketlerinin sayısı hızla artmaya başlamıştır. Bu fiili durum, 2495 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle 1981 yılından itibaren hukukîlik kazanmıştır.⁴²

Türkiye'de, 2495 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş olan özel güvenlik hizmet örgütlerinde görevli personel sayısı, 1997 yılına ait istatistiklerde 60.000 civarında iken, 2000 yılında bu sayının 106.208 olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, 4 yıl gibi kısa bir sürede özel güvenlik görevlilerinin sayısındaki artışın % 76 civarında olduğu ortaya çıkmaktadır. 2495 sayılı kanuna tabi olmadığı halde güvenlik hizmeti veren özel kuruluşların herhangi bir kaydı olmamakla beraber bunlar tarafından istihdam edilen personel sayısının 50.000'in üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Ünal'ın da belirttiği gibi, önceleri hiçbir esasa bağlı olmadan, hatta temizlik firmaları olarak faaliyete başlayan ve bir ara yasaklanan bu kuruluşlar, duyulan ihtiyaç ve talep sebebiyle, İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan bir genelge ile güvenlik hizmetleri sunmaya devam etme imkanına kavuşmuşlardır.

Türkiye'de de bu sektörde görev yapan elemanlar hakkında kesin bir sayı verilememektedir. Türkiye'de özel güvenlik hizmetleri 2495 sayılı kanun ve buna dayanılarak çıkarılan yönetmelik (uygulama yönetmeliği) çerçevesinde yürütülmektedir. Fakat söz konusu mevzuatın kapsamı dışında ve muhtelif isimler altında faaliyet gösteren birçok şirket ve gerçek kişiler bu sahada faaliyet icra etmektedirler. Bu sebeple, sektörün büyüklüğü hakkında kesin bir sayı vermek mümkün değildir. Diğer ülkelerde de durum çok farklı değildir. Mesela İngiltere'de, özel güvenlik personelinin toplam sayısı hakkındaki tahminler 100.000 ile 250.000 arasında değişmektedir. 2495 sayılı Kanun kapsamında kurulmuş olan özel güvenlik hizmet örgütlerinin toplam mevcudu ise, 5 Ocak 2001 tarihi itibarıyla 12.289'dur. Bu kuruluşlardan 4.420'si kamu veya özel kurum veya kuruluş olup geriye kalan 7.869'u ise bankaların merkez ve şubelerinde kurulan özel güvenlik teşkilatlarıdır. 2495 sayılı kanuna tabi olarak kurulup işleyen özel güvenlik hizmet örgütlerinin toplam personel sayısı ise 106.208'dir (EGM, Asayiş Daire Başkanlığı, şahsî iletişim).⁴³

⁴² ÜNAL, a.g.e., s.22.

⁴³ N. SOUTH, *Policing for Profit*, London: Sage. (1988), p.23.

1.3.2.2. Yapısal Analizi

Dünyadaki özel güvenlik hizmetlerini yapısal yönden incelendiğinde; özel güvenlik hizmet örgütlerini, çalışma şekillerine göre "aktif hizmet sunanlar" ve "pasif hizmet sunanlar" diye iki gruba ayrılmıştır. Pasif faaliyet sahaları içine *koruculuk* (koruma) ve *gözetleme* (bir bina veya mntıkanın insan gücü veya çeşitli teknolojik cihazlarla gözetlenmesi) girmektedir. Aktif türden çalışmalar yapan özel güvenlik hizmet örgütleri ise, *dedektiflik* veya hukukî veya cezaî bir olayın araştırılması yahut herhangi bir husustaki bilgi ve bulguların toplanması gibi faaliyetleri yürütmektedirler. Türkiye'deki özel güvenlik hizmet örgütleri ise halen sadece pasif türden faaliyetler icra etmektedirler.

1.3.2.2.1. Türkiye'deki Özel Güvenlik Hizmetlerinin Sınıflanması

Dünyadaki özel güvenlik hizmet örgütleri incelenirken 16.04.1993 tarihli Ortadoğu Güvenlik Sistemi Merkezinin Raporu'nda, özel güvenlik sistemleri yapıları itibariyle ikiye ayrıldığı belirtilmiştir.⁴⁴

Özel güvenlik şirketleri, güvenlik hizmetleri üretmek amacıyla özel kişiler ve kuruluşlar tarafından kar amacına yönelik olarak kuruluşlar ve bu hizmetleri talep üzerine ihtiyaç duyanlara sunarlar.

Özel güvenlik birimleri ise, kamu ya da kuruluşların bünyelerinde güvenliği sağlamak amacıyla oluşturdukları bir ünedir.

1.3.2.2.1.1. Özel Güvenlik Şirketleri

Özel güvenlik şirketleri ek güvenlik ihtiyacı olan kişi veya kuruluşlara sözleşme ile ücret karşılığında yasal düzenlemelere bağlı kalmak koşuluyla güvenlik hizmetleri sunan kuruluşlardır. Özel güvenlik şirketleri üç kategoride açıklanabilir:⁴⁵

-Madensel ve Mekanik Hizmetler Sunan Şirketler:

Kilitler, kasalar, kuvvetli yapılar, ızgaralı çerçeveler, kepenkler, güvenlik camları, tel örgü, araç güvenlik sistemleri gibi işlemleri sağlayan firmalardır.

-Elektrik ve Elektronik Hizmetleri Sunan Şirketler:

⁴⁴ Ortadoğu Güvenlik Sistemi Merkezi, **Yıllık Rapor**, Ankara: 1993, s:16

⁴⁵ LES, a.g.e., s.7.

Alarm takıcıları, detektörler, kapalı devre tv kontrol panelleri, hareketli video kameraları, giriş kodlu kart sistemleri, elektronik açma kapama devreleri, duman ve yangın detektörleri gibi sistemleri pazarlayan ve ihtiyacı olan kuruluşlara monte eden firmalardır.

-İnsan Gücüne Dayanan Hizmetleri Sunan Şirketler:

Devriye sistemi, para nakil işlemleri, alarm durumunda ilk müdahale, uzaktan kumanda sistemi mekanizmasının iyileştirilmesi, araştırma ve danışma servisleri gibi hizmetleri yerine getiren firmalardır. Özel güvenlik sistemlerinin yerleştiği ülkelerde koruma, araştırma merkezi, alarm, zırhlı araç ve kurye hizmetleri veren irili ufaklı birçok güvenlik servisleri mevcuttur. Bazı firmalardan büyük ve çok ortaklı olanlar piyasayı ellerinde tutmakta, küçük firmalar ise kendilerini belirli hizmetlerle sınırlandırmaktadır.

1.3.2.2.1.2. Özel Güvenlik Birimleri

Özel güvenlik birimi, kamuya ve özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma ve zorla işten alkoyma, hile, tehdit veya tecavüzlere karşı korunmalarının ve güvenliklerinin daha etkin olarak sağlanması ve diğer fiziki önlemlerin aldırılması amacıyla kendi bünyelerinde kurdukları birimlerdir.⁴⁶

Özel güvenlik birimleri güvenlik ve koruma müdürüyle yeteri kadar müdür yardımcısı ve grup sekreteriyle koruma memurlarından oluşmaktadır. Özel güvenlik personelinin görev alanı, bağlı bulunduğu kuruluşun yerleşim alanı ile sınırlı tutulmuştur. Bu personelin görev yetkileri genellikle ilgili mevzuatlarda açıkça belirtilmektedir.

Kamu kurumlarında hiyerarşik basamaklar daha fazladır. Özel sektörde ise daha yatay bir örgütlenme modeli benimsenerek bu hiyerarşi kademesi azaltılmıştır.

1.3.2.2.2. Yasal Çerçeve

Dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de hukuk sistemi genellikle olayları geriden takip etmektedir. Özel güvenlik kuruluşları ile ilgili mevcut kanunun

⁴⁶ Alper AYGUN, *Özel Güvenlik Sisteminin Ve Özel Güvenlik Teşkilatı Personelinin Niteliği Ve Yapısı, Özel Güvenlik Hizmeti Sunan Ticari Şirketler*, (Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Güvenlik Bilimleri Akademisi, Ankara, 2001), s.12.

bazı maddelerini değiştiren yeni bir kanun teklifi TBMM içişleri komisyonunda kabul edilmiş ve genel kurulda kanunlaşmak için sırada beklemektedir.

3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun çıkartıldığı 1937 tarihinden itibaren zaman içerisinde, polisin hizmet alanındaki hızlı nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme, suç ve sululardaki değişiklik ve artma, yoğun trafik ve toplumsal olaylar ve buna benzer nedenlerle fazlalaşan hizmetler karşısında yasanın öngördüğü kuruluşlar yetersiz kalmış ve bu sebeple de yeni birimlerin kurulması ve teşkilatın genişletilmesi gerekmiştir.⁴⁷

Türkiye'de, özel güvenlik hizmetleri sunan kuruluşların mevcudiyeti 1960'lı yıllardan itibaren göze çarpmaktadır Bu kuruluşlar, 20 sene kadar fiilen hizmet verdikten sonra, 22.07.1981 tarih ve 2495 sayılı "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun" ile hukukî statüye kavuşmuşlardır. Daha sonra 02.07.1992 tarih ve 3832 sayılı kanunla 2495 sayılı kanunun bazı maddeleri değiştirilmiş olmasına rağmen, günün ihtiyaçlarını yine de tam olarak karşılamadığı, bu sebeple uygulamada ortaya çıkan bir takım aksaklıkların zaman zaman yürürlüğe konulan genelgelerle giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. Fakat bu durum da günümüz şartlarında yetersiz kaldığından mevcut kanunda değişiklikler yapılması gerektiği dşnlmş ve bu amaçla 2495 sayılı kanunda esaslı değişiklikler yapan Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı TBMM genel kuruluna sevk edilmiş bulunmaktadır.

2495 sayılı kanunun 1. maddesine göre, özel güvenlik teşkilatları iki temel gaye için kurulurlar;

i. ...kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, burada bulunanların zorla işten alıkoyma, sağlıklarını ve vücut bütünlüklerini tehdit ve tehlikelere karşı korunması ve güvenliklerinin sağlanması,

ii. ...yurt dışına giriş çıkış yapılan yerlerde giriş ve çıkışa yarayan belgelerin kontrolü ile giriş çıkış işlemlerinin yapılması, aranan ve giriş çıkışı yasaklananların resmi güvenlik görevlilerine tesliminin sağlanması,

⁴⁷ KARAMAN ve ŞEYHAN, a.g.e., s.149-173.

Aynı maddenin II. fıkrası, "Askeri kurum ve kuruluşlarla, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Teşkilatına ait kurum ve kuruluşların korunması özel mevzuatlarına tabidir" demek suretiyle söz konusu kurumların güvenliğinin kendi mevzuatlarında belirtildiği gibi sağlanacağını belirtmektedir. Bu da, adı geçen kurumların kendi güvenliklerini en azından şimdilik yine kendilerinin sağlayacakları anlamına gelmektedir.

Bazı güvenlik hizmeti yapan şirketlerin kendilerini özel güvenlik teşkilatları olarak kabul etmeleri, bazılarının çeşitli maçlar, konserler ve diğer sosyal faaliyetlerde görev alan güvenlik elemanlarının kimlik kontrolü yapmaları cop, kelepçe taşımaları yasalara aykırı bir harekettir. Örneğin 1991 yılında Grup 4 Güvenlik Sanayi ve Ticari Anonim Şirketi gibi ve buna benzer diğer şirketlerin kurulması 2495 sayılı yasada değişiklik yapılmadığı için bu tür şirketler yasal değildir. Konuyla ilgili olarak yasal araştırma yapan Av. Kani EKŞİOĞLU şunları söylüyor:⁴⁸

Yurt içinde can ve mal güvenliğini kolluk kuvvetleri sağlar. Bunun için 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Yasası vardır. Ayrıca bunun benzeri 2803 Sayılı Jandarma Teşkilatı Yasası vardır. 2495 Sayılı Yasa ile ise bazı kurum, kuruluşların korunması amacıyla özel güvenlik teşkilatı kurulması amaçlanmaktadır.

Bu teşkilatın nasıl hareket edeceği, ne zaman silah kullanacağı, taşıyacakları kimlik yasal dayanaklarla belirlenmiştir. Bu örgüt ayrıca İçişleri Bakanlığı ve İl Güvenlik Koordinasyon Kurulu'nun denetimi altındadır. 2495 Sayılı Yasada şahıslar ve şirket tarafından yönetilecek güvenlik teşkilatları yoktur. Bu görev rasgele yapılamaz. İncelenen Grup 4 şirketinin elemanları özel kimlikler taşıyor, kelepçe ve cop kullanıyorlar. Özel bir üniformaları var. Bunlar hiçbir şekilde yasal değildir. Bu şirket çalışanları insanlara müdahale edemezler. Bunlar için özel bir yasa gerekmektedir. Tekrarlamak gerekirse kimse kimseye kendi takdiri ile baskı yapamaz. Ayrıca bu şirketler, maliyeye karşı gerçek beyanlarda bulunamazlar. Çünkü kuruluş sözleşmelerinde amaçları ve faaliyet alanları farklıdır. Örneğin bu şirkette elektronik güvenlik sistemlerinin satışı, bakımı, kurulması, onarımı esas

⁴⁸ AYGUN, a.g.e., s.12.

alınmıştır. Güvenlik şirketlerinde çalışanların da durumları farklı olmalıdır. Aksi takdirde anarşi ve kargaşa gündeme gelir, demektedir.⁴⁹

Olayların gelişmesi ve ihtiyaçların ortaya çıkmasından sonra hukuki düzenlemeler yapılmakta, yasalar ortaya çıkmaktadır. Ancak, pek çok nedenden ötürü ülkemizde bu süreç daha geç işlemektedir. Özel güvenlik hizmetleri sunan ticari kuruluşlarla ilgili olarak bu güne kadar yasal bir düzenleme yapılmamıştır.

İçişleri Bakanlığının Valiliklere gönderdiği 17.04.1995 tarihli genelgede, ticari şirket ve kuruluşların güvenlik hizmetleri verebilecekleri kabul edilmiştir. Bunun bir bakanlık genelgesi olması, yine bir genelge ile geri alınmasını mümkün kılmaktadır. Bu genelgeye göre güvenlik hizmeti verecek ticari kuruluşların hukuki durumları;⁵⁰

i. Bu genelge öncelikle güvenlik hizmeti veren şahıs, şirket ve kuruluşların çalışmalarını serbest bırakmaktadır. Özellikle 07.02.1995 tarih ve 41068 sayılı bakanlık tamimi gereği, bu şekilde çalışanların faaliyetlerine son verilmesi istenmekte iken, bu genelge ile faaliyetleri serbest bırakılmaktadır. Bu tarihten sonra da güvenlik hizmeti sunan şirketler peş peşe ortaya çıkmıştır.

ii. Bu tip şirketlerde çalışanların özel tanıtıcı kıyafetler giyebilecekleri ve bunların koruma ve kollama hizmeti verebilecekleri kabul edilmiştir. Her firma kendisine göre bir üniforma belirleyecek ve bu üniformalar özel işaretler taşıyabilecek ancak üniformaların renkleri ile şapkalarının ve üzerinde taşıdıkları amblemleri resmi görevlilerinkine benzememesi esas alınmıştır.

iii. Yine bu tip güvenlik elemanları, her ne suretle olursa olsun tabanca, cop kelepçe gibi güvenlik birimlerine ait olan eşyaları bulunduramazlar.

iv. Son bir kayıt olarak genel ve özel kolluk görev sahasına girilmemesi açık bir şekilde belirtilmektedir. Genel kolluk görevlilerine yasalarla verilmiş bazı yetkiler vardır. Bu yetkilerin bir kısmını şöyle özetlemek mümkün olabilir:

- arama yapma,
- zor kullanma,

⁴⁹ Mustafa ŞAPÇI, **Güvenlik Şirketleri Ne Kadar Güvenli**, Panorama Dergisi, Sayı:25, İstanbul, 1993, s.17.

⁵⁰ Mahmut Esat ASLAN, **Güvenlik Hizmeti Sunan Ticari Şirketler**, Teknolojik Güvenlik Dergisi, Cilt: 16 No: 6/02 Sayı: 93/94 Yıl: 2002.

-kimlik sorma,

-silah kullanma gibi.

Bu yetkilere haiz olmayan güvenlik hizmeti sunan ticari şirket elemanlarının nasıl görev yapacaklarını izah etmek bazen çok zor olmaktadır. Merkezi yerlerden uzakta bulunan fabrika ve işyerine karşı herhangi bir saldırı veya hırsızlık gibi filler karşısında görev yapmanın zorluğu ortadadır. Hatta bu elemanların meydana gelen olaylarda dayak maruz kaldıkları, yaralandıkları ve mağdur edildikleri sıkça rastlanan olaylardandır.

Bütün bu olumsuzluklara ve sınırlamalara rağmen güvenlik elemanlarının nasıl görev yapacaklarını açıklamak için, yukarıda sözü edilen İçişleri Bakanlığı'nın genelgesi ile Ceza Muhakemeleri Kanunu ve diğer temel yasalar esas alınarak bir çerçeve çizmek mümkün olabilir.

Üniforma giymek insanda bir farklılık yaratır. İster resmi üniforma olsun, ister herhangi bir kuruluşun üniforması olsun, onu giyen, sokaktaki sade vatandaşın farklı bir konum kazanır. Pek tabii bütün üniformaların aynı değerde olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Örneğin bir polis üniforması ile güvenlik elemanlarının üniformaları farklı değerlerdedir. Ama üniformalı bir kimse, onun özel olarak görevlendirildiğinin belirtisidir. Üniforma giymiş güvenlik görevlisi, kendisine emanet edilen yerin, koruma ve kollanmasını yapacaktır. Koruma ve kollanma yapılırken yukarıda değinildiği gibi silah, cop ve benzeri aletler kullanmayacaktır. Elbette bu görevleri yapacak olanların belli bir eğitimden geçmeleri bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Aksi takdirde herhangi bir saldırı anında, kendisini savunamayan bir kimseden görev beklenemez.

Görev yapılan yerde herhangi bir olayın meydana gelmesi halinde, güvenlik elemanı bedensel gücünü kullanarak tecavüzü önleyebilecektir. Ortada bir suç varsa, sanıkları tesirsiz hale getirip suç delillerini muhafaza ederek en seri bir şekilde hedefleri; suç işleyenleri yakalamak, tesiriz hale getirmek ve bunları adalete teslim etmektir.

Günden güne gelişen ve bir sektör haline gelen güvenlik şirketlerinin, yasal bir zemine oturtulması için devletin bu konudaki düzenlemeleri bir an önce başlatmasını ve nihai hedef olarak TBMM'nin batı standartlarına uygun bir yasayı

kabul ederek konunun kökünden halli ile tartışmalara son verilmesi ihtiyacı her geçen gün kendisini daha çok hissettirmektedir.

Özel Güvenlik Teşkilatının Kuruluşu

Özel Güvenlik Teşkilatı: 2495 sayılı kanun kapsamına göre kurulmuş, bağlı olduğu kuruluşu, bu kanun hükümleri çerçevesinde korumak ve güvenliğini sağlamakla görevli ve yetkileri bu kanunla sınırlı, özel bir kolluk kuvvetidir.

Görev Alanı: Özel güvenlik teşkilatının görev alanı, ilgili kuruluşun faaliyet sahasıdır. Bu faaliyet sahası gerektiğinde il koordinasyon kurulu tarafından genişletilebilir veya daraltılabilir.

İl Koordinasyon Kurulu: 2495 sayılı kanunun il çevresinde uygulanmasını, izlemek, il düzeyinde koordinasyonu sağlamak, mahallin ve kuruluşun özelliklerine göre gerek duyulan önlemleri tespit ederek yetkili mercilere önermek üzere, her ilde Vali veya görevlendireceği Vali Muavininin başkanlığında İl Garnizon Komutanlığı temsilcisi, İl Savcısı, İl Jandarma Alay Komutanı, İl Emniyet Müdürü ve gerektiğinde Valilikçe belirlenecek diğer kuruluş temsilcilerinin katılımıyla özel güvenlik teşkilatı il koordinasyon kurulu oluşturulur. İl koordinasyon kuruluna lüzum görüldüğü takdirde ve kendi güvenliği ile ilgili konularda ilgili kuruluşun yetkili temsilcisi geçici üye olarak Vali'nin daveti üzerine katılabilir. İl Koordinasyon Kurulca alınan kararlar İçişleri Bakanlığı'na bildirilir. (2495 s.k. md.7)

Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi: İl koordinasyon kurulunca özel güvenlik teşkilatı kurulmasına karar verilen yerlerle ilgili olarak, Bakanlar Kurulu'nca özel güvenlik teşkilatı kurulmasına veya özel güvenlik önlemleri aldırılmasına karar verilen kuruluşlar belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek zorundadır. (2495 s.k. md.4)

Bakanlar Kurulu'nca özel güvenlik teşkilatı kurulmasına karar verilen kuruluşlar İçişleri Bakanlığı'nca verilecek süre içinde özel güvenlik teşkilatını kurmayan veya özel güvenlik önlemini tesis etmeyen, fiziki ve ek önlemler alması hususunda yapılacak tebligata uymayacak kuruluşların yetkili kişileri hakkında 30.000 TL'den 100.000 TL'ye kadar para cezası hükmolunur. Bu kişilere cezayı gerektiren eylemlerin saptanması tarihinden itibaren daha önce verilen süre kadar ek

bir süre içinde yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde 6 aydan 1 yıla kadar hapis cezası hükmolunur. (2495 s.k. md.24/a)

Kıyafet ve Teçhizat: Özel güvenlik teşkilatının İçişleri Bakanlığı'nca saptanan silah, teçhizat, araç ve gereçleri bağlı oldukları kuruluş tarafından temin edilir; sağlam ve işler halde bulundurulur. Görev süresi dışındaki zamanlarda bu kuruluş tarafından muhafazası sağlanır. (2495 s.k. md.12)

Özel güvenlik teşkilatı personeli, görevleri esnasında resmi elbiselerini giymeleri zorunludur. Ancak İçişleri Bakanlığı'nca tespit ve müsaade olunan özellikle yabancılara hitaben turistik tesisler ile sivil trafiğe açık hava meydanları ve limanlar gibi kuruluşlarda görev yapan özel güvenlik teşkilatı personeli bu yönetmelikte belirtilen üniformalarını giymeyebilir. (2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik md.7)

Özel güvenlik teşkilatı personeli görevleri sonrasında belirtilen resmi elbise ve teçhizatlarını, üniforma giyme zorunluluğu olmayan yerlerde ise kuruluşça tespit edilen kıyafetlerini giymek zorundadırlar. (2495 S.K. İlgili Yönetmelik Md.10)

Personelin atanması: Özel güvenlik teşkilatına alınması, ilgili kuruluşça istenen ve kanunda belirtilen şartlara haiz olan personel hakkında ilgili Emniyet Müdürlüğüne gerekli güvenlik soruşturması yapıldıktan sonra, durumu uygun görülenler Valiliğin onayı üzerine ilgili kuruluşça göreve atanır. (2495 S.K. İlgili Yönetmelik Md.4)

Sorumluluk ve Yetki: Özel güvenlik teşkilatı bulunan kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması sorumluluğu, devlete ait kuruluşlarda en büyük amire, özel şahıslara ait kuruluşlarda sahibine ve hükmi şahıslara ait kuruluşlarda idare amirine aittir.

Sorumlu kişiler asli sorumluluk kendilerinde kalmak üzere yetkilerin kuruluşun özel güvenlik teşkilatı koruma ve güvenlik müdürü, koruma ve güvenlik amiri veya koruma ve güvenlik şefine devredebilir. (2495 s.k. İlgili Yönetmelik Md.52)

Hiyerarşik Düzeni: Özel güvenlik teşkilatı hizmetin özelliğine uygun hiyerarşik bir düzen içinde görev yapar, kuruluşu ve kadroları buna göre tespit

olunarak teşkilatlandırılır. Bu kuruluşun başında bulunan koruma ve güvenlik müdürü, amiri ve şefi ünvanı ile belirtilen yetkili, özel güvenlik teşkilatı personelinin kanun ve yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda görevlendirilmesi ve denetlenmesi ile kuruluşun genel kolluk ile ilişkilerinin yürütülmesi konularında görevli ve yetkili olup, bağlı olduğu kurum yetkilisine karşı sorumludur (2495 s.k. İlgili Yönetmelik Md.53).⁵¹

1.3.2.2.3. İnsan Kaynakları

Özel güvenlik teşkilatı personel ve silah kadrosunun belirlenmesi ve personelde aranacak şartlar 2495 sayılı kanunun ilgili maddelerinde şu şekilde belirtilmiştir;

Kuruluşların özel güvenlik teşkilatında çalıştırılacak personel ve bulundurulacak silah sayısı; azami tasarrufa riayet edilmek ve ilgili kuruluşun görüşü de dikkate alınmak suretiyle, o kuruluşun bulunduğu ilin özel güvenlik teşkilatı ile İl Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir ve İçişleri Bakanlığının onayına sunulur. Özel Güvenlik Teşkilatı İl Koordinasyon Kurulu; 2495 sayılı kanunun il çevresinde uygulanmasını izlemek il düzeyinde koordinasyonu sağlamak mahallin ve kuruluşun özelliklerine göre alınmasına gerek duyulan önlemleri tespit ederek yetkili mercilere önermek üzere, her ilde Valinin veya görevlendireceği Vali Muavininin başkanlığında İl Garnizon Komutanlığı temsilcisi, İl Savcısı, İl Jandarma Alay Komutanı, İl Emniyet Müdürü ve gerektiğinde Valilikçe belirlenecek diğer kuruluş temsilcilerinin katılımıyla "Özel Güvenlik Teşkilatı İl Koordinasyon Kurulu" oluşturulur. İl Koordinasyon Kuruluna lüzum görüldüğü takdirde ve kendi güvenliği ile ilgili konularda alakalı kuruluşun yetkili temsilcisi geçici üye olarak Valinin daveti üzerine katılabilmektedir. "Özel güvenlik teşkilatında çalıştırılacak personelde aşağıdaki şartlar aranmaktadır:⁵²

- i. Türk vatandaşı olmak.
- ii. En az ortaokul mezunu olmak.
- iii. Muvazzaf askerlik hizmetini tamamlamış olmak.
- iv. Ağır hapis veya taksirli suçlar hariç olmak üzere 6 aydan fazla hapis yahut affa uğramış olsa bile zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık,

⁵¹ KARAGÖZ, a.g.e., s.8.

⁵² 2495 Sayılı Bazı Kurum Kuruluşların Korunması Ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun 16. Md.

sahtekarlık, emniyeti suiistimal, dolaylı iflas gibi yüz kızartıcı bir fiilden dolayı hükümlü bulunmamak.

v. Kamu haklarından kısıtlı olmamak.

vi. Yasadışı ideolojik amaçlı faaliyetlere, anarşi ve terör eylemlerine herhangi bir suretle karışmamış veya katılmamış olmak.

vii. Görevini yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı veya vücut sakatlığı ile özürlü bulunmamak.

viii. Yapılacak soruşturma sonucu, başvurma tarihine göre son beş yıl içinde herhangi bir siyasi partiye üye olmamak veya siyasi partinin organları veya bağlı kuruluşlarında görev yapmamış bulunmak.

Özel güvenlik teşkilatına alınması ilgili kuruluşça istenen ve yukarıdaki şartlara haiz personel hakkında Emniyet Müdürlüğünce gerekli güvenlik soruşturması yapıldıktan sonra uygun görülenler Valiliğin tasvibi üzerine kuruluşça göreve alınmaktadır. Göreve başlayan personelin eğitim sorumluluğu İçişleri Bakanlığına ait olup bu teşkilatın personelinin eğitimi için İçişleri Bakanlığınca (Emniyet Genel Müdürlüğü) genel eğitim planı hazırlanır ve her yıl uygulanmak üzere illere gönderilir. İllerde genel olarak Valiler, kuruluşun bulunduğu bölgeler itibarıyla de Valilerce görevlendirilecek Genel Kolluk Kuvvetleri bu eğitim programının uygulanmasından sorumludurlar.

Özel güvenlik teşkilatında görevli olanlar Türk Ceza Kanununun uygulanmasında memur sayılırlar. Bunlara karşı görevleri sırasında veya görevlerine bağlı olarak suç işleyenler Devlet Memurlarının aleyhine suç işlemiş gibi cezalandırılırlar.

1.3.2.2.4. Eğitim

Ülkemizde özel güvenlik teşkilatı personelinin eğitimi 2495 sayılı yasaya göre incelenecek olursa;

i. Eğitimin Amacı

Özel güvenlik teşkilatı personelinin eğitiminin amacı; kendilerine verilen görevlerin gereği gibi yapılması ve yetkilerin yeterince kullanılması için bu personelin mesleki ve genel bilgilerle donatılması, hizmetin gerektirdiği bedeni, fikri ve fiziki kabiliyetlere sahip kılınması ve geliştirilmesidir (2495 s.k. ilg. yön. md.36).

T.C. YÜKSEK HAKEMETİN KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ii. Personelin Eğitimi

Özel güvenlik teşkilatı personelinin eğitim sorumluluğu İçişleri Bakanlığına ait olup, esasları bu bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle tespit edilir (2495 sayılı s.k. md.17).

iii. Eğitim Planlarının Hazırlanması

Özel güvenlik teşkilatı personelinin eğitimi için İçişleri Bakanlığınca (Emniyet Genel Müdürlüğü) genel eğitim planı hazırlanır ve her yıl uygulanmak üzere illere gönderilir. İllerde genel olarak Valiler, kuruluşun bulunduğu bölgeler itibariyle de Valilerce görevlendirilecek genel kolluk kuvvetleri bu eğitim programının uygulanmasından sorumludur (2495 sayılı kanun ilgili yön. md.37).

iv. Eğitim Konuları

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan genel eğitim planı esasları doğrultusunda, "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun", "Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu", "Silah Bilgisi ve Atış Eğitimi", "Olay Yeri İncelemesi", "Devlet Güvenliği", "Toplumsal olaylar ve bu olaylarda alınacak güvenlik tedbirleri", "Disiplin Mevzuatı", "Önleyici Hizmetler" ve "Halkla İlişkiler" kanunlarında personelin nazari ve uygulamalı eğitimi bizzat mahalli genel kolluk tarafından yaptırılır. Diğer konulardaki dersler ise Valilerce belirlenecek konu ile ilgili uzman personel tarafından verilir (2495 s.k. ilgili yönetmelik md. 39).

v. Özel Eğitime Tabi Tutulma

Özel güvenlik teşkilatı personeli, genel eğitim planı dışında kuruluşun özelliğinin gerektirdiği diğer konularda özel güvenlik teşkilatı İl Koordinasyon Kurulunca tespit edilen esaslara göre Valiliklerce özel eğitime tabi tutulabilirler, denilmektedir (2495 s.k. ilgili yönetmelik md. 40).

1.4. ÖZEL GÜVENLİK HİZMET ÖRGÜTLERİNDEN YARARLANMANIN NEGATİF VE POZİTİF YÖNLERİ

1.4.1. Özel Güvenlik Hizmet Örgütlerinden Yararlanmanın Pozitif Yönleri

1.4.1.1. Özel Güvenlik Şirketlerinin Pozitif Yönleri

Özel güvenlik şirketlerinin maliyet, yönetim, personel, sendikalar, tarafsızlık, uzmanlık yönlerinden avantajları vardır.

i. Maliyet

Özel güvenlik şirketlerinin sunduğu hizmetlerin, özel güvenlik birimi hizmetlerinden daha ucuz olduğu kabul edilmektedir. Özel güvenlik görevlileri görev yaptıkları firmanın genel ücret politikasına bağlı olduklarından ve ücretleri birçok durumlarda pazarlık sonucu belirlendiğinden ücretleri sözleşmelilere göre yüksek olmaktadır. Ayrıca kısa süreli koruma hizmetleri için özel güvenlik servisi kurulması, başlangıç maliyetinin yüksek olması nedeni ile pratik de değildir.

Mecburi sigorta, üniforma, malzeme ve eğitim için harcanan paralar, zaman hastalık izinleri ve tatilleri özel bir güvenlik kuvveti kurarken düşünmesi gereken ilave maliyet faktörleridir.

ii. Yönetim

Sözleşmeli personel tutulması, herhangi birinin hastalanması veya iş bırakması gibi durumlarda yapılan güvenlik programının boşluk yaratmadan uygulanması gibi idari sorunların çözümü sözleşmeli şirketlerde daha kolay olmaktadır. Sözleşmeli hizmeti alan firma, hizmeti veren güvenlik firmasının çalışmasını her an kontrol etmek ve ilave olarak her zaman tatmin edici bir hizmet verilmesini isteme hakkına sahiptir.

Özel güvenlik sistemi kurmak ise personel işlemleri ve eğitim programlarının yanı sıra güvenlik programlarının yönetimi, denetimi ve geliştirilmesi konularını da gündeme getirmektedir. Eğer profesyonel bir yöneticiye sahip olunmazsa, bu yönetim açısından sorun yaratmaktadır.

iii. Personel

Güvenlik hizmetlerinin özelliği nedeni ile personel ihtiyacı değişkenlik gösterir. Çünkü olaylar hiç beklenmeyen bir anda da gelişebilir. Firma ölçeğinde örgütlenen özel güvenlik birimlerinde personel esnekliği çok azdır. Acil durumlarda kullanılmak üzere personel karşılanması masraflara yol açmaktadır. Benzer şekilde personel sayısında bir azalma yapıldığında veya ekstra personel işten çıkarıldığında, bir süre sonra önemli olaylar olursa ilave personel kiralamakta gereksiz masraf ve işlemler doğurmaktadır.

iv. Sendikalar

Sendikasız personelden yana olanlar, sendikasız personelin greve gitmeyeceğini, greve destek vermeyeceğini ve maliyetlerinin daha düşük olacağını ileri sürmektedirler. ABD’de güvenlik alanında çalışan sendikalı personelin % 90’ı firmaların özel güvenlik örgütlerinin personelidir ve bu nedenle sendikasız işçi taraftarı olanlar sözleşmeli servislerde çalışmayı tercih etmektedirler. Pinkerton, Burns, Wackenhut gibi üç büyük sözleşmeli güvenlik şirket personelinin sadece %10 - % 25’i sendikalıdır.⁵³

v. Tarafsızlık

Sözleşmeli korumaların ücretlerinin başka bir işveren tarafından veriliyor olması ve bu personelin firma çalışanları ile yakın ilişkide olmaması hizmette etkinliği artırmaktadır.

vi. Uzmanlık

Bir firma, koruma servisleri ile anlaşması halinde bu servislerin idaresinde tüm güvenlik programlarının uygulanmasını istemektedir. Bu güvenlik yönetimi konusunda uzmanlaşmış firmanın, rekabete dayalı bir ortamda müşterisini memnun etmek için iyi hizmet üretmesi sonucunu getirmektedir. Özel bir güvenlik firmasıyla çalışmak isteyen firma yöneticisi, firmanın ihtiyaçlarını, güvenlik firmasının kalite ve performansını, personelin standartlarını ve eğitimini göz önüne almak zorundadır. Yönetici aynı zamanda özel veya sözleşmeli güvenlik firmalarının maliyetlerini ve özel uygulamalar konusundaki yeteneklerini de değerlendirmelidir.

1.4.1.2. Özel Güvenlik Birimlerinin Pozitif Yönleri

i. Personel Kalitesi

Korunan firma tarafından daha fazla ücret ödendiğinde, kaliteli güvenlik personeli istihdam edilebilir. Böylece çalışanlar daha iyi seçilebilirler ve daha düşük oranda işten ayrılmalar sağlanabilir.

ii. Kontrol

Sözleşmeli korumalar ve bunları kiralayan firma arasında başka bir idari sorumlunun olması yukarıdan aşağıya ve aşağından yukarıya bilgi akışını

⁵³ FISCHER, a.g.e., s.54.

engellemektedir. Güvenlik yöneticisinin korunan firma içerisinde olması daha rahat bir denetim sağlayabilir. Ayrıca özel güvenlik birimi personeli işverenin ihtiyaçlarına göre eğitilebilir ve bu durumda çalışan personelin performansları tek tek incelenerek süratli ve kolay bir denetim mekanizması oluşturulabilir.

iii. Sadakat

Özel güvenlik birimi personeli, özel güvenlik şirketleri personeline oranla çalıştıkları firmaya daha sadık olmaktadır. Sözleşmeli firma personeli bir firmadan diğer bir firmaya kaydırıldığından ve daha fazla işten çıkarmalar söz konusu olduğundan, herhangi bir firmaya özel bir sadakatle bağlanamamaktadırlar.

iv. Prestij

Bir çok şirket yöneticisi kendi elemanlarıyla çalışmak istemektedir. Dışarıdan sözleşmeli güvenlik personeli kiralamak yerine, firmanın kendi güvenlik gücünü oluşturmasının firmaya prestij kazandıracağına inanılmaktadır. Özel güvenlik sisteminin geliştiği ülkelerde uzun bir süredir çeşitli açık oturumlarda ve tartışmalarda sözleşmeli ve özel güvenlik birimlerinin karşılaştırmaları yapılmaktadır. Bunun sonucu olarak her iki güvenlik servisinin özellikleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan hangisinin tercih edileceği güvenlik servisiyle çalışmayı düşünen firma yetkilisine bağlıdır. Şüphesiz yetkilinin kararı, firmanın özellikleri doğrultusunda olacaktır. Bu özellikler ise korunacak yerin konumu, ihtiyaç duyulan güvenlik kuvveti, görevleri, korumalara olan ihtiyacın süresi ve gerekli personelin kalitesi olarak sayılabilir. Koruma görevlisine olan ihtiyacın büyük ölçülerde iniş ve çıkışlar gösterdiği durumlarda sözleşmeli güvenlik servislerinin; ancak büyük ve stabil güvenlik kuvvetlerine ihtiyaç olan durumlarda ise özel güvenlik birimlerinin yararlı olacağı söylenebilir.

1.4.2. Özel Güvenlik Hizmetlerinden Yararlanmanın Negatif Yönleri

Ashında polis kanun ve düzeni sembolize ederken, özel güvenlik firmalarının ortaya çıkışı ile güvenlik hizmetleri satılmaya başlanmış ve bu durum polisin geleneksel rolünde azalmayı doğurmuştur. Böyle olunca iki grup arasında rekabet başlamış, çelişkiler ve anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Özel güvenlik ve kamu güvenlik görevlileri arasındaki çelişkilerin nedeni üzerine batıda ve ABD’de birçok araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar neticesinde bu iki grup arasındaki ilişkilerin

sıcak ve samimi olduğu, ancak aşağıda belirtilen nedenlerle ilişkilerin zoraki ve gayri resmi bir havaya büründüğü gözlenmiştir. Bu nedenler şunlardır,⁵⁴

- i. Karşılıklı saygının olmaması,
- ii. Haberleşme eksikliği,
- iii. Özel güvenliğin kanuni yaptırımlar konusundaki bilgi eksikliği,
- iv. Rekabet,
- v. Özel güvenlik personelinin standartlarının olmayışı,
- vi. Polisin dejenere olması,
- vii. Özel güvenliğin silahlanması ve eğitiminden kaynaklanan kişilik kargaşası,
- viii. Karşılıklı görüşme ve koordinasyon eksikliği,
- ix. İlgi ve sorumluluk alanlarının sınırında veya çalıştığı yerlerde hizmetin yerine getirilmesi,
- x. Polisin ikinci iş olarak özel güvenlikte çalışması ve bundan kaynaklanan problemler,
- xi. Yetkinin yanlış kullanıldığı şüphesini doğuran yetki transferi (örneğin, resmi görevi haricinde özel güvenlikte çalışan bir polisin tutuklama yetkisi gibi),
- xii. Yanlış alarm (bazı yerlerde yanlış alarmlar tüm alarmların % 90'ını geçmektedir).

Genel olarak kamu güvenlik görevlilerinin, özel güvenlik kuruluşlarının işlerine engel olduklarını, kanunları ihlal ettiklerini, personelin eğitimsiz olduklarını ileri sürmektedir. Ayrıca özel güvenliğin sadece mala ve paraya yönelik suçlarda etkin olmakla beraber, suçların tatbiki, suçların azaltılması ve düzenin sağlanmasında etkinliklerinin olmadığını düşünmektedirler.

Özel güvenlik görevlileri ise, kamu güvenlik görevlilerinin kendilerini beğenmiş, her işi kendi tekelinde gören, yetkisi dışında özel işlere dahi her an karışan kişiler olarak tanımlamaktadır. ABD'de özel güvenlik sektörü, personelin kalitesi, eğitim, legal otorite bilgisi gibi konularda yetersiz kalmaktadır. Diğer taraftan yaklaşık 150.000 polisin boş zamanlarında özel güvenlik görevlisi olarak çalışması da büyük eleştirilere neden olmaktadır. Çünkü özel güvenlik işlerinde çalışan bu polislerden kimin sorumlu olduğu sorunu açıklığa kavuşmamıştır. Bu kişilerden

⁵⁴ N.A.C. Van Der Bijl, *The International Professional Security, Association Publishing Limited*, England, s.22.

onları çalıştıran özel firmanın mı, yoksa onları eğiten polis kuruluşlarının mı sorumlu olacağı tartışma konusudur.⁵⁵

Diğer bir çelişki kaynağı ise, yüksek oranlarda yanlış alarmlardır. Alarmin çalması durumunda ya alarm şirketi görevlileri olayla ilgilenmekte ya da polise haber verilmektedir. Polis raporlarına göre yapılan ihbarların %15'i asılsızdır. Yine ABD'de alarmların %95'inin yanlış olduğu vurgulanmıştır. Bazı polis müdürlükleri polis kuvvetlerini boş yere meşgul eden yanlış alarmlara çare olarak firma yada işyerine ceza kesme yolunu seçmişlerdir. Kamu güvenlik görevlileri ve özel güvenlik görevlileri ortak bir amaç için beraber çalışmak zorundadır. Bu amaç; toplumda güven ve huzuru sağlamaktır.

Kamu ve özel malların polis tarafından korunması gerektiği inancı zamanla değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde, birçok şehirde polis müdürlüklerinin, adliye binalarının, havaalanlarının ve müzelerin korunmasında özel güvenliğe yer verilmektedir. Diğer alanlarda özel mülkiyetin korunmasının sahibinin sorumluluğunda olduğu genel olarak kabul edilmektedir. Ancak bir suç işlendiğinde yine başvuru polis olmaktadır.

⁵⁵ FISCHER, a.g.e., s.61.

BÖLÜM 2. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ SÜRECİNİN KAPSAMI

2.1. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ

Günümüzde network ağlarıyla birbirine bağlanan, bilgisayarların hakim olduğu, bir dünyaya doğru gidilmektedir. Güvenliğin yönü, özel veya kamuya ait ortamların fiziksel korunmasından daha çok, iş hayatını, ticari sözleşmeleri, kişisel bilgileri ve internet güvenliğini içeren daha geniş bir alana doğru kaymaktadır. Özellikle her uygulama için potansiyel güvenlik ihtiyacının düşünülmesine ve tespit edilmesine gerek duyulmaktadır. Örnek olarak risk, tehdit, güvenilirlik, zayıflık, sorumluluk, bütünlük, kişisel gizlilik gibi kavramlar üzerinde yeniden düşünülmeli ve konu bilimsel platformlara taşınmalıdır.

Güvenlik sorunlarının odağının yön değiştirmesi, güvenlik mühendisliğinin önemini arttırmaktadır. Güvenlik mühendisliği, gittikçe daha da kritik bir disiplin haline gelmekte ve diğer mühendislik bilimleri ile uyuşan, birçok disiplinle ilgili, anahtar bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu içerikle sistemlerin ve uygulamaların, evrimine, sürdürülebilmesine, yönetimine, operasyonuna ve gelişimine uygulanabilir kılınmaktadır. Doğal olarak, güvenlik kapsamındaki değişim, ticaret sürecine, teşebbüslerin yeniden yapılandırılmasına, mühendislik süreçlerinin yeniden gözden geçirilmesine ve güvenliğin yeniden tanımlanmasını zorlamaktadır.

2.2. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİNİN TANIMI

Güvenlik mühendisliği, gelişen bir disiplindir. Bugün için, yaygın olarak kabul görmüş bir tanımı yapılmamıştır. Bununla birlikte tanımla ilgili bazı genellemeler yapmak mümkündür. Güvenlik mühendisliğinin bazı amaçları şunlardır:⁵⁶

- Bir teşebbüsle ilgili güvenlik risklerinin anlaşılabilir kılınmasıdır.
- Tanımlanan risklerle uyumlu olarak, güvenlik ihtiyaçlarının tespit edilmesidir.
- Güvenlik ihtiyaçlarını, diğer disiplinlerle entegre olmuş bir güvenlik rehberliğine dönüştürmektir.

⁵⁶ <http://www.sse-cmm.org>

- Güvenlik mekanizmalarının, etkinliğinin ve doğruluğunun güvenilirliğini sağlamaktır.
- Güvenlik zayıflıklarının neden olabileceği tesirlerin tespit edilmesidir.
- Sistemin güvenilirliğinin sağlanması için, bütün mühendislik disiplinlerini ve uzmanlık alanlarını, sisteme entegre etmektir.

2.3. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİNİN UZMANLIK ALANLARI

Güvenlik Mühendisliği, birçok disiplinden etkilenmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalarda, mevcut güvenlik ve iş çevreleri, fiziksel güvenlik ve personel güvenliği gibi diğer geleneksel güvenlik disiplinleri göz ardı edilmemelidir. Güvenlik Mühendisliği alanında en etkin ve verimli performansı elde etmek için diğer birçok alt disiplinin uzmanlık alanlarından yararlanmaya ihtiyaç duyulacaktır. Aşağıda her birinin kısa tanımları ile birlikte, gereksinim duyulan güvenlik uzmanlığı alt disiplinlerine birkaç örnek verilecektir. Güvenlik Mühendisliği alt disiplinleri şunlardır;⁵⁷

2.3.1. Operasyon Güvenliği

Çevresel operasyonların güvenliğini ve güvenli bir işletme ortamının sürdürülmesini hedefler.

Servislerinin doğru ve güvenli şekilde çalıştırıldığından emin olmak üzere gerekli önlemlerin alınması zorunludur. Bu servislerin operasyon ve yönetimine ilişkin sorumluluklar ve süreçler oluşturulmalı ve uygulamaya alınmalıdır. Farklı sorumlulukların belirgin şekilde ayrılması, kaza ya da kasıt yoluyla yanlış kullanım risklerini azaltmak yönünden çok gereklidir. Yine, geliştirme/test ve operasyon ortamlarının birbirinden ayrılmış olması ve geliştirme ortamından operasyona geçiş için süreçler oluşturulmalıdır. Sistem hatası risklerini azaltmak amacıyla, kapasite planlama ve sistem kabulü süreçleri hazırlanmalıdır. Yeterli kaynaklara ve kapasiteye sahip olunup olunmadığından emin olmak, detaylı planlama ve hazırlık gerektirir. Operasyon personelinin tüm aktivitelerinin kayıtları tutulmalıdır. Operasyon güvenliği için gerekli çözümler uygulanmalı, süreçler oluşturulmalı ve gerekli talimatlar politika dokümanına yansıtılmalıdır.

⁵⁷ http://www.bitspi.com/lib/_toc2477086

2.3.2. Bilgi Güvenliği

Bilginin işlenmesi ve manipülasyona uğramasına karşı bilginin güvenliğinin sağlanması ile ilişkilidir.

Bilgi, diğer önemli ticari varlıklar gibi, bir işletme için değeri olan ve bu nedenle uygun olarak korunması gereken bir varlıktır. Bilgi güvenliği bilgiyi, ticari sürekliliği sağlamak, ticari kayıpları en aza indirmek ve ticari fırsatların ve yatırımların dönüşünü en üst seviyeye çıkartmak için geniş tehlike ve tehdit alanlarından korur.

Bilgisayar, bilgi ve iletişim bilim ve teknolojileri biraradalığının yarattığı bilgi sistemleri; sahip oldukları yaşamsal önem açısından incelendiğinde, bilgi sistemleri stratejisi ve güvenliğinin eriştiği kritik düzey, 21. yüzyılda var olabilmekle eş değere ulaşmaktadır. Bu çerçeveden hareketle; 21. yüzyılda bilgi sistemleri stratejisi ve güvenliği üzerinde söz sahibi olabilmek, doğası gereği multi-disipliner bir anlayış desteğinde, ancak araştırma ve eğitim ile sağlanabilecektir.

Bilgi güvenliğinin alanı, bilgisayar güvenliği, kriptografi, kriptosistem tasarımı, yüksek hız akış şifre tasarımı, açık anahtar kriptosistemler, hash fonksiyonları, sayısal imza, karşılıklı tanıma ve kimlik denetim protokol tasarımı, bilişim sistemleri için erişim denetimi, kriptanaliz, kriptanalitik test ortamları, uçtan uca şifreleme, link şifreleme, ağ erişim denetimi-firewall tasarım ve testi, ağ ortamı zayıflık testleri ve güvenlik denetimi, zararlı yazılımlar, veritabanı güvenliği, saldırısızma testi ve denetimi, ağ ortamı güvenlik yönetimi, iletişim güvenliği ve denetimi, tempest, elektronik ticaret ve güvenlik mühendisliği, akıllı kartlar olacaktır.⁵⁸

İnternet ve kurumsal ağlar üzerindeki veri trafiği her geçen gün artmaktadır. Ağ iletişiminin iş dünyasında yarattığı değişim, kurumların bilgilerini kurum içinden ve dışından gelebilecek tehditlere karşı korunma zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Kaliteli hizmetin ön planda olduğu, rekabet koşullarının arttığı günümüz ekonomisinde; bir kurum itibarını korumak ve finansal kayıpları en aza indirmek üzere, güvenlik bilincinin artırılması ve bilgi güvenliğinin sağlanması en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

⁵⁸ <http://arf.iyte.edu.tr/turkish/labs/is3labi.htm>.

Bilgi Güvenliği, genel anlamda 3 temel unsuru içerir:⁵⁹

Gizlilik (Confidentiality)	Bilgi erişiminin yalnızca yetki dahilinde olması
Bütünlük (Integrity)	Bilginin değişiminin yalnızca yetki dahilinde olması
Ulaşılabilirlik (Availability)	Bilgi erişiminin sürekli olması

Bilgi güvenliği sağlamada başlangıç noktası, korunması gerekli değer varlıklarının saptanması, tehdit ve açık noktaların tespitidir. Tehdit ve açık noktalar kurumlar için risk oluşturur. Risk analizi; bir güvenlik tehdidinin gerçekleşmesi durumunda kurumun kayba uğrama potansiyelinin değerlendirilmesidir. Bir sonraki adım kurumun güvenlik politika ve prosedürlerinin oluşturulmasıdır. Bunların uygulanması ve sürekli denetlenmesi, kurumun bilgi güvenliği sisteminde süreklilik sağlar.⁶⁰

2.3.3. Network (Ağ) Güvenliği

Network üzerinde aktarılan bilgilerin sahip olduğu network protokolleri, yazılımları ve donanımlarının korunmasından söz eder.

İş ve güvenlik gereklilikleri doğrultusunda, bilgi ve iş servislerine erişim kontrol altında tutulmalıdır. Sadece gerekli olan personele, gerektiği kadar erişim yetkisi sağlanmalı, erişim kontrolü kuralları ve süreçleri belirlenmelidir. Kullanıcı kayıt, kullanıcıya tanınan ayrıcalık özellikleri, kullanıcı şifre yönetimi, erişim haklarının gözden geçirilmesi gibi işlemler için detaylı talimatlar oluşturulmalı, herbir konuya ilişkin isterler/kurallar politika dokümanına yansıtılmış olmalıdır. Kullanıcılar erişim hakları ile bu konuda kendi sorumluluk ve yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmiş, bilinçlendirilmiş olmalıdır.

Ağ servislerine yetkisiz erişimler, tüm organizasyonu etkileyecek risklerdir. Kullanıcılara sadece, kendi işlerinin devamı için gerekli olacak doğrudan ağ bağlantısı sağlanmalı, kullanıcı terminalinden bilgisayar servisine kadar tüm ağ servisi kontrol altında olmalıdır. Gerektiğinde iletişim, ayrılmış hatlar üzerinden sağlanabilmeli, belli kullanıcılar için menü ve alt menüler kısıtlanmalı, ayrı

⁵⁹ National Information Systems Security (INFOSEC) Glossary, NSTISSI No. 4009, September 2000. <http://www.nstissc.gov/Assets/pdf/4009.pdf>

⁶⁰ www.innova.com.tr/bilgiguvenligipolitikalari.asp.

mantıksal ağ alanları tanımlamak yoluyla ağ erişimi sınırlandırılabilmesi, dış bağlantılar için kullanıcı doğrulama çözümleri kullanılmalı ve gerekli durumda bağlantı süresi kısıtlanabilmelidir.⁶¹

2.3.4. Fiziksel Güvenlik

Fiziksel yerleşim ve binaların korunmasına odaklanır. İş fonksiyonlarına ve bilgi varlıklarına müdahale, yetkisiz erişim ve olası zararların önlenmesi hedeflenerek, fiziksel güvenlik sınırları açıkça belirlenmeli ve bu alanlar kullanım amaçları ile hassasiyet durumlarına göre uygun şekilde korunmalıdır.

Yetkisiz erişimi önlemek amacıyla, uygun fiziksel giriş kontrolleri konulmalı, ziyaretçilerin hassas alanlara erişimi önlenmeli ya da kontrollü gerçekleştirilmelidir. Hassas bilgi ve bilgi işleme servislerine erişim sadece yetkili personelle sınırlı olmalıdır. Tüm çalışanların açıkça görülebilen kurum kimlik kartı taşımaları sağlanmalıdır. Hassas alanlara erişim kayıtları tutulmalı ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir. İçinde personel bulunmadığı zamanlarda hassas alanlar kilitli tutulmalıdır. Yükleme ve dağıtım alanları gibi genele açık olabilecek alanlar mümkünse bilgi işleme alanlarından izole edilmelidir. Tüm fiziksel giriş-çıkış kapılarının kontrol altında tutulması için gerekli çözümler uygulanmalıdır.⁶²

2.3.5. Personel Güvenliği

İnsanların güvenilirlik ve farkında olmaları ile ilgilidir. Güvenliğe yönelik insan hatası, hırsızlık, kötüye kullanma risklerini azaltmak amacıyla, tüm çalışanların iş sorumlulukları içinde güvenlikle ilgili maddeler açıkça belirtilmeli, işe alımlarda uygun kontroller yapılmalı ve gizlilik anlaşmaları imzalanmalıdır.

En büyük riskin bilgi ve bilinç eksikliği olduğu düşünülerek, kullanıcıların güvenlik bilincini ve farkındalığını artırmak üzere eğitimler düzenler ve organizasyon güvenlik süreçleri, riskleri, bilgi işleme olanaklarının doğru kullanımı sağlar.⁶³

2.3.6. Yönetim Güvenliği

İdari sistemlerin güvenliği ve güvenliğin yönetimsel açısı ile ilişkilidir.

⁶¹ www.cyberpark.com.tr/tbd/teknoloji%5CT402.doc

⁶² www.cyberpark.com.tr/tbd/teknoloji%5CT402.doc

⁶³ www.cyberpark.com.tr/tbd/teknoloji%5CT402.doc

2.3.7. İletişim Güvenliği

Güvenlik etki alanları arasındaki, bilgi iletişimi ve özellikle bilginin nakli esnasında güvenliği ile ilgilidir. İletişim güvenliğinin amacı; bilginin en etkili kullanılmasıdır. İçeriği ise, iletişimin planlanması, bilginin dağıtımı, performans raporlama ve idari yöntemlerdir.

2.3.8. Emisyon Güvenliği (TEMPEST)

Güvenlik etki alanları dışında bilgiler gönderen, bütün makineler tarafından yayılan, istenmeyen sinyaller ile uğraşır. TEMPEST (elektromanyetik sızma güvenliği), her türlü elektronik teçhizatın, iletkenlik ve ışınma yoluyla istem dışı yayılan bilginin önlenmesine ilişkin alınan tedbirleri içerir.

Manyetik işlemler günümüzde her geçen gün daha da gelişiyor ve birçok uygulama alanı buluyor. Hızla büyüyen bu teknoloji, gelecekte gerek tıp, gerekse endüstriyel, analitik ve biyoteknolojik uygulamalarda birçok yenilik ve gelişmelere olanak vermesi ile konunun önceliği daha da artacaktır.

2.3.9. Bilgisayar Güvenliği

Özellikle bilgi işleyen her çeşit aygıtın güvenliğini kapsar. Bilgisayar güvenliği yaklaşımının bir kurumda kültür haline gelebilmesi için birkaç aşamalı bir süreçten geçilmelidir. Anılan sürecin uzunluğu kurumun büyüklüğü, yapısı ve iş yapış biçimi ile doğrudan ilişkilidir. Süreç, kuruma özgü bir bilgisayar güvenliği politikasının hazırlanması ile başlar. İkinci aşamada, belirlenen kurallar doğrultusunda önlemler alınırken kullanıcılar da bilinçlendirilir. Bilinçlendirme çalışmalarında bilgisayar güvenliği eğitiminin rolü önemlidir. Sadece bilinçli ve eğitilmiş kullanıcıların güvenlik önlemlerini gerektiği gibi uyguladıkları tecrübelerle sabittir. Son aşamada ise, oluşturulan güvenlik yaklaşımının iş yaşamına aktarılmasıdır.⁶⁴

Son yıllarda hayatımızın bir parçası haline gelen bilgisayarlarla birlikte, hukukta yeni düzenlemelerde oluşmaya başlamış ve “Bilgisayar Suçları” adı altında bir düzenleme gündeme gelmiştir. Bilgisayar suçları başlığı altında mevcut olan suçlar ise iki alt başlık altında toplanmıştır;

⁶⁴ www.cyberpark.com.tr/tbd/akademi%5Ca304.doc

-Bilgisayara karşı işlenen suçlar.

-Bilgisayarın suç aracı olarak kullanılması yoluyla işlenen suçlardır.

2.4. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ VE DİĞER DİSİPLİNLER

Mühendislik, çeşitli ana dallar ya da uzmanlık alanlarından ve onlarca küçük dallardan oluşan bir meslektir. Aşağıdaki paragraflarda, güvenlik mühendisliğinin öne çıkan dallarından bazıları belirtilmiştir. Unutulmamalıdır ki, çeşitli uzmanlıklar arasında hatırı sayılır bir çakışma söz konusudur.⁶⁵

Güvenlik mühendisliği etkinlikleri, diğer bir çok disiplinle ilişki halindedir.

- Sistem mühendisliği,
- Yazılım mühendisliği,
- İletişim mühendisliği,
- Donanım mühendisliği,
- Sosyal bilimlerle ilgili mühendislikler
- Araştırma mühendisliği,
- İşletme mühendisliği,
- Ve diğer mühendislikler.

Güvenlik mühendisliği etkinlikleri, bir çok dış varlıkla eşgüdümlü olmalıdır. Çünkü operasyonel tesirlerin güvenilirlik ve geçerliliği, arge çalışanları (developer), teknisyenler, müşteriler, kullanıcılar, evaluator ve diğer grupların bir araya gelmesi ile ortaya konur. Ayrıca güvenlik mühendisliği, diğer mühendislik disiplinleri ile çok farklı ve kompleks bir ilişki içerisinde olmak zorundadır.

2.5. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ DESTEK PERSONELİ

Yalnız çalışmak mümkün olsa da, mühendisler, daha yaygın olarak, bir grup destek personeli ile birlikte çalışmaktadırlar. Mühendis ve destek personeli mühendislik ekibini oluşturur ve her bir uzmanlık grubunun rolleri, çoğu zaman, bir uğraş alanı spektrumu açısından tanımlanır. Bu spektrum, tablo 1'de dikey olarak düzenlendiği gibi, mühendis, tekniker, teknisyen ve zanaatçıları içermektedir.

Spektrumun tepesinde yenilikçi, tasarımcı, karar verici ve mühendislik ekibinin lideri olarak hizmet veren mühendis vardır. Sonra, planlama, inşa-imal ve

⁶⁵ <http://www.me.metu.edu.tr/OSS2003tanitim/nedir.htm>

mühendislik tesislerinin çalıştırılmasında mühendise yardımcı olan teknikerler gelmektedir. Teknikerlerin tipik aktiviteleri arasında; teknik satışları, inşaat-imalat denetimini, rutin ürün-geliştirmeyi, işgücü, donanım ve malzemelerin koordinasyonunu sayılabilir. Tekniker eğitiminde, kurama ve matematiğe bir mühendis eğitiminde olduğundan daha az önem verilir, ama donanım ve prosese daha fazla yönelim söz konusudur.

Teknisyenler; pratik hedeflerin gerçekleştirilmesine adanmış kişiler olarak tanımlanabilir. Teknisyenlerin tipik faaliyetleri arasında, çizim, ölçüm, tahmin ve veri toplamayı ve inşaat projelerinde alan incelemelerini gerçekleştirme sayılabilir.

Tablo1. Mühendislik Ekibi ⁶⁶

Uzman	Tipik Faaliyetler
Mühendis	Kavramsal tasarım Araştırma Proje planlama Yeni ürün geliştirme Sistem geliştirme Teknologlar, teknisyenler ve zanaatçıların denetlenmesi
Tekniker	Rutin ürün-geliştirme İnşaat/imalat denetleme Teknik satışlar Donanım tasarlama ve geliştirme İşgücü, malzemeler ve donanımın koordinasyonu Teknisyenler ve zanaatçıların denetlenmesi
Teknisyen	Çizim Tahmin Alan incelemeleri Veri toplama Ölçüm Teknik yazım

⁶⁶ <http://www.me.metu.edu.tr/OSS2003tanitim/nedir.htm>

Zanaatçı Mühendislik ekibine yararlı hizmet, makinalar veya ürünlerin servisi, bakımı ve çalıştırılması için el aletleri ve elektrikli aletler kullanır.

Zanaatçılar tasarım tarafından tarif edilen malzemeleri, ürünleri ya da tesisleri üreten kalifiye işçilerdir. Bu tür uzmanlar arasında elektrik teknisyenlerini, marangozları, kaynakçıları, makinistleri ve model-yapımcıları sayılabilir. Zanaatçılar normalde becerilerini çalışarak kazanırlar ve genelde eğitimleri lisenin ötesine geçmez.

Uğraş alanında teknikerlerin rolünün iyi tanımlanmadığına dikkat edilmelidir. Teknikerler ile teknisyenler arasındaki eğitim farkı açık olsa da, görevleri çoğu kez çakışmaktadır. Teknikerler ve mühendisler arasındaki görev farklılıkları da aynı şekilde muğlaktır.

Teknikerler, mühendislik spektrumunun mühendis ile teknisyen arasında kalan kısmında, ürün geliştirmenin, üretim planlamanın, inşaat/imalat denetlemenin ya da teknik satışların rutin kısımlarında çalıştıkları varsayılmaktadır. Ancak, çoğu kez durum şudur ki, tek tek insani hünerler eğitim programlarının niyetlerinden daha önemli çıkabilirler ve gözlenmiş olan bir şey vardır ki, tekniker olarak eğitilen pek çok insan endüstriyel işlev açısından aslında mühendislik yapmaktadırlar.

2.6. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİNİN AKTÖRLERİ

Güvenlik mühendisliği etkinlikleri, çok farklı kurum ve kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır.⁶⁷

- Yatırımcılar/Müteahhitler
- Pazarlamacılar
- Integrators
- Müşteriler
- Güvenlik Danışmanları
- Sistem Yöneticileri
- Hizmet/Danışmanlık Organizasyonları

⁶⁷<http://www.trustwortheservices.com>

2.7. GÜVENLİK MÜHENDİSLİĞİ HİZMET SÜRECİ

Güvenlik Mühendisliği süreci üç temel alanda incelenmektedir; *risk*, *mühendislik* ve *güvenilirlik*. Bu alanların ayrı ayrı olarak ele alınması, bunların birbirinden bağımsız olduğu anlamına gelmemektedir. En basit seviyede risk süreci, gelişmiş sistemlere özgü tehlikelerin tanımlanmasını ve önceliklerinin tespit edilmesini sağlar. Mühendislik süreci, tehlikelerin ortaya çıkardığı problemlerin çözümü ve uygulaması aşamasında, diğer tüm mühendislik disiplinleri ile birlikte çalışır. Sonuç olarak da, güvenilirlik süreci, güvenlik çözümlerinin doğruluğunu garanti eder ve bu güveni müşteriye sunar.

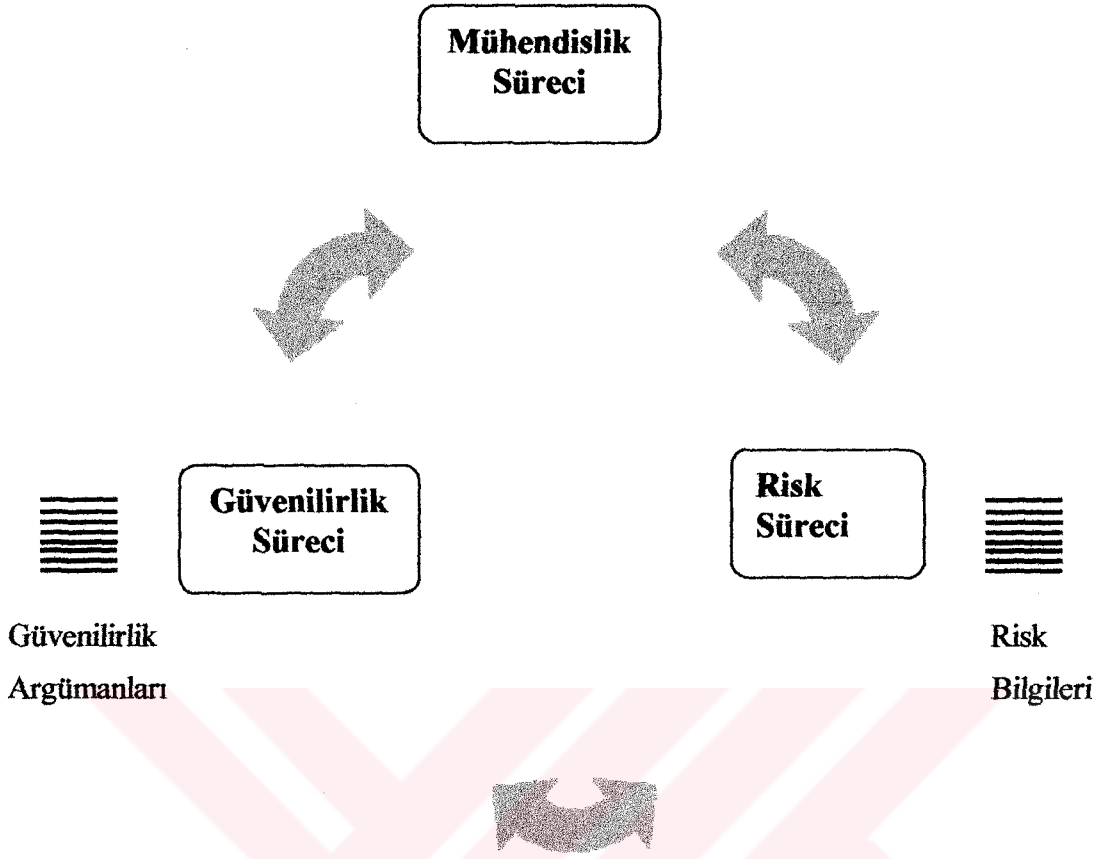
Bununla birlikte, belirtilen hedeflere ulaşmak isteyen güvenlik mühendisliği sürecinin üç alanı da birlikte çalışmak zorundadır.⁶⁸

Bu süreçler;

- Risk
- Mühendislik
- Güvenilirlik olarak ele alınır.

⁶⁸ Ferraiolo, K.; Williams, J.; Landoll, D., "A Capability Maturity Model for Security Engineering," Proceedings of the Sixth Annual Canadian Computer Security Symposium, May 1994.

Ürün, Sistem Veya Hizmet

Şekil 1 – Güvenlik mühendisliği süreci üç temel alanda incelenmektedir.¹

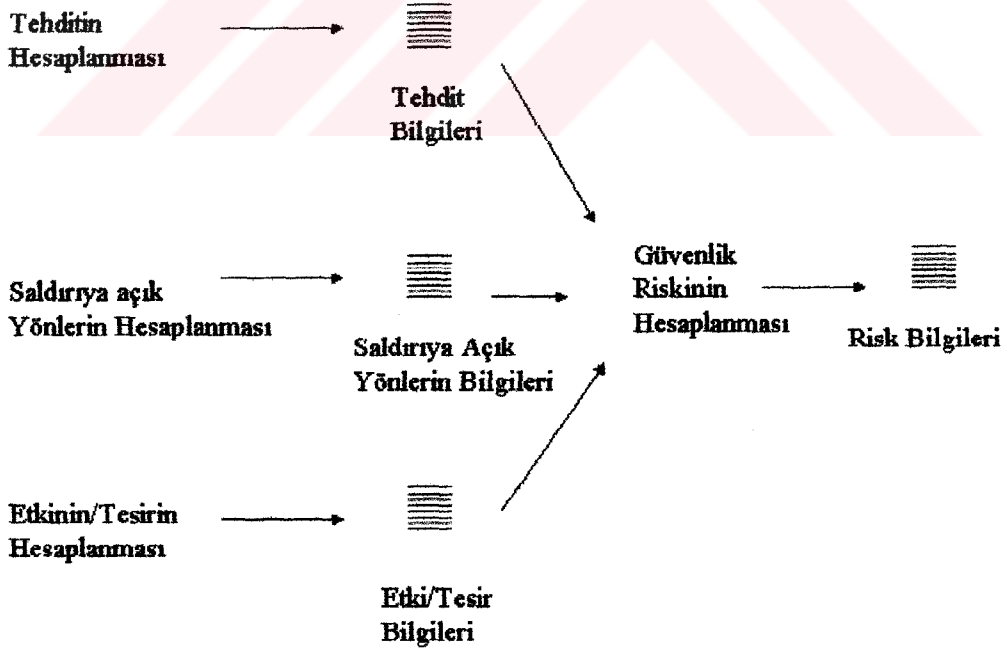
Risk Süreci	Mühendislik Süreci	Güvenilirlik Süreci
1- Tehditleri tanımlama	5- Güvenlik yapısını izleme	10- Doğrulama ve geçerli kılma
2- Zayıflıkları tanımlanma	6- Güvenlik ihtiyaçlarını tanımlanma	11- Güvenlik argümanlarını inşa
3- Tesiri tanımlanma	7- Güvenlik girdilerini tespit	
4- Güvenlik riskini hesaplanma	8- Güvenlik kontrollerini yönetim	
	9- Güvenliğin koordinasyonu	

¹ http://www.bitspi.com/lib/_Toc2477086

2.7.1. KURGULAMA VE PLANLAMA YÖNELİMLİ RİSK SÜRECİ

Güvenlik mühendisliğinin asıl amacı; riski azaltmaktır. Risk analizi, henüz meydana gelmeyen problemlerin tanımlanma sürecidir. Risk; tehditlerin, zayıflıkların ve istenilmeyen olayların potansiyel etkisinin gözden geçirilmesi ile hesaplanır. Olasılık, çeşitli özel durumlara bağlı belirsizlik faktörüdür. Bunun anlamı olasılığın belirli sınırlarla tahmin edilebileceğidir. Ek olarak, belirli bir riskin hesaplanan etkisi, belirsizliklerle ilişkilidir. Güvenlik planlamaları ile ilgili yapılan tahminlerin doğruluğunu etkileyen birçok faktör mevcuttur.

İstenilmeyen bir olay bileşiminde üç unsur içerir: *tehdit*, *zayıflık* (*vulnerability*) ve *tesir*. Zayıflık, bir varlığın zayıflıklarını veya tehdit altında bulunan bir kısmını ele alır. Eğer ortada istenilmeyen bir olay yoksa, risk de yok demektir. Risk yönetimi ise riski ölçme, değerlendirme ve bir örgüt için kabul edilebilir risk seviyesini saptama sürecidir. Riskin yönlendirilmesi, güvenlik yönetiminin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Şekil 2. Güvenlik risk süreci, tehdit, saldırıya açık yönler ve tesir bilgilerini içerir.⁷⁰

⁷⁰ SSE-CMM Project, Systems Security Engineering - Capability Maturity Model, Model Description Document, Version 2, April 1999. <http://www.sse-cmm.org>

Risk, tehdidin, zayıflıkların, tesirin veya bizzat riskin kendisinin tespit edilmesi sayesinde alınacak bir takım koruma tedbirleri ile azaltılabilir. Bununla birlikte riski tamamen ortadan kaldırmak mümkün değildir. Tabii ki riski azaltmak, maliyetlere ve belirsizliklerin tespit edilebilmesine bağlıdır. Bu yüzden her zaman bazı risklerin varlığı kabullenilecektir. Yüksek derecede belirsizlik ortamı söz konusu olduğunda, risk alma daha da problemlidir olacaktır. Bu süreçte tehdit, zayıflık, tesir ve riskle ilgili analizlerin bir sistem dahilinde yapılması amaçlanmaktadır.

2.7.1.1. RİSK SÜRECİNİN KAPSAMI

2.7.1.1.1. TEHDİTLERİN TANIMLANMASI

Tehditlerin tanımlanması sürecinin amacı; güvenlik tehditlerinin ve onların karakteristiklerinin tanımlanmasıdır.⁷¹

Bir tehdidin tanımlanmasında kullanılacak bir çok metod ve yaklaşım vardır. Hangi metodun kullanılacağına karar vermede önemli bir etken, risk hesaplama sürecinde seçilen ve diğer bölümlerde kullanılacak olan metodolojilerle uyumlu çalışıp çalışmayacağı ve koordinasyonu belirleyici olacaktır. Bu süreç tarafından üretilen tehdit bilgileri, “Zayıflıkların Tanımlanması”, “Tesirlerin Tanımlanması” ve “Güvenlik Riskinin Hesaplanması” süreçlerinde kullanılacaktır. Tehdit, zayıflık ve tesir bilgilerini ayrı ayrı süreçler olarak sınıflandırırken, onların birbirine muhtaç oldukları unutulmamalıdır. Amaç; tehdit, zayıflık ve tesir kombinasyonlarını bulmaktır. Bu yüzden tehdit araştırmalarında, var olan zayıflık ve tesir bilgileri ile birlikte kesin bir kapsam çizilmelidir.

Temel olarak bu aşamada yapılan çalışma; sistemin güvenliğine yönelik tehditlerin belirlenmesi ve tanımlanmasıdır.

Tehditler değişebilir. Bu yüzden periyodik olarak izlenmesi gereklidir.

i) Güvenlik tehditlerinin ve karakteristiklerinin tanımlanması

Doğal tehditlerin tanımlanması;

Doğal bir kaynağın sebep olabileceği tehditlerin tanımlanması adıdır. Doğal kaynaklardan ortaya çıkan tehditler, deprem, tsunami ve şiddetli fırtınaları içerir. Bununla birlikte, bütün doğal tehditler, bütün lokasyonlarda meydana gelmez.

⁷¹ <http://www.nstissc.gov/Assets/pdf/4009.pdf>

Örneğin, tsunaminin denize kıyısı olmayan yerlerde meydana gelmeyeceği gibi. Bu yüzden hangi doğal tehditlerin, hangi spesifik alanlarda meydana gelebileceğinin tespiti önemlidir.

Bu hesaplama için gerekli olan bilgilerin çoğu sigorta şirketlerinin kayıtlarından ve doğal olayların meydana geliş istatistiklerinden elde edilebilir. Bu bilgileri değerlendirirken, yüksek genellemeler yapılmasından kaçınılmalıdır.

Esas olarak bu aşamada, doğal tehdit olasılıklarını ve özelliklerini dökümante eden tablolar çizilir.

İnsan kaynaklı tehditlerin tanımlanması;

İnsan kaynaklı tehditler oldukça farklı tiplerde meydana gelmektedir. Temel olarak iki tipte insan kaynaklı tehdit vardır: *kazara veya kasıtlı*. Bu adımda, kazara veya kasıtlı olarak ortaya çıkan insan kaynaklı tehditlerin tanımlanması hedeflenir. Kısaca, tehditlerin nasıl ortaya çıktığını gösteren, tehdit senaryoları tanımlamaları çizilir.

-Bir tehdit ile ilişkili olasılık ölçümleri ile tehditlerin önemlerine göre değerlendirmeleri yapılır.

ii) Tehdit Ölçü Birimlerinin Tanımlanması

Doğal ve insan kaynaklı tehditlerin çoğunluğuna ait ölçüm birimleri mevcuttur. Depremleri ölçmek için richter ölçeği kullanılması bir örnek olarak verilebilir.

Bu anlamda tehdit tablosu, yerleşim alanı ve ölçüm birimleri ile ilişkilidir.

iii) Tehdit Araçlarının Yetenek ve Kapasitelerinin Hesaplanması

Ortaya çıkan insan kaynaklı tehditlerin yeteneklerinin ve kapasitelerinin hesaplanması adımdır.

Bu adım, sisteme karşı başarılı bir saldırı gerçekleştirebilecek potansiyel düşmanların yeteneklerini ve kapasitelerini belirleme aşamasıdır. Burada yetenek kavramı, saldırıları bilgilerinin bir ölçümüdür. Kapasite, bir düşmanın saldırı gerçekleştirilebilme olasılığının ölçümüdür.

Kısaca, tehdit araçlarının yetenek ve kapasitelerinin tanımlamaları yapılması aşamasıdır.

iv) Tehdit Olasılıklarının Hesaplanması

Bir tehdidin meydana gelme olasılığının hesaplanmasıdır. Olası bir tehdidin nasıl meydana gelebileceği değerlendirilecektir. Geniş bir yelpaze içerisinde, doğal olaylardan, kasıtlı veya kazara ortaya çıkabilecek insan kaynaklı tehditlerin meydana gelme şanslarının ayrı ayrı düşünülmesine ihtiyaç vardır. Düşünülen faktörlerin çoğu ölçüm veya değerlendirmeye tabi tutulmaz. İstenen; tutarlı bir ölçek geliştirmek ve tanımlanan tehdit olasılıkları rapor edilmesidir.

Bu işlem, değişik faktörleri içeren karmaşık bir olasılık hesaplamasıdır. Her olasılığın hesaplanması ile ilgili her faktör, hesaplamaların geçerlilik ve güvenilirliğine uygun olarak bir belirsizlik faktörüdür. Hesaplanan olasılıklarının belirsizliği potansiyel karmaşayı azaltmak için, ayrı ayrı rapor edilmelidir. Normal olarak belirsizlik faktörlerini muhafaza etmek sağlıklı olacaktır.

v) Tehditlerin Ve Tehdit Özelliklerinin İzlenmesi

Tehdit spektrumunun ve tehdit özelliklerindeki değişimlerin izlenmesi adımdır. Her konuma ve lokasyona uygulanabilen tehdit spektrumu dinamiktir. Konuyla ilgili yeni tehditler ortaya çıkabilir veya varolan tehditlerin özelliklerinde birtakım değişiklikler olabilir. Bu yüzden varolan tehditleri ve onların değişimlerini izlemek ve yeni tehditler olup olmadığını sürekli kontrol etmek önemlidir. Bu adım "*Koordinasyon İşleyişinin Tanımlanması*" adımıdaki aktiviteler ile yakından ilintilidir.

Yani izlenen tehdit sonuçlarının tanımlanması ve tehdit spektrumundaki değişikliklerin tanımlanarak rapor edilmesi istenir.

2.7.1.1.2. ZAYIFLIKLARIN TANIMLANMASI

Sistem güvenliğinin saldırıya açık ve zayıf yönlerinin karakterize edilmesi ve tanımlanması sürecidir. Bu süreç, sistem varlıklarının analizi, spesifik zayıflıkların tanımlanması, bütün sistemin saldırıya açık yönlerinin tanımlanmasını içerir. Güvenlik riski ve zayıflık değerlendirmeleri ile ilgili şartlar, çoğu durumda farklı kullanılır. Bu süreçte bir sistem açısından "*Zayıflık*", zaafiyet, güvenlik boşluğu veya uygulama hatası olarak ele alınacaktır. Zayıflık belirli bir tehdit olayından

bağımsızdır. Bu aktivite sürecinde, bir sistem döngüsünün her anında sürdürülebilir, geliştirilebilir ve işletilebilir olması amaçlanmaktadır.

Burada tanımlanan bir çevre içerisinde, sistem güvenlik zayıflıkları anlaşılır hale getirilir.

Mevcut araçlarla sistem zayıflıklarının tespiti, ek olarak sunulan bu metot diğer zayıflık analiz metotlarının yerine konulmamalıdır. Bu teknikler, zayıflık analizlerinde istenilen sonuçları veriyor olabilir. Genellikle bu analiz yöntemi, sistemde önemli bir değişiklik yapıldıktan sonra veya birbirine bağlanan iki sistemin güvenlik zayıflıklarının tanımlanması aşamalarında, kullanışlı olacaktır.

Bu aşama tarafından üretilen zayıflık bilgileri, “*Tehditlerin Tanımlanması*” süreci ve “*Tesirlerin Tanımlanması*” süreci ile birlikte, “*Güvenlik Riskinin Hesaplanması*” süreçlerinde kullanılacaktır. Amaç; tehdit, zayıflık ve tesir bilgileri ile ortaya çıkabilecek risk faktörlerini bulmaktır. Bu yüzden zayıflık araştırmalarının, varolan tehdit ve tesir bilgileri ile birlikte net ve kesin olması önemlidir.

Zayıflık bilgilerinin değişime uğrayabileceği unutulmamalı ve sürekli izlenmelidir.

i) Zayıflık Analiz Metodunun Seçilmesi

Tanımlanan çevredeki sistem güvenlik zayıflıklarının tespit edilebilmesi için kriterlerin, tekniklerin ve metotların seçilmesidir. Tehditler ve tehdit olasılıkları, operasyonel faaliyetleri, güvenlik gereksinimleri ve ilgili diğer alanların dayandığı zayıflıkların öncelikleri ve sınıflandırılmasına dair bir şema ortaya konur. Analizlerin derin ve geniş olarak ele alınması güvenlik mühendislerine ve müşterilere yardımcı olur. Analizler, önceden tespit edilmiş bir zaman diliminde, bilinen ve kayıtlı bir yapı çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Analiz metodolojisinde umulan sonuçlar belirtilmelidir. Analizin hedefleri açık bir şekilde ifade edilmelidir.

-*Zayıflık analiz metodu*; analiz, rapor ve gözlem süreçlerini içeren sistem güvenlik zayıflıklarını bulmak ve tespit etmek için geliştirilen bir yaklaşımdır.

-*Zayıflık analiz formatı*; standartlaştırılmış bir yaklaşım geliştirebilmek için zayıflık analizlerinin sonucunda bir format belirlenmesidir.

-*Saldırı metodoloji ve felsefesi*; testlerin yapılması için bir yaklaşım ve hedefleri içerir.

-*Saldırı yöntemleri*; saldırı testlerinin yapılabilmesi için adımların belirtilmesidir.

-*Saldırı planları*; saldırı metodolojisinin tanımlarını, iş programını ve kaynakları içerir.

-*Yaygınlık (Penetrasyon) çalışması*; bilinmeyen zayıflıkların tanımlanmasında hedeflenen saldırı senaryolarının uygulaması ve analizidir.

-*Saldırı senaryoları*; teşebbüs edilen belirli saldırıların tanımlanmasıdır.

Zayıflık analiz metodu, sistem için tanımlanan çevrenin veya operasyonel yanlarını göstermek için kullanılan halen mevcut, yeni şekillendirilmiş veya özel bir metot olabilir. Bu, genellikle güvenlik risk hesaplamalarında seçilen risk analiz metodolojisine dayanır.

Zayıflıkların analizinde kullanılan metot, nitel veya nicel olabilir. Çoğunlukla, zayıflık analizleri, olasılıkların bir yansımasıdır. Saldırı sonuçları yazılan raporda belirtilebilir, fakat saldırılar sunumlarda da gösterilmelidir.

En azından zayıflıkların tanımlanması için iki temel ve farklı yaklaşım vardır. Zayıflıkların tanımlanmasında, test temelli yaklaşımlar bilinen ve varolan tehditleri ortaya koyma açısından faydalıdır. Analiz temelli yaklaşım, yeni ve ansızın ortaya çıkabilecek tehditlerin tespitinde kullanılması yararlıdır. Nicel veya nitel temelli yaklaşımlarda zayıflık metodolojisinin seçilmesinde diğer opsiyonlarda düşünülmelidir. Analiz ve testlerin kesinliğini kontrol yeteneğinin göz önünde bulundurulması gereklidir.

ii) Zayıflıkların Tanımlanması

Sistem güvenlik zayıflıklarının tanımlanmasıdır.

Sistem zayıflıkları, sistem parçaları ile ilgili güvenli ve güvensiz bölgelerin her ikisinde de bulunabilir. Bir çok durumda, güvenli olmayan mekanizmalar zayıflıklara sahip olabilir. “*Zayıflık analiz metodunun seçilmesi*” adımı geliştirilen, zayıflıkların kapsamını ölçen saldırı senaryo metodu geçerlidir. Bütün sistem zayıflıkları kaydedilmelidir.

-Zayıflık listesi; sistem zayıflıklarına yönelik çeşitli saldırıların tanımlanmasıdır.

-Yaygınlık (penetration) profili; saldırı testlerinin sonuçlarını içerir.

Bu uygulamada, zayıflıklar sistemin doğasında bulunabilir. Zayıflıkların sıralaması tehdit analizlerine göre yapılabilir. Tekrar edilemeyen saldırılar, karşı önlemlerin geliştirilmesini zorlaştırabilir.

Zayıflıklar, “*Güvenlik Kontrollerinin Yönetimi*” sürecinde tanımlanan hedeflerde, iş önceliklerinde ve “*Güvenlik Riskinin Hesaplanması*” adımıdaki iş önceliklerinin tanımlanmasında kullanılır. Bunlara ek olarak “*Tesirlerin Tanımlanması*” aşamasında düşünülen varlıklar da, hesaba katılmalıdır.

iii) Zayıflık Verilerinin Toplanması

Zayıflık özellikleri ile ilgili verilerin toplanmasıdır.

Bu uygulamanın amacı; zayıflık özellikleriyle ilişkili bulunan verilerin toplanması hedeflenir. Bazı durumlarda bir zayıflık, “*Tehdit Ölçü Birimlerinin Tanımlanması*” adımına bakıldığında tehditlerde olduğu gibi ölçü birimine sahip olabilir.

-Zayıflık Özellikleri Tablosu; sistemin veya ürünün zayıflık karakteristiklerinin dökümanete edilmiş tablolarıdır.

Bu aktivite esnasında bir araya getirilen verilerin çoğu “*Güvenlik Riskinin Hesaplanması*” adımıda güvenlik risklerinin hesaplamasında kullanılacaktır. Veriler aynı süreçte de kullanılabilir şekilde bir formata sokulmuştur. Her durumda olasılıklarda ve metriklerde belirsizlikler olacaktır.

iv) Sistemin Zayıflık Sentezi

Sistemin zayıflıklarının bir araya getirilmesi veya hesaplanması adımdır. Sistem için problem olabilecek hangi zayıflıklarının veya zayıflık kombinasyonlarının olabileceğinin analiz edilir. Analizler, zayıflıkların ortaya çıkma olasılıkları veya şansları gibi ekstra özellikleri açıklamalıdır.

-Zayıflık Hesaplama Raporu; saldırı olasılığı, başarı olasılığı ve saldırının tesirini içeren bir sisteme problem yaratan zayıflıkların nitel ve nicel bir tanımlanmasının yapılmasıdır.

-Saldırı Raporları; bulunan saldırıların potansiyel tehlikeleri ile birlikte sonuçlarının analiz edilerek dökümante edilmesidir.

Saldırı tatbikatlarının ve analizlerinin sonuçları elde edilmelidir. Her bulunan zayıflık ve potansiyel tehlikeler, müşterilerin karşı önlemler almasına yardımcı olacak şekilde dökümante edilmiş ve tanımlanmış olmalıdır.

v) Zayıflıkların İzlenmesi ve Karakterize Edilmesi

Zayıflıkların ve onların özelliklerinde ortaya çıkan değişikliklerin izlenmesi adımdır.

Her duruma ve yerleşime uygulanabilen zayıflık spektrumu dinamiktir. Yeni zayıflıklar ortaya çıkabilir veya varolan zayıflıkların özelliklerinde değişiklikler ortaya çıkabilir. Bu yüzden zayıflıkların ve onların özelliklerindeki değişikliklerin düzenli olarak izlenmesi önemlidir. Tehditlerin, zayıflıkların, tesirlerin, risklerin ve çevre değişikliklerinin izlenmesi, “*Koordinasyonun Tanımlanması*” adımındaki aktivitelerin izlenmesi ile yakından ilişkilidir.

- Zayıflık İzleme Raporları; zayıflıkların sonuçlarının tanımlanarak dökümante edilmesidir.
- Zayıflık Değişiklik Raporu; yeni veya değişen zayıflıkların tanımlanarak dökümante edilmesidir.

Tanımlanan çevre içerisinde zayıflık hesaplamaları sürekli olarak yapılmalıdır. Çünkü zayıflıklar değişebilir.

2.7.1.1.3. TESİRİN TANIMLANMASI

Burada, sisteme yönelik tesirin tanımlanması ve ortaya çıkan olasılıkların hesaplanması hedeflenir. Tesir, somut olabileceği gibi (gelir kaybı, finansal cezalar, vs.) itibar kaybı veya iyi niyet gibi soyut kavramlar da olabilir. Amaç; sisteme yönelen risklerin, güvenlik yönünden etkisini tanımlamak ve karakterize etmektir.⁷²

Tesir, varlığı kasten veya kazara etkileyerek istenmeyen olayların ortaya çıkmasıdır. Varlıklar, gizliliğin, bütünlüğün, kullanılabilirliğin, izlenebilirliğin, aslına uygunluğun veya güvenilirliğin kaybı sonucunda zarar görür. Mümkün olan dolaylı sonuçlar ise, ekonomik zarar, pazar kaybı veya şirket imajının zedelenmesidir.

⁷² David R. Wichers, Joel E. Sachs and Douglas J. Landoll, “What Color Is Your Assurance?”

Tesirlerin ölçümü, istenmeyen olayların sonuçları ile istenmeyen olaylara karşı alınan güvenlik tedbirleri arasında bir denge kurulmasını sağlar. İstenmeyen bir olayın meydana gelme sıklığı hesaba katılmalıdır. Meydana gelen bir olayın neden olduğu zararın düşük olması durumu gözardı edilmemelidir. Tesir değerlendirmeleri, risk hesaplamaları ve güvenli korumanın seçilmesinde önemli bir faktördür.

i) Kapasite Önceliklerinin Tespit Edilmesi

İş, operasyon ya da görev talimatlarının önceliklerinin tespiti, analiz edilmesi ve tanımlanması adımdır.

ii) Sistem Varlıklarının Tanımlanması

Sistemin güvenlik hedefleri veya kilit kabiliyetleri, sistem içerisindeki varlıkların karakterize edilmesi ve tanımlanması ile ilgili adımdır.

iii) Tesiri Ölçecek Metrik Ölçeğinin Seçilmesi

Ölçeği sayısal olarak sınırlamakla, bir olayın sisteme etkisi ölçülebilecektir. Tesiri tespit etmek amacıyla, nicel ve nitel ölçekler kullanılabilir.

Örneğin;

Ekonomik maliyetler tespit edilebilir.

Şiddet derecesini tespit etmek için ampirik bir ölçek seçilebilir (1'den 10'a kadar gibi).

Önceden tespit edilen sıfatlar kullanılabilir (düşük, orta ve yüksek gibi).

iv) Ölçeğin Bağlılığının Tanımlanması

Seçilen metrikler arasındaki ilişkinin tanımlanmasıdır. Bazı tesirlerin, farklı metrikler kullanarak hesaplanması gerekebilir. Farklı metrikler arasındaki ilişki değerlendirilirken, tesirin hesaplanması aşamasında maruz kalmamak bütün etkilerin birbiri ile tutarlı olarak kurulması gereklidir. Bazı durumlarda metrikler birleştirilerek tek bir sonuç üretilmesine ihtiyaç duyulacaktır.

Bir örnek verilecek olursa, bir meteorun bir eve isabet etmesi halinde, potansiyel bir etki olarak, evin tekrar inşasının maliyeti 100.000\$ denilebilir. Diğer bir tesir, evin barmak olarak kullanılabilmesi için, tekrar inşa edilmesi için geçen süredir, bu süre yaklaşık 6 aydır. Bu iki tesir birleştirilecek olursa, evin tekrar

inşasına kadar geçen sürede ödenecek kiranın 250 \$ olduğu düşünülürse, maruz kalınan bu olayın toplam tesiri, 101,500 \$ olacaktır.

v) Tesirin Karakterize Edilmesi Ve Tanımlanması

Uygun bir şekilde, birleştirilen ölçekler veya çoklu ölçeklerle istenilmeyen olayların istenilmeyen etkilerinin karakterize edilmesi ve tanımlanması adıdır.

vi) Tesirlerin İzlenmesi

Tesirin, değişip değişmediğinin izlenmesidir. Tesire, dinamik olan her konum ve lokasyona maruz kalabilir. Bu nedenle, hem mevcut tesirlerin hem de muhtemel yeni tesirlerin düzenli olarak izlenmesi gereklidir.

2.7.1.1.4. GÜVENLİK RİSKİNİN HESAPLANMASI

Bu süreçle, tanımlanmış bir çevrede kurulan bir sistemle ilgili güvenlik risklerinin saptanması amaçlanmaktadır. Varlıkların ve kapsamalarının, tehdide açık olan yönlerinin tespit edilmesi sayesinde, ortaya çıkacak risklerin neler olabileceği hesaplanır. Özellikle, tehditlerin ortaya çıkma olasılıklarının hesaplanması ve tanımlanması hedeflenir. Burada “ekspozisyon” kavramı üzerinde durulacaktır. Ekspozisyon; tehdit, zayıflık ve tesir kavramlarının birleşiminde anlam bulur. Ele alınan bu kavramlar, tanımlanan bir çevrede işleyen bir sistemin, geliştirilmesi, yürütülmesi ve korunması aşamalarının herhangi bir anında gerçekleşebilir.⁷³

-Tanımlanmış bir çevrede yürütülen bir sistemle ilişkili güvenlik riskleri ele alınır.

-Riskler, belirli bir metodoloji ile öncelik sıralamasına sokulur.

Bu süreçte üretilen risk bilgileri, tehdit, zayıflık ve tesir bilgilerine bağlıdır. Bu bilgilere, güvenliğin temel tanımlamalarının yapıldığı, “*Güvenlik Kontrollerinin Yönetimi*” ve güvenlik girdilerinin üretilmeye çalışıldığı, “*Tesirlerin Tanımlanması*” süreçlerinde ihtiyaç duyulacaktır.

i) Risk Analiz Metodunun Seçilmesi

Güvenlik risklerini gösteren kriterlerin, tekniklerin ve metotların seçilmesi adıdır. Bu adımla, tanımlanan bir çevrede kurulmuş sistemde, güvenlik risklerinin analiz edilmesi, hesaplanması ve karşılaştırılabilmesini sağlayacak bir metodun

⁷³ ARCA report National Security Agency, Number MDA904-97-C-0223.

seçilmesi amaçlanır. Böylece, ilgili alanlar üzerinde güvenlik ihtiyaçlarının, potansiyel kayıpların, sistem zayıflıklarının, operasyonel işlevlerin veya tehditlerin gösterildiği bir taslak ortaya çıkarılır.

Bu aşamada mevcut bir metot kullanılabilir veya yeni bir metot geliştirilebilir. Risk değerlendirmeleri için kullanılacak olan bu metot, tehdit, zayıflık ve tesir değerlendirmeleri için seçilen metotların arabirimi olacaktır.

ii) Ekspozisyonun Tanımlanması

Tehdit, zayıflık ve tesir üçlüsünün (ekspozisyon) tanımlanmasıdır. Ekspozisyonun tanımlanmasının amacı; endişe duyulan zayıflık ve tehditleri kabullenmek ve tehdit ile zayıflıkların değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkacak tesirlerin değerlendirilmesidir. Bu ekspozisyonlara, sistemin güvenli bir koruma ile muhafaza edilmesi aşamasında ihtiyaç duyulacaktır.

Bu adımda, tehdit, zayıflık ve risk süreçlerinin verilerine ihtiyaç duyulur ve sistemin ekspozisyon listeleri hazırlanır..

iii) Tesir Riskinin Hesaplanması

Her bir ekspozisyon ile ilişkili risklerin hesaplanmasıdır. Ekspozisyonların meydana gelme olasılığı tanımlanır.

iv) Toplam Belirsizliklerin Hesaplanması

Maruz kalılabilecek risklerle ilgili toplam belirsizliklerin hesaplanması adımdır. Her bir risk, tehditler, zayıflıklar ve tesirlerin yarattığı bir belirsizlikle ilişkilidir.

v) Risk Önceliklerinin Belirlenmesi

Risklerin öncelik sırasına konulması adımdır. Riskler, organizasyonun önceliklerine göre sıralanmalıdır. Bir risk, hafifletilebilir, sakımlanabilir, transfer edilebilir veya kabul edilebilir. Bunların kombinasyonları olabilir. Hafifletme, tehdit, zayıflık, tesir veya riskin kendisine hitap eder. Eylemler, 1. aşamada tanımlanan esaslara göre seçilmelidir.

-Risk önceliklerine ait bir liste yapılır.

-Güvenli korunma ihtiyaçlarını gösteren bir liste yapılır.

-Önceliklerin dayandığı mantık açıklanır.

Bu aşama oldukça komplekstir ve yineleme gerektirir.

vi) Risklerin Ve Risk Karakterlerinin İzlenmesi

Risk spektrumunun ve onların karakteristik değişikliklerinin izlenmesidir. Bu risk spektrumu dinamik olan her duruma veya lokasyona uygulanabilir. Varolan risklerin değişen karakterleri, yeni risklerin doğmasına neden olabilir. Bu yüzden, yeni risklerin ortaya çıkıp çıkmadığı araştırılırken, varolan risklerin izlenmesi de önemlidir. Bu adım “*Koordinasyonun Tanımlanması*” aşamasında tehditler, zayıflıklar, tesirler ve risk değişimlerinin izlenmesi aktivitesi ile yakından bağlantılıdır.

-Mevcut risk spektrumunu tanımlayan raporlar hazırlanır.

-Sistemin operasyonel kapasitesi ve sistemin hedeflerinin tanımlanabilmesi için risk değişim raporları hazırlanır.

Çünkü riskler değişebilir. Bununla birlikte, risk değerlendirmelerinin yinelenmesi risk izleme faaliyetinin yerini almamalıdır.

2.7.2. GÜVENİLİRLİK SÜRECİNİN KAPSAMI

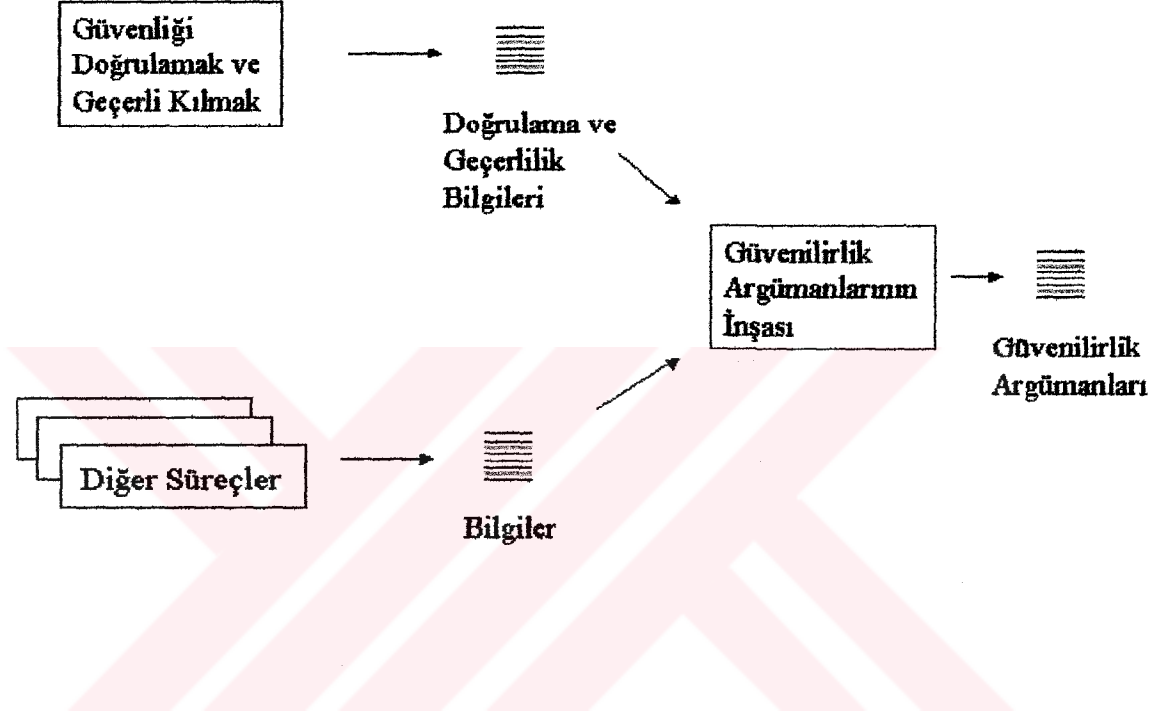
Güvenilirlik, tatmin edilmiş güvenlik ihtiyaçlarının verdiği itimat derecesi olarak tarif edilir [NIST94a]. Bu güvenlik mühendisliğinin oldukça önemli bir sonucudur. Birçok güvenilirlik uygulaması vardır. Bahsedilen sistem güvenlik mühendisliği sürecine bir katkıda bulunmak amacı gütmektedir. İlke olarak bu süreçle, gelişmiş bir organizasyondan istenilen sonuçların alınması, gelişmemiş organizasyonlara göre daha kolay olmaktadır. Farklı güvenilirlik uygulamaları arasındaki detaylı ilişkiler yapılacak araştırmaların konusu olacaktır.⁷⁴

Güvenilirlik, planlanan sürecin garanti altına alınmasını ifade eder. Bu güvenilirlik, doğruluk ve etkinlik özelliklerini üretir. *Doğruluk*, gereksinimlerin tasarlandığı şekilde yerine getirilmesini, *etkinlik ise müşterinin güvenlik ihtiyacını karşılayan yeterli korumayı kapsar*.

Güvenilirlik sürecinin aşamaları;

⁷⁴ “A Systems Engineering Capability Maturity Model, Version 1.1,” CMU/SEI-95-MM-003, Carnegie Mellon University, 1995.

- Güvenilirlik argümanlarının inşası,
- Güvenliği doğrulamak ve geçerli kılmak,
- Diğer süreçler.

Şekil 4 – Güvenilirlik süreci, güvencenin sağlanmasında bir argüman inşa eder.

2.7.2.1. GÜVENİLİRLİK SÜRECİNİN AŞAMALARI

2.7.2.1.1. GÜVENLİĞİ DOĞRULAMAK VE GEÇERLİ KILMAK

Güvenlik ile ilgili çözümlerin doğruluğunun ve geçerliliğinin temin edilmesi sürecidir. Ele alınan çözümler; güvenlik gereksinimi, mimarisi, tasarımı, gözlemi, gösterisi, analizi ve testleri ile ispat edilir ve doğrulanır.

i) Doğrulama ve Geçerlilik Hedeflerinin Tanımlanması

Doğruluk ve geçerlilik için çözümlerin tanımlanması adımdır. Bu uygulamanın amacı; sırasıyla doğruluk ve geçerlilik aktivitelerinin ortaya konulmasıdır. *Geçerlilik*; çözümlerin, etkinliğini gösterirken, *doğrulama* ise;

çözümlerin, yanlışsız olarak uygulandığını gösterir.

ii) Doğrulama ve Geçerlilik Yaklaşımının Tanımlanması

Doğruluk ve geçerlilik için, her bir çözümün kesinlik derecesinin belirtilmesi adımdır.

ii) Doğrulamanın Uygulanması

Bu uygulamanın amacı; çözümlerin doğru olduğunun gösterilmesidir. Doğrulama için, testler, analizler, gözlem ve gösteri gibi bir çok metot vardır. “*Ekspozisyonun Tanımlanması*” adımıda tanımlanan metot kullanılabilir.

iii) Geçerliliğin Uygulanması

Müşterinin operasyonel güvenlik gereksinimlerinin tam olarak karşılandığını gösteren çözümler üretilmesi adımdır. Geçerlilik, ihtiyaçların çözümler tarafından etkin bir biçimde karşılandığını gösterilmesidir. Bu adımda da, “*Ekspozisyonun Tanımlanması*” adımıda tanımlanan metot kullanılabilir.

iv) Doğrulama ve Geçerlilik Sonuçlarının Bulunması

Mühendislik grupları için doğrulama ve geçerlilik sonuçlarının elde edilmesi adımdır. Doğrulama ve geçerlilik sonuçlarının, anlaşılması ve kullanılması kolay olmalıdır. Ayrıca sonuçlar izlenebilmelidir.

2.7.2.1.2. GÜVENLİK ARGÜMANLARININ İNŞASI

Bu uygulamanın amacı; müşterinin güvenlik ihtiyaçlarının karşılandığının net bir şekilde ortaya konulmasıdır. Bir güvenilirlik argümanı, çeşitli kaynaklardan elde edilen güvenilirlik delilleri tarafından desteklenen, güvenilirlik hedeflerinin belirlenmesidir. Bu süreçte istenen şartlar, deliller ve analiz aktiviteleri ile tanımlanır ve ortaya konur.

Amaç; müşterinin karşılanan güvenlik argümanlarının inşası ve ihtiyaçların açıkça iletilmesidir.

i) Güvenilirlik Hedeflerinin Tanımlanması

Güvenilirlik hedeflerine müşteri tarafından karar verilir. Hedeflerin yeterliliğine ise üreticiler, müşteriler ve imza yetkisi olanlar karar verir. Bütün güvenilirlik hedefleri net bir şekilde ortaya konulmalıdır.

ii) Güvenilirlik Stratejisinin Tesbiti

Güvenliğin güvenilirliğine ait bir strateji geliştirilmesidir. Güvenliğin güvenilirliğinin stratejisi, güvenlik hedeflerinin doğru olarak uygulanabilmesini sağlamak amacıyla tasarlanmasıdır. Güvenliğin güvenilirlik stratejisinin uygulamasına dair üretilen deliller, kabul edilebilir olmalıdır.

iii) Güvenilirlik Olaylarının Kontrol Edilmesi

Güvenliğin güvenilirlik delillerinin kontrolü ve tanımlanması aşamasıdır.

iv) Delillerin Analizi

Güvenliğin güvenilirliğinin delillerinin analizinin yapılması aşamasıdır. Müşterinin güvenlik ihtiyaçlarının tatmini hedeflenir.

v) Güvenilirlik Argümanlarının Temin Edilmesi

Bu adımın amacı; müşterinin güvenlik ihtiyaçlarının karşılandığını gösteren bir güvenlik güvenilirliği sağlamaktır.

2.7.3. GÜVENLİK HİZMETİNİN TASARIMI VE SUNUŞU UYGULAMA : MÜHENDİSLİK SÜRECİ

ABET (Mühendislik ve Teknoloji Onay Kurulu) mühendisliği “deneyim ve uygulama yoluyla matematik ve fen bilimlerine ilişkin edinilen bir bilginin, doğanın sunduğu malzemeler ve sahip olduğu güçlerin insanlığın yararına ekonomik bir biçimde kullanılması için yollar geliştirmek üzere, muhakeme edilerek uygulamaya döktüldüğü meslek” olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, mühendisliğin öztünü açıklayan belirli temel öğeler içermektedir. Mühendislik bir meslektir. Tıpkı hukuk, tıp, mimarlık, öğretmenlik ve bakanlık gibi, yüksek yönetim standartlarını gerçekleştirmeye çalışmakta; müşterilere ve bir bütün olarak topluma karşı bir çok sorumluluklar üstlenmektedir.⁷⁵

Sorunlara çözümler ararken, mühendisler doğanın sunduğu malzemeleri ve sahip olduğu güçleri kullanırlar. Mühendislerin tasarımlarını biçimlendirirken kullanabilecekleri, gerek doğal gerekse üretilmiş neredeyse sınırsız bir malzeme listesi vardır. Temin edilebilirlik, maliyet ve fiziksel özellikler (ağırlık, mukavemet,

⁷⁵ <http://www.me.metu.edu.tr/OSS2003tanitim/nedir.htm>

dayanıklılık, esneklik, vb.) temelinde uygun malzemeleri, araçları, sistem ve teknikleri seçerler.

Diğer mühendislik dalları gibi güvenlik mühendisliğinde de, tasarım, uygulama, test, yerleştirme, operasyon, bakım ve yedekleme işlevlerini içeren bir süreç mevcuttur. Bu süreç boyunca, güvenlik uzmanı diğer uzmanlarla sıkı ilişkiler kurmak zorundadır. Güvenlik uzmanları büyük bir takımın ancak bir bölümünü oluşturur ve diğer disiplinlerin uzmanları ile ilişkilerinde koordineli çalışırlar. Bu da güvenliğin ayrı, farklı bir aktivite olarak değil daha büyük bir sürecin ayrılmaz bir parçası olmasını sağlar. İlgili kanunları, politikaları, sistemin ihtiyaçları hakkındaki bilgileri, risk sürecinde yukarıda tanımlanan diğer bilgileri kullanan güvenlik mühendisi, müşterinin güvenlik ihtiyaçlarını tanımlamak için müşteri ile birlikte çalışır.

Şekil 3. Güvenlik, bütün mühendislik süreçlerinin vazgeçilmez bir parçasıdır.⁷⁶

⁷⁶ Lockheed Martin, "A Systems Engineering Capability Maturity Model, Version 1.1," CMU/SEI-95-MM-003, 1999, Carnegie Mellon University.

Genellikle güvenlik problemleri için çözüm üretme süreci, mümkün olan alternatifleri tanımlamayı ve daha sonra mevcut alternatiflerin içinden en ümit verici olan için karar verilmesini içerir. Diğer mühendislik süreçleri ile bu aktivitelerin entegre edilmesindeki zorluğun başlıca nedeni, sadece güvenlik faktörlerinin ele alınmasındaki yetersizliktir. Teknik riskler, maliyet, performans, kullanım kolaylığı gibi çok geniş bir alana yayılan faktörlerin tespit edilmesine ihtiyaç duyulur.

2.7.3.1. MÜHENDİSLİK SÜRECİ AŞAMALARI

2.7.3.1.1. GÜVENLİK İHTİYAÇLARININ TESPİTİ

Sistem için gerekli olan güvenlik ihtiyaçlarının açıkça tanımlanması sürecidir. Güvenlikle ilgili operasyonel ihtiyaçları, politikaları ve kanunları karşılayacak şekilde sistemin güvenlik temellerinin tanımlanmasıdır.

i) Müşterinin Güvenlik İhtiyaçlarına Ait Bilgilerin Tespiti

Bu adımın amacı; müşterinin güvenlik ihtiyaçlarının kapsamlı bir şekilde ele alınması için gerekli olan tüm bilgilerin toplanmasıdır. Bu ihtiyaçlar, müşteri için önemli olan güvenlik riskleri ile ilgilidir.

ii) Uygulanabilir Politikaların, Standartların ve Kısıtlamaların Belirlenmesi

Bu adım, sistemi yönlendiren kısıtlamaları, dış etkileri, standartları ve politikaları tanımlar. Bu uygulamada, sistemin güvenliğini etkileyen bütün dış etkiler bir araya getirilir. Sistemin hedef çevresini etkileyen ticari standartlar, politikalar ve mevzuatlar tespit edilmelidir.

iii) Sistem Güvenlik Kapsamının Tanımlanması

Güvenlik kapsamının belirlenmesi için sistemin amaçlarının tanımlanması adımdır. Bu uygulamanın amacı; sistemin kapsamının güvenliği nasıl etkilediğinin açıklanmasıdır. Bu da sistemin hedeflerinin anlaşılmasına bağlıdır. Örnek olarak, bilginin, mali ve tıbbi konuların nasıl etkilendiği verilebilir.

iv) Sistem Operasyonlarının Güvenlik Yönünden Tespiti

Bu uygulamanın amacı; rolleri, sorumlulukları, bilgi akışını, varlıkları, kaynakları, personelin korunmasını ve fiziksel korunmayı içeren yoğun bir güvenliğin geliştirilmesidir.

v) Yoğun Bir Güvenlik İçin Hedeflerin Belirlenmesi

Sistemin güvenliği için konulan hedeflerin tespit aşamasıdır. Sistemin yeterli bir güvenlik sağlanmasının hangi güvenlik hedefleri ile gerçekleştirilebileceğinin tanımlanması adımıdır. “*Güvenilirlik Argümanlarının İnşası*” adımıyla ele alınan güvenilirlik hedefleri, sistemin güvenlik hedeflerini etkileyebilir.

vi) Güvenlikle İlişkili Gereksinimlerin Tanımlanması

Bu temel uygulamanın amacı; sistemin gereksinimleri ile ilgili güvenliğin tanımlanması hedeflerdir. Her bir güvenlik gereksiniminin, sistemin kısıtlılıkları, güvenlik ihtiyaçları, standartları, mevzuatı ve politikaları ile uyumlu olması sağlanmalıdır.

vii) Güvenlik Konusunda Mutabakatın Sağlanması

Müşteri ihtiyaçları ile güvenlik gereksinimleri arasında bir uzlaşmanın sağlanması adımıdır. Bu uygulamanın amacı; güvenlik ihtiyaçlarının bütün parçaları arasında bir uyumun elde edilmesidir. Belirtilen güvenlik gereksinimleri, politikalar, mevzuat ve müşteri ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde eksiksiz ve tutarlı olmalıdır. Sorunlar üzerinde, uyumluluk sağlanıncaya kadar tekrar tekrar çalışılmalıdır.

2.7.3.1.2. GÜVENLİK GİRDİLERİNİN TESPİTİ

Sistemin mimarları, tasarımcıları, uygulayıcıları ve kullanıcıları için güvenlik ihtiyaçlarının tespit edilmesidir. Bu bilgiler, güvenlik mimarisi, tasarımı, alternatif uygulamaları ve güvenlik rehberliğidir. “*Güvenlik İhtiyaçlarının Tespiti*” aşamasında tanımlanan güvenlik ihtiyaçlarına dayalı olarak organizasyon üyelerinin uygun gördüğü verilerdir.

Amaçlar;

-Sistem sorunları, güvenlik hedefleriyle uyumlu çözümler ve güvenlik gereksinimleri gözden geçirilir.

-Bütün proje üyelerinin, üzerine düşen fonksiyonlarını gerçekleştirebilmesi için güvenlik anlaşılabilir olmalıdır.

-Çözümler elde edilen güvenlik girdileridir.

i) İhtiyaç Duyulan Güvenlik Girdilerinin Tespiti

Kullanıcılar ve tasarımcılar için ihtiyaç duyulan güvenlik girdilerinin tespit

edilmesidir. Güvenlik mühendisliği, bu disipline yardımcı olacak güvenlik girdilerinin belirlenmesi için diğer disiplinlerle koordinasyonu sağlar. Güvenlik girdileri, güvenlikle ilişkili kavramlar, dökümanlar, tasarımlar veya rehberliklerdir. Bu girdiler, “*Güvenlik Kontrollerinin Yönetimi*” aşamasında tanımlanan ihtiyaçlara dayanmalıdır.

ii) Güvenlik Kısıtlamalarına ve Nedenlerine Karar Verilmesi

Bu uygulamanın amacı; güvenlik kısıtlamalarının ve nedenlerinin tanımlanmasıdır. Güvenlik mühendisliği grubu; güvenlik gereksinimleri, tasarımı, uygulaması, konfigürasyonu ve dökümantasyonu için, kısıtlamaların nedenleri ile birlikte belirlenebilmesi amacıyla analizler gerçekleştirir.

iii) Güvenlik Alternatiflerinin Tanımlanması

Mühendislik problemleri ile ilgili güvenliğe yönelik çözümlerin tanımlanmasıdır. Bu uygulamanın amacı; mühendislik problemleri ile güvenliğe yönelik alternatif çözümleri tanımlar. Bu süreç tekrarlanabilir ve bu çözümler, bir çok formda sağlanabilir.

iv) Mühendislik Alternatiflerinin Güvenlik Açısından Analizi

Bu uygulamanın amacı; mühendislik alternatiflerini analiz etmek ve önceliklerine göre sıralamaktır. Güvenlik mühendisleri, her bir mühendislik alternatifini ve mühendislik alanlarının bulduğu çözümleri değerlendirir. Mühendislik alternatifleri “*Tesiri Ölçebilecek Metrik Ölçeğin Seçilmesi*” adımımda tanımlanan güvenlik alternatifleri ile sınırlandırılmamalıdır.

v) Güvenlik Mühendisliği Rehberinin Hazırlanması

Bu uygulamada, güvenlik mühendisliği rehberliği ile, mimari, tasarım ve uygulamayı ilgilendiren konularda alınan kararların, mühendislik grupları tarafından kullanılması amaçlanır

vi) Operasyonel Güvenlik Rehberinin Hazırlanması

Bu uygulamanın amacı; sistem kullanıcıları ve yöneticilerine güvenlik rehberinin hazırlanmasıdır. Bu operasyonel rehberlik ile bütün kullanıcılara ve yöneticilere, güvenli bir şekilde sistemin kurulması, yapılandırılması ve işletimi ile ilgili ne yapılması gerektiği anlatılır.

2.7.3.1.3. GÜVENLİĞİN KOORDİNASYONU

Güvenlik mühendisliği aktiviteleri ile uğraşan ve alakadar olan bütün parçaların birleştirilmesi ve garanti edilmesidir. Kritik bir aktivitedir. Bu koordinasyon, bütün projelerde çalışan personel ile dış gruplar arasında açık bir iletişimin sürdürülmesini içerir. Güvenlik mühendisliğinin tavsiyeleri, dökümanları, toplantıları ve çalışma gruplarında alınan kararları ve tavsiyeleri doğrultusunda koordinasyon ve iletişimi sağlanmak için değişik mekanizmalar kullanılabilir.

-Bu aşamada; proje takımlarının bütün elemanları kendi işlevlerini doğru olarak yerine getirmeli ve güvenlik ile ilgili alınan tavsiye ve kararların koordinasyonu ve iletişimi sağlanmalıdır.

i) Koordinasyon Hedeflerinin Tanımlanması

Güvenlik mühendisliğinin koordinasyon hedeflerinin ve ilişkilerinin tanımlanmasıdır. Güvenlik mühendisliği aktivitelerini ilgilendiren ve farkında olması gereken bir çok gruba ihtiyaç duyulmaktadır. Bu gruplarla bilginin paylaşılmasının amacı; proje ihtiyaçlarının, ihtiyaç duyulan bilgilerin ve proje yapısının incelenmesini sağlamaktır. Diğer gruplarla ilişkiler ve yapılması zorunlu işler tespit edilir.

ii) Koordinasyonun Tanımlanması

Güvenlik mühendisliği için koordinasyon mekanizmalarının tanımlanmasıdır. Güvenlik mühendisliğinin aldığı karar ve hedefleri, diğer bütün mühendislik alanları ile paylaşmak için bir çok yöntem vardır.

Bu aşamada, güvenlik mühendislerinden birimler arası ilişkilerin tanımlanması, güvenlik mekanizmalarının seçimi, eğitimi ve geliştirilmesi beklenmektedir.

iii) Koordinasyon Olanakları

Güvenlik mühendisliği olanaklarının elde edilmesidir. Başarılı ilişkiler iyi olanaklara bağlıdır. Farklı önceliklerle farklı gruplar arasındaki iletişim anlaşmazlıklar doğurabilir. Bu adımda uyuşmazlıklar, uygun ve etkili yöntemlerle çözülmeye çalışılır.

iv) Güvenlik Kararlarının ve Önerilerinin Koordinesi

Güvenlikle ilişkili tavsiyelerin ve kararların koordinasyonunun sağlanması için tanımlanan mekanizmaların kullanılmasıdır. Bu uygulamanın amacı; diğer mühendislik grupları ve dış varlıklar ile güvenlik mühendisleri arasında alınan güvenlik kararlarının ve tavsiyelerinin iletişiminin sağlanmasıdır.

2.7.3.1.4. GÜVENLİK KONTROLLERİNİN YÖNETİMİ

Güvenlik kontrollerinin amacı; sistem için istenen güvenliği sağlamaktır. Bu adımla, gerekli olan güvenlik kontrollerinin konfigürasyonu ve güvenliğin uygulanması hedeflenmektedir.

i) Güvenlik Sorumluluklarının Tespit Edilmesi

Güvenlik kontrollerinin sorumlularının tespit edilmesi ve organizasyondaki diğer kişilere duyurulmasının sağlanmasıdır. Güvenlik bazı durumlarda, normal yönetim yapısı ile yönetilebilirken, bazı durumlarda daha fazla uzmanlık isteyen bir yönetim gerektirmektedir.

Eylem yapmak üzere yetki verilen prosedürlerin, sorumlulukları tespit edilmelidir.

ii) Güvenlik Konfigürasyonunun Yönetimi

Sistem güvenlik kontrollerinin konfigürasyonunun yönetilmesidir. Güvenlikle ilgili bütün araçlar bir yönetimi gerektirir. Sistem güvenliği, birbiriyle ilgili birçok sürecin (donanım, yazılım ve süreçler) geniş bir kapsamında ele alınmalıdır.

iii) Güvenlik Bilincinin ve Eğitiminin Yönetimi

Bütün kullanıcılarla ilgili güvenlik bilincinin kazandırılmasına yönelik eğitim programlarının yönetimidir. Yönetim için gerekli olan diğer programlarla birlikte ele alınmalıdır.

iv) Kontrol Mekanizmalarının ve Güvenlik Servislerinin Yönetimi

Güvenlik servislerinin ve kontrol mekanizmalarının yönetimi ve bakımı adımdır. Güvenlik servislerinin ve mekanizmalarının yönetimi, diğer yönetim mekanizmalarına benzemektedir.

2.7.3.1.5. GÜVENLİK YAPISININ İZLENMESİ

Bütün açıkların tespit edilmesi ve açıklara olan müdahaleleri veya tanımlanan güvenlik açıklarına yönelen potansiyel hataların tespit edilmesidir. Sistemin iç ve dış güvenliğini etkileyen bütün faktörler izlenmelidir.⁷⁷

Amaçlar;

- Güvenlikle ilgili bütün iç ve dış olaylar saptanmalı ve izlenmelidir.
- Olayların güvenlik politikası ile uyumu sağlanmalıdır.
- Operasyonel güvenlik yapısındaki değişiklikler, güvenlik yapısı ile uyumlu olarak ele alınmalı ve tanımlanmalıdır.

i) Olay Kayıtlarının Analizi

Olayların meydana gelmesi, devam etmesi ve gelecekteki benzer olayların ortaya çıkma nedenlerini bulmak için olay kayıtlarının analiz edilmesidir. Geçmişte meydana gelen güvenlikle ilgili olayların incelenmesi adımdır. Değişik olay kayıtları arasında sınıflandırmalar yapılabilir.

ii) Değişikliklerin İzlenmesi

Tehditler, zayıflıklar, tesirler ve çevredeki değişikliklerin izlenmesidir. Pozitif ve negatif olarak mevcut güvenlik yapısına etki eden tesirlerdeki değişikliklerin gözden geçirilmesidir. Sistem için yapılandırılan güvenlik, iç ve dış çevre ile ilgili olarak riskler, tesirler, zayıflıklar ve tehditlerle ilişkili olmalıdır. Bunların hiç biri statik değildir ve değişiklikler verimliliği ve uygunluğu etkiler. Bütün değişiklikler izlenmeli ve güvenliğin etkinliğine karşı önemi hesaplanarak, analiz edilmelidir.

iii) Güvenlik Olaylarının Tanımlanması

Güvenlikle ilişkili olayların tanımlanmasıdır. Güvenlikle ilgili bir olayın meydana gelip gelmediğinin, eğer meydana geldi ise detaylarının tanımlanması ve rapor edilmesi adımdır.

iv) Güvenlik Önlemlerinin İzlenmesi

Güvenlik önlemlerinin fonksiyonel etkinliğini ve performansının izlenmesi adımdır.

⁷⁷ Lockheed Martin, "A Systems Engineering Capability Maturity Model, Version 1.1," CMU/SEI-95-MM-003, 1999, Carnegie Mellon University.

v) Güvenlik Durumunun Tekrar İncelenmesi

Bu adımda, gerekli değişikliklerin tanımlanması için sistemin güvenlik yapısının gözden geçirilmesi hedeflenir.

vi) Güvenlik Olayı Tepkilerinin Yönetilmesi

Güvenlikle ilgili olayların tepkilerinin yönetilmesidir. Bazı durumlarda, sistemin kullanılabilirliğinin devamı kritiktir. Bir çok durumda bu önlenemez. Bu yüzden sistemin durmasına engel olma yeteneği önemlidir. Sistem fonksiyonlarına ara verilmesi durumunda kullanılmak üzere, beklenmedik durum planı geliştirilmelidir. Planın geliştirilmesi, stratejisi, testi ve bakımı önceden yapılmalıdır.

vii) İzlenen Güvenlik Kayıtlarının Muhafaza Edilmesi

Kısaca; ilgili olayların, kayıtlarının, raporlarının ve analizlerinin arşivlenmesi aktivitelerini içerir.

**T.O. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

BÖLÜM 3. “POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARI”NDA OKUTULAN EĞİTİM PROGRAMININ ANALİZİ İŞİĞİNDA “GÜVENLİK TEKNİKERLİĞİ MESLEK YÜKSEKOKULU” MÜFREDATININ HAZIRLANMASI

Polis Meslek Yüksek Okulu, 2 yıllık temel eğitim veren eğitim-öğretim kurumlarıdır. Polis okulları, emniyet örgütünün gereksinimi olan polis memurlarını yetiştirmek ve çeşitli dallardaki uzman personel gereksinimini karşılamak amacıyla, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu ile 3/2308 sayılı kararnamenin 3. maddesi uyarınca İçişleri Bakanlığı'nın gerekli gördüğü il ve ilçelerde kurulmaktadır. Türkiye genelinde 27 ilde polis okulu bulunmaktadır.⁷⁸

3.1. POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARININ STATÜSÜ

Bugüne kadar emniyet teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarına mesleki ilk eğitimi vermek ve yetiştirmek üzere Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı en az lise ve dengi okul mezunlarından, askerliğini yapmış olanlardan alınarak onları 9 aylık eğitimden geçiren, parasız yatılı ve üniformalı eğitim gördükleri kurumlardı. Ancak 4 Ekim 2000 gün ve 24190 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 610 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kurumları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Polis Meslek Yüksek Okullarına dönüştürülerek eğitim-öğretim süresi 9 aydan 2 yıla çıkarılmıştır. Aynı zamanda YÖK'e bağlanan Polis Meslek Yüksek Okullarına giriş öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı ile alınmaya başlanmıştır. Uygulamaya ise 2001-2002 eğitim yılında geçilmiştir.⁷⁹

3.2. POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARININ AMACI

Öğrencileri Atatürk ilke ve inkılaplarına ve Atatürk milliyetçiliğine bağlı, devletin ilkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne duyarlı, Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren Türk Milletinin milli, ahlaki, insani ve manevi değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan, toplum yararını şahsi menfaatlerinin üstünde tutan aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu, emniyet teşkilatının ilerlemesine yardımcı olabilecek nitelikte ilmi mesleki teknik bilgi ve beceri sahibi, polis olmanın şeref, gurur ve şuurunu taşıyan ve polis üniformasının gerektirdiği saygınlığı yaratabilen, hizmet

⁷⁸ Polis Okulları Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 22386, 26.08.1995 Polis Bilimleri Dergisi 218

⁷⁹ Polis Okullarına Başvuru Kılavuzu a-bendi:1995

esnasında karşılaşılabilecek meseleleri anayasada belirlenen cumhuriyetin nitelikleri doğrultusunda çözüme ve takip kabiliyeti gelişmiş, mesleki kültürün ortak maddi ve manevi değerlerini benimseyen, beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş hizmetin kanunlara uygun olarak yapılması ve arzu edilen neticeye ulaşılması için inançlı ve şuurlu bir şekilde meslek disiplininin gerektirdiği tavır ve davranışları gösteren, sorumluluklarını yüklenebilme şuuruna ve başarılı görevler yapabilme yeteneğine sahip, kişi ve meslek mensubu olarak yetiştirmektir.⁸⁰

3.3.POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARININ ÖĞRENCİ KAYNAKLARI

Yüksek okulların önlisans seviyesindeki eğitimine genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim, ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları sınavla alınır.⁸¹

Adaylarda aranılacak şartlar;

- i. T.C. vatandaşı olmak,
- ii. 5. maddede sayılan okullardan mezun olmak,
- iii. Öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi tarafından o yıl içinde yapılan üniversiteye giriş sınavlarında puan türlerinin en az birinde yüksek okula girmek için yeterli asgari taban puanı almış olmak,
- iv. 18 yaşını tamamladıktan sonra yaptırılan yaş düzeltmelerinde önceki yaş geçerli olmak kaydıyla başvuru tarihinde 18 yaşını tamamlamış olmak ve 25 yaşından gün almamış olmak,
- v. Bayanlar için 1.65 cm, erkekler için 1.67 cm'den kısa boylu olmamak ve boy ölçüsünün santimetre olarak son iki rakamı ile kilosu arasında 15 kg'dan eksik veya fazla olmamak,
- vi. Sağlık yönünden sağlık yönetmeliğinin 6 maddesinde aranan sağlık şartlarına uygun olmak,
- vii. Yabancı uyruklu ile evli bulunmamak,
- viii. Süfli işlerle iştigal etmemiş olmak,
- ix. Taksirli suçlar hariç olmak üzere ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veya affa uğramış olsalar bile devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarda, zimmet,

⁸⁰ Kuruluş Görev Çalışma Yönetmeliği:md.6

⁸¹ PMYO Giriş Yönetmeliği md.5,1995

ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık ve benzeri suçlardan dolayı hükümlü bulunmamak veya bu suçlardan dolayı haklarında devam etmekte olan bir adli koğuşturmaya tabii olmamak,

x. Müracaat tarihinde herhangi bir siyasi parti veya parti kollarına üye olmamak, daha önceden üyeliği varsa ayrıldığıı belgelemek,

xi. Alkol uyuşturuucu ve psikotrop maddeler ile kumar alışkanlığı bulunmamak,

xii. Kamu haklarından mahrum bulunmamak şartları aranır.⁸²

3.4. POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARININ EĞİTİM PROGRAMI

Polis okullarında şu dersler okutulmaktadır: "Polis Meslek Mevzuatı, Devlet Güvenliğı ve istihbarat, Önleyici Hizmetler, Toplumsal Olaylar ve Müdahale Esasları, Mesleki Yazışma Teknikleri, Olay Yeri inceleme, Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku, Silah Bilgisi ve Atış, Beden Eğitimi ve Yakın Savunma, Atatürk İlkeleri ve inkılap Tarihi, İnsan Hakları, Anayasa, Ceza Hukuku, Halkla İlişkiler, Temel Trafik Bilgisi, Daktilo-Bilgisayar, Disiplin Mevzuatı, Yanaşık Düzen, Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım, Poliste Haberleşme (Muhabere), Kaçakçılıkla Mücadele."

3.4.1. Uygulamalı Dersler

Polis Okulu Yönetmeliğı madde 41-b fıkrasında; "Beden Eğitimi, Silah Bilgisi ve Atış ile Daktilo-Bilgisayar derslerinin sınavları uygulamalı olarak yapılır. Yanaşık Düzen, Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım, Poliste Haberleşme, Kaçakçılıkla Mücadele dersleri sınavlardan muafır" diyerek bazı derslerin uygulamalı, bazılarının teorik ve teorik olanlarında bir kısmı sınavlardan muaf tutulmuştur. Uygulamalı derslerden daktilo, bilgisayar bir memur için resmi yazışmalarda mutlaka gerekli bir bilgidir.⁸³

3.4.1.1. Beden Eğitimi ve Yakın Savunma

Polislik mesleğı, zor kullanma yetkisini de içeren 24 saat esasına göre görev yapan asayiş ve huzuru sağlamak, suçlularla mücadele eden bir meslektir. Bu nedenle bedeni güç ve kuvvet kullanmak bu mesleğın gereğı olduğu gibi bu meslek mensubu olan kimselerin de vafıdır. Bu kabiliyeti kazandırıp, meleke haline

⁸² A. SAĞLAM, *Cumhuriyet Dönemi Polis Eğitimi*, (Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Güvenlik Bilimleri Akademisi, Ankara, 2000), s.15.

⁸³ Polis Meslek Yüksek Okulu Giriş Yönetmeliğı md.8,1995

getirmek için uygulamalı olan beden eğitimi ve yakın savunma dersi konulmuştur.

Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Programında, aşağıdaki ana konulara yer verilmiştir:

- a) Fiziki Yeteneği Geliştirme,
- b) Kültür Fizik Hareketleri,
- c) Yakın Savunma.

Bu ana konuların içerisinde uygulamalı olarak diğer alt konular çalıştırılmakta ve bu davranışlar öğrencilere meleke olarak kazandırılmaktadır.

3.4.1.2. Silah Bilgisi ve Atış

Silah bilgisi ve atış dersi programında, silahlı mücadele ile ilgili bilgiler, teşkilatta kullanılan silahların tanıtımı, kullanılması, sökölüp takılması ve temizlenmesi gibi konular öğretilmekte ve öğrencilere teşkilatta bulunan eski ve yeni model silahlarla atış yaptırılmakta, müfredat programında bu ilkeler gözetilmektedir.⁸⁴

3.4.1.3. Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım

Bu dersin amacı; ruh sağlığı ve akıl hastalıkları, kişisel hijyen, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, aile planlaması ve ilkyardım hakkında genel bilgileri içermektedir.

3.4.2. Teorik Dersler

Polis okullarındaki teorik derslerin çoğunluğu; polisin adli görevini yerine getirmesine temel oluşturan hukuk dersleridir. Örneğin Anayasa, İnsan Hakları, Ceza Hukuku, Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku, Polis Meslek Hukuku, Disiplin Mevzuatı gibi dersler tamamen hukuk içeriklidir.

3.4.2.1. Olay Yeri İncelemesi

Günümüzde insan hakları ile ilgili değerler uluslararası düzeyde ve yaygın olarak kabul görmektedir. Dünyanın bir çok ülkesinde artık sanıktan delillere ulaşmak terk edilmekte, bunun yerini çağdaş insan hakları anlayışına uygun delilden faile gidilme yolu kabul edilmektedir. Bu nedenle olay yeri incelemesi çok özel bir öneme sahiptir.

⁸⁴ Polis Okulları Ders Kitabı-2

Olay yerinin iyi değerlendirilmesi, olayın hangi silahla hangi usulle gerçekleştirildiğinin tespiti suç failinin ortaya çıkarılmasına ve faillerinin kısa sürede yakalanmasına yardımcı olmaktadır.

Olay yeri incelemesi dersinin konu başlıkları şunlardır;

- a) Olay yerinin incelenmesi,
- b) Olay yerinin tespiti,
- c) Maddi deliller,
- d) Maddi delillerin toplanmasıdır.⁸⁵

3.4.2.2. Önleyici Hizmetler

Son yıllarda polisin başarı değerlendirmesinde yeni anlayışlar geliştirilmektedir. Eskiden başarı için "Faili Meçhul" olayların sayısındaki azlık başarı için esas alınmakta idi. Günümüzde kabul edenlerin sayısı gittikçe artan görüş ise; suçun önlenmesi ve ceraim sayısının düşük tutulmasıdır. Gelişmiş Avrupa lkeleri bu konuda daha ileri giderek, "Proaktif Polislik" kavramını ortaya atmışlardır. Yani suçun sadece polisiye tedbirlerle önlenemeyeceği, suç kaynağı unsurların tespit edilerek, bütün kuruluşlarla ve halkla beraber polislerin işbirliği ile suçun nlenilmesine çalışılmasıdır.

Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nun 2. Maddesinin 1. Fıkrasının A bendinde polise "kanunlara, tüzüklere, hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde nn almak" görevi verilmiştir.

Görüldüğü gibi kamu düzenini asayiş ve huzuru sağlamak, suç öncesi önleyici hizmetleri sunmak, güvenlik hizmetinin asli görevlerindedir.

Yaşama hakkı, temel insan haklarının başında gelmektedir. Ancak güvenliğin ve huzurun olduğu yerde yaşama hakkından bahsedilir. Toplumsal huzurun ve güvenliğin saklanması için güvenlik görevlilerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu görev iki şekilde yerine getirilmeye çalışılmaktadır:

1- Suçların işlenmesini önlemek için, önceden çalışmalar yapmak. Buna "İdari veya nleyici Güvenlik Hizmeti" denilmektedir.

⁸⁵ Polis Okulları Ders Kitabı-1

2- Suçların işlenmesinden sonra çalışmalar yaparak, faileri yakalamak ve adalete teslim etmek. Bu yaklaşım türüne de "Adli veya Tepkisel Güvenlik Hizmeti" adı verilmektedir.

Güvenlik görevlilerinin suç önlemede başarılı olmasının temel şartlarının başında; halkla ilişkiler, karakol hizmetleri, devriye, nokta ve koruma hizmetlerine gereken önemin verilmesi, vatandaşların şüphelendikleri kişileri polise haber vermeleri, gerektiğinde şahitlik yapmaları, güvenlikle ilgili olarak halkla işbirliği yapmaları gelmektedir.

Önleyici hizmetler dersi müfredatında işlenen konular ana başlıklar halinde şunlardır;

- a) Önleyici hizmetler,
- b) Nokta hizmetleri,
- c) Not alma,
- d) Özel güvenlik önlemleri,
- e) Hassas bölgeler,
- f) Güvenlik önlemleri,
- g) Önleme aramasıdır.⁸⁶

3.4.2.3. Toplumsal Olaylara Müdahale Esasları

Güvenlik görevlisi, görevi gereği sosyal olaylarda da polisiye olaylarda da tedbir alacaktır. Ancak sosyal olaylarda alınacak tedbirler ile polisiye olaylarda alınacak tedbirler çok farklıdır. Güvenlik elemanı açısından daha çok önemli olan; gözetim, denetim ve müdahaleyi gerektirecek tepki amaçlı toplu eylemlerdir.

Toplumsal olaylarda görev; eylemin çevreye veya görevlilere karşı tecavüze dönüşmemesini, huzur ve güven içerisinde geçmesini sağlamaktır. Geniş manada güvenlik elemanının görevi; topluluğun güvenliğini sağlamak, topluluktan dışarıya karşı yapılabilecek saldırıları engellemek, topluluğa dışardan gelecek saldırıları engellemek, topluluğun provokatörler tarafından amacından saptırılmasını engellemek, farklı görüş sahiplerinin birbirleri ile çatışmasını engellemek vb. gibi olarak sayılabilir.

Toplumsal olaylar ve müdahale esasları dersi müfredatında işlenen konular

⁸⁶ Polis Okulları Ders Kitabı-I

ana başlıklar halinde şunlardır:

- a) Toplumsal eylemler ve çeşitleri,
- b) Toplumsal olayları önlemede güvenlik görevlilerine düşen görevler,
- c) Toplum psikolojisi,
- d) Siyasi parti, sendika ve diğer toplantılar,
- e) Güvenlik taktikleridir.⁸⁷

3.4.2.4. Devlet Güvenliği ve İstihbarat

Devlet, dıştan gelebilecek açık tehditlere karşı silahlı kuvvetler ile, içten gelebilecek tehditlere karşı da, huzur ve güvenliği sağlamak için, iç güvenlik teşkilatları ile gerekli tedbir ve faaliyetleri yürütür. Bu görev ülkemizde yerleşim birimlerinde polis, kırsal alanlarda ise, jandarma birimleri tarafından yerine getirilmektedir. Özellikle yıkıcı ve bölücü faaliyetlerin sürekli gündemde olduğu ülkemizde terörün beraberinde getirdiği huzursuzluk ortamının etkisinin en aza indirilebilmesi büyük önem taşımaktadır.

Ülkelerin sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan kalkınabilmeleri, geleceğe güvenle bakabilmeleri, iç huzur ve güvenliğin mutlak sağlanması ile mümkündür. Devletin varlığının devamı ve düzeninin gereği olan hukuk sisteminin işletilmesi güvenlik güçlerinin varlığı ile mümkündür. Devlet adına bu görevi polis ve jandarma kuvvetleri yapmaktadır. Ülke içerisinde böyle önemli ve ağır bir görevi yüklenen polis teşkilatının personelini yetiştirmesinde "Devlet Güvenliği ve İstihbarat Dersi"ne ihtiyaç duyulmuştur.

3.4.2.5. Kaçakçılıkla Mücadele

Türkiye'de 1980 sonrası dönemde rekabete dayalı ekonominin ilke esaslarının yerleştirilmesi, dış ticaretin serbestleştirilmesi, fiyatların belirlenmesinde idari kararların yerine büyük ölçüde piyasa güçlerinin ikame edilmesi ve mali piyasaların yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi yönünde önemli adımlar atılmıştır. İnsanların eskiye oranla çok yer değiştirmeleri, yabancı kültürlerle ve toplumlarla temasa geçmeleri, içinde bulunduğumuz çağda suçu milletlerarası bir niteliğe büründürmüştür. Diğer taraftan suçlular milletlerarası düzeyde örgütlenmektedir. Başta uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı olmak üzere organize suç eylemlerinin

⁸⁷ Polis Okulları Ders Kitabı-2

yoğunluk kazanması, özellikle de bu suçların birbiriyle bağlantılı ve terör gibi suçları finanse eden suçlar olmaları durumu daha da karmaşıktır ve mücadeleyi güçleştirmektedir.

Günümüzde milli ve milletlerarası bağlantı özellikle uyuşturucu ve psikotrop maddeler ile silah kaçaklığı başta olmak üzere yüksek kazanç sağlayan ve genelde organizasyon meydana getirmek suretiyle işlenen suçlar; toplumun emniyet ve güvenliğini esasa bir biçimde ihlal etmekte, kamu otoritesini çok yakından meşgul etmektedir. Bu suç organizasyonlarında görülen değişiklikler karşısında, mücadeleyi birimlerin de kendilerini yenilemeleri kaçınılmazdır. Bu tür organizasyonlar ile faaliyetlerinin önlenmesi amacıyla özel cezai yasal düzenlemelerin yanında yeni yapılmalar oluşturulmuş ve bu yöndeki çabalar sürmektedir. Bu suç türleri ve organizasyonları ile mücadele edecek polis memurlarının yetişmesi için "Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Esasları Dersi" konulmuştur.

Kaçakçılıkla mücadele dersinde işlenen konular ana başlıklar halinde şunlardır;

- a) Narkotik suçları,
- b) Silah mühimmat kaçaklığı suçları,
- c) Organize suçlar,
- d) Mali suçlar.

3.4.2.6. Ceza Hukuku

Devlet suç işlemek suretiyle toplumun huzur ve emniyetini bozan, toplum düzenini sarsan kişileri takip ederek cezalandırmaktadır. Suç teşkil eden fiil ve davranışların nelerden ibaret bulunduğunu, bu fiil ve davranışlarda bulunanlara ne gibi cezalar uygulanacağını gösteren hukuk kurallarının bütününe kısaca ceza hukuku denmektedir.

Devlet adına önce suçun işlenmemesi için gerekli önlemleri almak; suç, işlendikten sonra da delilleri ve faillerini yakalayıp adli makamlara teslim etmek güvenlik görevlisinin başlıca görevidir. Bu nedenle polis okulları müfredatına ceza hukuku dersi konulmuştur.

3.4.2.7. İnsan Hakları

1982 tarihli T.C. Anayasasının 2. maddesinde; "Türkiye Cumhuriyetinin,

insan haklarına saygılı, bir devlet olduğu belirtilmektedir." 10 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun oybirliği ile kabul ettiği "İnsan Hakları Evrensel Beyanamesini" Türkiye 6 Nisan 1949'da benimsemiştir. İnsan hakları konusunda önemli ikinci anlaşma olan ve 04.11.1950 tarihinde kabul edilen "İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ni" 10.03.1954 tarihinde ülkemiz de kabul etmiştir. İşkencenin Önlenmesi Hakkında Avrupa Sözleşmesi olarak bilinen "İşkenceyi ve İnsanlık Dışı ya da Aşağılayıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi" 26.02.1988 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca onaylanmıştır.

İnsan Hakları konusunda ülkemiz insanlık adına bu olumlu anlaşmaların hepsine taraf olmuş ve imzalamıştır. 1982 tarihli T.C. Anayasamızın 90/5.maddesine göre; "usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir" denilerek bu anlaşmaların bağlayıcılığı ortaya konulmaktadır. Güvenlik güçleri ve polis de yürütmenin içersinde yer aldıklarından dolayı yapmış oldukları uygulamalarda bu kanunlara bağlıdırlar. Ülkemizin diğer devletler nazarındaki itibarı, bu anlaşmalara uyulup uyulmaması ile ölçülmektedir. Ayrıca İnsan Haklarına yönelik ihlaller ülkemizin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tazminata çarptırılmasına yol açmaktadır. Bu nedenle polis okullarına "İnsan Hakları Dersi" konulmuştur.

3.4.2.8. Anayasa Hukuku

1876 yılında Meşrutiyet kabul edilerek, Türk tarihinin ilk sistematik-yazılı anayasası yürürlüğe konuldu. Bu anayasa çok kısa bir süre uygulandıktan sonra yürürlükten kaldırıldı. Ancak daha sonraki yıllarda, anayasa hareketleri hızlandı ve 1909, 1921, 1924, 1961 ve 1982 yıllarında yeni anayasalar yapıldı. Günümüz Türk anayasa düzenini anlayabilmek için, anayasaların hazırlanması, devlet yapısı, temel haklarla ilgili hükümleri, uygulamaları ve yürürlükten kaldırılmaları yönünden incelenecektir.

Anayasa Hukuku Dersi müfredatında işlenen konular ana başlıklar halinde şunlardır;

- a) Anayasanın tanımı ve türleri,
- b) Anayasanın yapılması ve değiştirilmesi,
- c) Türk anayasaları hakkında özet bilgiler,
- d) Temel haklar ve ödevler,

e) İnsan haklarının uluslararası boyutları ele alınmaktadır.

3.4.2.9. Ceza Muhakemeleri Usul Hukuku

Devletin en temel görevlerinden biri, insanların bir arada yaşamaları için gerekli olan ortamı hazırlamaktır. Ceza hukuku, en son çare olarak, “ceza” adı verilen yaptırım tehdidini ortaya koyarak, “suç” denilen ve insanların bir arada yaşamalarını imkansız hale getiren fiilleri belirler. Ceza muhakemesi ise, suçlunun hak ettiği cezaya mahkum edilmesi ve suçsuzun haksız yere cezalandırılmasını önlemek amacı ile yapılır.

Ceza muhakemeleri usul hukuku dersi müfredatında işlenen konular ana başlıklar halinde şunlardır;

- a) Ceza muhakemesi hakkında genel bilgiler,
- b) Hazırlık soruşturmasındaki şüpheli hakları,
- c) Devletin adli yetkileridir.

DERSLER

Sıra No	Dersin Adı	1. Sınıf	2. Sınıf
1	Hukuk Başlangıcı	2	-
2	Önleyici Polis Hizmetleri	-	2
3	Toplum Psikolojisi	-	2
4	Gelişim Psikolojisi	2	-
5	Davranış Bilimleri	-	1
6	Devlet Yapısı ve Nitelikleri	2	-
7	Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi	2	-
8	Yabancı Dil	2	2
9	Ceza Hukuku (Genel)	2	-
10	Ceza Hukuku (Özel)	-	2
11	Temel Trafik Bilgileri	2	-
12	İnsan Hakları Kamu Hürriyetleri	1	1
13	Beden Eğitimi	2	2
14	Yakın Savunma	2	2
15	Silah Bilgisi ve Atış	2	2
16	Emniyet Teşkilatı (Polis Me.Huk.)	2	-
17	Polisin Görev ve Yetkileri	2	2
18	Mesleki Teknik Yazışma	-	2
19	CMUH	-	2
20	Polis Taktikleri	-	2
21	Disiplin Hukuku	2	-
22	Devlet Güvenliği ve Haberalma	2	-
23	Suç Organizas. ve Kov. Usulü	-	2
24	Medeni Hukuk	-	2
25	Halkla İlişkiler	1	-
	TOPLAM	28	28

Tablo 2 Polis Meslek yüksekokullarında okutulan dersleri ve ders saatlerini gösterir tablodur.⁸⁸

Eğitimin Sona Ermesi:

Temel eğitimin sonunda tüm mezunlar, operasyon el görevlerini yerine getirmeye yetecek kadar kanunları bilme ve mevzuatı anlayacak kadar yeterli teorik bilgiye sahip ve kazanmış oldukları teorik bilgileri gerekli pratik alanda uygulamaya geçirebilecek kadar uzmanlığa sahiptir. Ayrıca eğitimin sonunda mezunlar;

- İkili ve çok kişili bir ortamda karşılıklı iletişim kurabilme kabiliyetlerini elde edeceklerdir.

- Hizmet esnasında kullanılması gereken teknik bilgi ve malzemeleri kullanmayı öğreneceklerdir.

- Vazifelerini yürütmeleri esnasında gerekli olacak fiziki güce sahip olacak şekilde yetiştirilecektir.

- Hizmet götördükleri topluma karşı kişisel mesleki kabiliyet ve bilgilerini geliştirilerek daha kaliteli hizmet götürülmesi amaçlanmaktadır.

- Tarihi, psikolojik, sosyal ve politik bilgilere sahip olarak kendilerini geliştireceklerdir.

Eğitim sonunda her adayın performansı oldukça objektif kriterlere dayanan performansı değerlendirme testleri ile sınılanır ve başarılı olanlar güvenlik teşkilatına katılmaya hak kazanır. Güvenlik teşkilatlanması yönüyle merkezîyetçi bir anlayış içerisinde olan ülkemizde eğitim kalitesi, pratik ve hizmet içi eğitime verilen önem açısından incelenmelidir. Her ülkenin kendine özgü sorunları ve çözüm yolları olduğu gerçeğini göz ardı etmemekle birlikte, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde güvenlik yapılanması ve güvenlik personelinin eğitim sisteminin incelenmesinin, yeniden yapılanma süreci içerisinde hızla modernleşen ülkemize katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türk polis temel eğitimi açısından bakıldığında, çağdaş ülkelerin polis temel eğitiminin teorik kısım uzun, uygulamalı kısmının ise kısa olduğunu görülür. Çağdaş ülkelerin polis temel eğitiminde daha çok pratik eğitimler yapılmakta ve adaylar stajyerlik dönemlerinde ileride görev alacakları birimlerde silahlı olarak sorumluluk üstlenmektedirler. Bu süre içerisinde öğrencilerin hiçbir yetkisi ve sorumluluğu

⁸⁸ <http://www.asmpolisokulu.edu.tr/dersler.htm>

yoktur. Staj, öğrencilerin ileride görev alacakları birimleri gezip görmeleri amacıyla yaptırılır. Bu ise çağdaş ülkelere göre Türkiye'nin en büyük eksikliklerinden biridir. Bu konuda ülkemize göre değerlendirecek olursak daha önce bahsedildiği gibi ülkemizde de uygulamaya ağırlık verilmelidir. İlk sınıfın sonunda bir aylık staj dönemlerinde öğrenciler o staj döneminde ne yaptıklarını gösteren bir dosya hazırlamalı ve bir sonraki eğitim öğretim yılında okul idaresine teslim etmelidirler. Bir diğer önemli husus da çağdaş ülkelerde aday memurların stajyerlik dönemlerinde deneyimli, eğiticilik formasyonu olan polis amir ve memurlarının yanında eğitilir. Bu husus Türkiye'de göz ardı edilmekte ve staj yapan adaylarla ilgilenilmemektedir. Ayrıca Türkiye de gerek teorik bilgiler gerekse pratik bilgiler birbirinden ayrı olarak verilmekte, bu programların hazırlanmasında genel kültür ve bilgilerin çeşitliliğinin yanı sıra fanteziye ağırlık verilmiş, ancak uygulama ile ilgili bilgilere hemen hemen yer verilmemiştir.⁸⁹

3.5. GÜVENLİK TEKNİKERLİĞİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜFREDAT ANALİZİ

3.5.1. Güvenlik Hizmetlerinde Eğitimin Önemi

Eğitim, bireylerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olan bir süreçtir. Bu günden yarının nesillerine hizmet verebilecek nitelikli güvenlik personelinin yetiştirilebilmesini sağlayacak önlemleri alarak, eğitim programları çağın değişen ve gelişen koşullarına göre hazırlanmalıdır. Güvenlik personelinin görevini başarılı bir biçimde gerçekleştirebilmesi için, nitelikli bir eğitim programından geçirilmesi gerekir.⁹⁰

17 Aralık 1981'de Vincennes'deki Fransa İçişleri Bakanı güvenlik personelinin eğitimi konusunda üç kayıdan söz eder: "kullanılan birimlerle irtibata geçerek" teknik eğitimi geliştirmek, pedagojik metotları değiştirerek personelin sorumlulukların anlamlarını geliştirmek, güvenlik elemanlarını onları çevreleyen dünyaya açmak için polis okullarının eğitim kadrosunu genişletmek.

Bu eğitim politikası iddialı ve orjinaldir. Güvenlik hizmetinin kalitesini arttırarak değişimi sağlamak suretiyle, kurumun değişime uğratılması siyasal

⁸⁹ SAĞLAM, a.g.e., s.17.

⁹⁰ Nevzat SÖNMEZ, *Polis Okullarında Üç Temel Sorun: Eğitim Programı, Öğretim Kadrosu, Yerleşim*, Polis Dergisi, Yıl:7 Sayı:26 EGM Yayınları, Ankara, 2001

hedefini onun modern topluma ayak uydurması zorunluluğu ile uzlaştırır. Gerçekte, eğitim değişimin bir kaldıracıdır. Güttüğü amaç; güvenlik elemanlarını profesyonelleştirmek ve yavaş yavaş mesleğin temellerini tanımlamaktır. Öte yandan, yeni pedagojik metotlar sayesinde, yeni profesyonel uygulamalar ile polisi topluma açar. Eskimiş bulunan kurum için gerçek bir devrim söz konusudur. Artık güvenlik elemanları sosyal çevresine karşı daha duyarlı olacak ve araştırmaya yönelecektir.⁹¹

Güvenlik hizmetlerinin kalitesinin artırılması, güvenlik alanında görev alacak personelin eğitim düzeyinin yüksek olmasına bağlıdır. Bu kişiler üstün bilgi, beceri ve davranışlarla donatılmalı ve sürekli olarak meslek içinde geliştirilmelidir. Bugüne dek güvenlik eğitim programları geleneksel havasından sıyrılıp, bilimsel çalışmalar sonucu düzenlenmediğinden eğitimden beklenen sonuç alınamamıştır. Gerek Polis Akademisi'nden, gerek polis okullarından mezun olanlar görevlerini yaparken zorluk çekmektedirler.⁹²

Avrupa Birliği'ne girme sürecinde güvenliğin kapsamı gün geçtikçe artmakta ve güvenliğin sağlanması zorlaşmaktadır. Gümrük duvarlarının da artık kalktığı günümüzde, her türlü teknolojiyi kullanan, çağdaş bilimi her şeyin üzerinde tutan, kaba kuvvetin değil akıl ve bilimin öncülüğünü yapan bilinçli güvenlik örgütlerine gereksinim vardır. Bu da ancak kuramsal ve uygulamalı eğitimin, çağdaş anlamda ele alınması ile olacaktır.⁹³

Güvenlik Teknikerliği Meslek Yüksekokulu için hazırlanan program dört ana başlık altında incelenecektir. Bu başlıklar;

- i. Güvenlikle ilgili konular (teorik ve uygulamaya yönelik),
- ii. Teknik konular,
- iii. Sosyal bilimler
- iv. Fiziksel eğitim ve sağlık bilgisidir.

⁹¹ GLEIZAL, J.J., DOMENACH, J. G. and JOURNES, C., (2000) Çeviren Mustafa Kandemir "Batı Demokrasilerinde Polis" Temiz Yayınları, Ankara, 2000, s.317.

⁹² VARDAL, Polis Akademisi'nde Verilen Uygulamalı Eğitimin Değerlendirilmesi, 1996, Ön.ver., s.26.

⁹³ SAĞLAM, a.g.e., s.15.

3.5.2. Güvenlikle İlgili Konular

Güvenlikle ilgili konular uygulamaya ve teoriye yönelik olarak incelenecektir. Teorik dersler; Güvenliğin Tarihi ve Kültürü, Temel Hukuk Bilgisi, Güvenlik Meslek Hukuku, Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi, Mesleki Teknik Yazışma ve Rapor Yazma'dır. Uygulamaya yönelik dersler ise; Önleyici Güvenlik Hizmetleri, Suç Organizasyonları ve Kovuşturma Usulü, Silah Bilgisi ve Atış Eğitimi, Kriminoloji, Temel Trafik Bilgileri ve Sürücü Eğitimi'dir

3.5.2.1. Güvenlik Tarihi Ve Kültürü

Bu derste kültür kavramı, özellikleri, kültür düzeyleri, kültürel gereklilik ve değişimler, akrabalık, aile tipleri ve ilişkileri, suç kavramı, özellikleri, çeşitleri, suç kültür ilişkileri ve suçun oluşumunda kültürün rolü ayrıntılı olarak işlenecektir.

Teorik derslerden güvenliğin tarihi ve kültürü dersinde, güvenliğin tarihçesi ve güvenlik hizmetlerinin, kültür bağlamında çözümlenmesi yapılacaktır. Kültür, yapılmış olan bir çok tanımına rağmen en genel anlamda, doğanın yarattıklarına karşın insanoğlunun yarattığı her şey, "tüm maddi ve manevi değerler" olarak tanımlanabilir. Bu açıdan bakıldığında güvenlik kültürü, güvenlik görevlileri tarafından üretilmiş, yaratılmış, uygulanmakta olan ve güvenlik hizmetine özgü her türlü maddi ve manevi değerdir denebilir.⁹⁴

Güvenlik görevlisi olan polisler hakkında yapılan çalışmalar polislerin kendilerini, bazı yönlerden toplumun geri kalan kısmından farklı gördüklerini ortaya koymuş ve bir takım mesleki özellikleri saptamıştır. Bu özelliklerin bazıları şu şekilde verilebilir; polisler otoriterdirler ve otoriter kişiliklere sahiptirler; eleştiri konusunda hassastırlar; genelde ve özellikle de kadınlara davranışlarında geleneksel erkek rolüne sahiptirler; ilgili teknolojik ve sosyal bilimlerdeki gelişmeler hakkında yeterli bilgiye sahip değildirler; dünyayı, tehdit ve tehlikelerin olduğu bir yer olarak algırlar ve bu yüzden özellikle çocuklarına karşı aşırı korumacı bir davranış içine girerler; bununla birlikte iyi-egitime gizliden gizliye önem verirler ve çocuklarının da iyi eğitilmiş olmalarını isterler. Polis kültürünün temel taşlarını oluşturan bu özellikler, her ne kadar toplumsal ve siyasal yapılara göre bazı

⁹⁴ A. J. P. BUTLER, and R. COCHRANE, (1977), *An Examination of Some Elements of the Personality of Police Officers and Their Implications*, Journal of Police Science and Administration, Vol.:5 (4), pp.441-450.

farklılıklar arz etseler de, genel hatları ile benzerlikler gösterdiklerini söylemek olanaklıdır.⁹⁵

3.5.2.2. Temel Hukuk Bilgisi

Bu ders genel olarak; hukuk eğitimine başlayan öğrencinin hukuk kurallarını anlamasını sağlamak, bu hükümleri kullanabilmesine yardımcı olmak ve onlara yol göstermek amacını takip eder. Hukukun uygulanması ve hukukun yaratılması için gerekli bilgileri verir. Bir hukuk normunun nasıl yorumlanacağı, onun bütün hukuk düzeni içindeki yerinin ne olduğunun tespitine ilişkin olarak uygulanacak metotların neler olduğu temel hukuk bilgisi dersinin içeriğini oluşturur.

Ayrıca hukuk ile ilgili temel kavramlar, hukuk sistemleri, hukukun kaynakları, hukuk teorileri, hukukun alt disiplinleri, hukuk kurallarının oluşumu ve uygulanışı, hukuk ve devlet, hukukta kişi, akrabalık, barınma, mülkiyet kavramları, hukukta hak, yetki ve sorumluluk kavramları, hukukta yargı ve Türk Medeni Hukuku'nun bazı özellikleri ele alınacaktır.

3.5.2.3. Güvenlik Meslek Hukuku

Bu derste, güvenliği sağlamakla görevli bulunan kişi veya kuruluşları ilgilendiren yasal mevzuatın ele alınması amaçlanmıştır. Genel ve özel kolluk görevlileri hakkında, kamu düzeni ve güvenliğini koruma, kollama, suç ve suçluları bulma, gerektiğinde zor kullanma yetkisine sahip olan ve kanunlarla verilen yetkiler çerçevesinde görev yapmalarını sağlayan yasal dayanaklar incelenecektir. Ayrıca güvenlik hizmeti sunan kişi veya kuruluşların kuruluşu, teşkilatlanması, yetki ve görevleri ile güvenliği ilgilendiren diğer mevzuatların kapsamı ders konusu olacaktır.

3.5.2.4. Güvenlik Stratejileri Ve Yönetimi

Güvenlik Yönetimi dersi; Hukuk, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Bilişim Sistemleri gibi ana disiplinler bir araya getirilerek tasarlanmış olup özellikle suçlulukla mücadele; yani suçu oluşturma sebepleri ve bunları önlemek için alınacak tedbirleri, önleyici kolluk hizmetlerini yapacak, bu konuda gelişmeleri takip edecek, bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişecek, bilgiyi değerlendirecek ve bunları yorumlayabilecek personel yetiştirmeyi hedeflemektedir. Suça kaynaklık eden

⁹⁵ R. C. A. ADLAM, (1981), *The Police Personality*, D. W. Pope and N. L. Weiner (eds.), Modern Policing. London: Billing and Sons Ltd.

olguların neler olduğu, bu olguların oluşmasına etki eden faktörlerin araştırılması ve bu bilgiler ışığında suçları önlemek için hangi stratejilerin uygulanabileceği incelenecek ve tartışılacaktır

3.5.2.5. Mesleki Teknik Yazışma Ve Rapor Yazma

Bu derste; resmi ve özel kurum veya kuruluşların kendi aralarında veya iç bünyelerinde veya resmi kurum ve kuruluşlar ile özel veya tüzel kişiler arasında yapılan yazışmalar, Anayasa'daki siyasi haklar ve ödevler bölümünde düzenlenmiş ve güvence altına alınmış dilekçe yazımı, evrakların önceden belirlenmiş kurallarla dosyalara konulması ve dosyalarda saklanması, bir soruşturma ile ilgili dosyanın tanzimi ile ilgili konular işlenecektir.

3.5.2.6. Önleyici Güvenlik Hizmetleri

Suçta kaynaklık eden olguların neler olduğu, nasıl oluştuğu, bu olguların oluşmasına etki eden faktörler araştırılarak bu bilgiler ışığında suçları önlemek için hangi stratejilerin uygulanabileceği incelenecek ve tartışılacaktır.

3.5.2.7. Suç Organizasyonları Ve Kovuşturma Usulü

Günümüzde büyük değişiklikler göstererek daha organize hale gelen suç ve suç örgütleri uluslararası bir nitelik kazanmışlardır. Bu örgütler ile mücadele edebilmek için bu örgütlerin teknik ve taktikleri ile bunlara karşı alınabilecek tedbirlerin neler olduğunun ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir. Bu dersin amacı yukarıda belirtilen hususlarla ilgili ulusal ve uluslararası gelişmeleri özellikle sosyolojik boyutta ayrıntılı olarak incelemektir.

3.5.2.8. Silah Bilgisi Ve Atış Eğitimi

Bir güvenlik görevlisi, silah taşıma ve bulundurma yetkisinin hangi yasalar ile düzenlendiğini, silah kullanma yetkisini hangi yasalardan aldığını, silah taşıma ve kullanma yetkisine sahip olan kişinin bu yetkiyi ne zaman ve nasıl kullanacağını çok iyi bilmelidir.

Kanunen silah taşıma ve bulundurma yetkisine sahip olan kişinin, bu hak ve yetkiyi hiçbir zaman keyfi, hissi ve kanunun çizmiş olduğu sınırların dışına çıkarak kullanmaması gerekmektedir. Silah taşıma ve kullanma yetkisi bir imtiyaz değil, görevin gereği ve zorunlu olması bakımından verilmiştir. Bu yüzden güvenlik

görevlisi silahını nerede, ne zaman kullanabileceğini çok iyi bilmesi ve gerektiğinde de tereddüt etmeksizin en iyi şekilde kullanabilmesi zorunludur.

Kullanılacak silahların mekanik yapısı, sökme ve takılması, parçaları bu parçalar arasındaki ilişki ve çalışması, fişekleri, atış bilgisi ve atış tekniği ile emniyet tedbirleri, silahın bakım ve temizliği ders konusu olacaktır.

3.5.2.9. Temel Trafik Bilgileri ve Sürücü Eğitimi

Derste, trafikle ilgili temel kanun, yönetmelik ve diğer bilgilerle birlikte, trafik kazalarının asgariye düşürülebilmesi için ne gibi idari ve teknik tedbirlerin alınması gerektiği incelenecektir.

Tüm araçların elektrik, fren ve egzoz sistemleri son derece detaylı ve gerçek örnekleri gösterilerek öğretilenektir. Ayrıca sürücülere değişik hava koşullarında oto kullanımı ile ilgili kurslar verilecektir

3.5.3. Teknik Konular

Bu başlık altında, Çağdaş Güvenlik Teknolojileri, Güvenlik Mühendisliğine Giriş, Fiziksel Güvenlik, Personel Güvenliği, Bilgi Güvenliği dersleri bulunmaktadır.

3.5.3.1. Çağdaş Güvenlik Teknolojileri

Güvenlik teknolojileri konusunda en fazla talep CCTV sistemleri ve entegre güvenlik hizmetleri gibi modern, sofistike ekipmanlara yöneliktir. Teknik gelişmeler bağlamında, sektörde niteliksiz işgücü talebi azalırken, kaliteli işgücüne talebin artacağı öngörülmüyor. Türkiye'deki bankaların sahip olduğu 7000 şube; ofis binaları, iş merkezleri, oteller ve benzeri binlerce kuruluş gözönünde tutulduğunda, pek çok kuruluşun işe "sıfır"dan başlayacağı ve en gelişmiş sistem ve hizmetleri talep edeceği açıktır⁹⁶. Çağdaş güvenlik teknolojileri dersinde aşağıdaki konu başlıkları incelenecektir.

Elektronik Güvenlik Sistemleri;

- Kapalı devre TV sistemleri,
- Access kontrol sistemleri (erişim denetimi),
- Hırsız alarm sistemleri ,
- Manyetik ikaz sistemleri,

⁹⁶ sedatozkol.ppt Güvenlik Sistemleri'ne Entegre / Holistik Yaklaşım

- Metal kapı dedektörleri, el ve paket dedektörleri.

Fiziki Güvenlik Sistemleri;

- Çevre emniyeti için beton duvar,
- Çevre emniyeti için kafes tel veya demir parmaklık,
- Kollu bariyerler,
- Dişli bariyerler,
- Kurşun geçirmez balistik camlar,
- Zırhlı kapı, araç vs.

Güvenlik Planlarının Yapılması;

- Yangın söndürme ve kurtarma planları,
- Sabotajlara karşı koyma planları,
- Milli alarm ve sivil savunma planları.

3.5.3.2. Güvenlik Mühendisliğine Giriş

Bu derste, risk ve kriz kavramlarının açıklanması, risk bölgelerinin belirlenmesi ve kriz (olağanüstü) ortamında yönetim tekniklerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Dersin amacı; bilimsel disiplin içerisinde bir araştırmayı yürütebilecek ve problem sahasında ilgili çözümü ya da aydınlatılması istenen konuyla ilgili literatürü genişletecek sonuçlar elde edilmesini sağlayabilecek; bilimsel makale, kitap ve tez yazabilecek ya da yazılanların analizini, sentezini ve kritiğini yapabilecek düzeyde metodoloji (yöntem) bilgisini ve yeteneğini öğrenciye kazandırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere derste ele alınacak konular; bilimsel araştırma metodolojisine giriş (araştırma türleri, bilimsel araştırmanın amacı, bilimsel araştırmanın özellikleri), uygulamalı ve temel bilimsel araştırma süreci, geniş problem sahasının ortaya çıkarılması, ön veri toplama, araştırma probleminin ortaya konması, bağımlı ve bağımsız değişkenlerin tanımlanması, teorik çerçevenin kurulması, hipotezlerin geliştirilmesi, araştırma çalışmasının tasarımı, deneysel tasarımlar, değişkenlerin ölçülmesi, veri toplama metotları, örnekleme, veri analizi ve yorumu, araştırma raporunun yazılması ve bilgisayar paket programlarının kullanılmasıdır.

3.5.3.3. Fiziksel Güvenlik

Fiziksel Güvenlik dersinde, fiziksel yerleşim ve binaların korunmasına odaklanılır. İş fonksiyonlarına ve bilgi varlıklarına müdahale, yetkisiz erişim ve olası

zararların önlenmesi amaçlanır. Fiziksel güvenlik sınırları açıkça belirlenerek, bu alanlar kullanım amaçları ile hassasiyet durumlarına göre uygun şekilde korunma hedefleri tespit edilir.

Bir fiziksel güvenlik hizmetinde, yetkisiz erişimi önlemek amacıyla, uygun fiziksel giriş kontrolleri konulmalı, ziyaretçilerin hassas alanlara erişimi önlenmeli ya da kontrollü gerçekleştirilmelidir. Hassas bilgi ve bilgi işleme servislerine erişim sadece yetkili personelle sınırlı olmalıdır. Tüm çalışanların açıkça görülebilen kurum kimlik kartı taşımaları sağlanmalıdır. Hassas alanlara erişim kayıtları tutulmalı ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir. İçinde personel bulunmadığı zamanlarda hassas alanlar kilitli tutulmalıdır. Yükleme ve dağıtım alanları gibi genele açık olabilecek alanlar mümkünse bilgi işleme alanlarından izole edilmelidir. Tüm fiziksel giriş-çıkış kapılarının kontrol altında tutulması için gerekli çözümler uygulanmalıdır.⁹⁷

3.5.3.4. Personel Güvenliği

Güvenliğe yönelik insan hatası, hırsızlık, kötüye kullanma risklerini azaltmak amacıyla, tüm çalışanların iş sorumlulukları içinde güvenlikle ilgili maddeler, işe alımlarda dikkat edilmesi gereken kontroller ve gizlilik konuları üzerinde durulacaktır.

3.5.3.5. Bilgi Güvenliği

Bilgisayar, bilgi ve iletişim bilim ve teknolojileri biraradalığının yarattığı bilgi sistemleri; sahip oldukları yaşamsal önem açısından incelendiğinde, bilgi sistemleri stratejisi ve güvenliğinin eriştiği kritik düzey, 21. yüzyılda var olabilmekle eş değere ulaşmaktadır.

Bu çerçeveden hareketle; 21. yüzyılda bilgi sistemleri stratejisi ve güvenliği üzerinde söz sahibi olabilmek, doğası gereği multi-disipliner bir anlayışla ve yüksek öğrenim düzeyinde gerçekleştirilecek bir araştırma ve eğitim ile sağlanabilecektir.

Bilgi, belirli bir amaca yönelik olarak verilerin çeşitli analiz, sınıflama ve gruplama işlemlerinden geçirilerek, gerektiği zamanlarda potansiyel olarak kullanıma hazır hale getirilmesidir. Bu derste bilgi güvenliğinin nasıl sağlanacağı hususları teorik ve uygulamalı olarak işlenecektir. Bilgi güvenliği, teknik bir süreçten çok bir yönetim sürecidir.

⁹⁷ www.cyberpark.com.tr/ibd/teknoloji%5CT402.doc

Standartlarda (ISO 17799) bilgi güvenliği,

- Güvenlik politikaları,
- Güvenlik organizasyonu,
- Varlıkların sınıflandırılması ve kontrolü,
- Personel güvenliği,
- Fiziksel ve çevresel güvenlik,
- İletişim ve operasyonel yönetimde güvenlik,
- Sistem erişim kontrolü,
- Sistem geliştirme ve bakımı,
- İş süreklilik planları,
- Uyumluluk,

gibi önemli 10 ana konu başlığı altında geniş bir açıdan ele alınır.⁹⁸

3.5.3.6. İstihbarat ve Araştırma Teknikleri

İstihbarat; düşman ve düşman olması muhtemel grupların niyetleri, planları ve kapasiteleri hakkında her türlü imkan ve vasıtalarla haber derlenmesi ve bunların yorumlanarak bir sonuca varılmasıdır.

Bu derste;

- İstihbarat plânlaması ve faaliyetleri,
- İstihbarat eğitimi,
- İstihbarata karşı koyma faaliyetleri,
- Güvenlik birimlerinin her türlü güvenlik faaliyetleri incelenecektir.

3.5.3.7. Kriminoloji

Bu dersin amacı; kriminoloji (suç bilim) ile ilgili temel kavramlar, suçluluğun bireysel ve sosyal faktörleri, suç ve suçlu türleri, suça karşı mücadele yöntemlerini incelemektir. Bu kapsamda, özellikle, suçun ve suçluluğun sebepleri, bu sebepleri ortadan kaldırmak için devletin ve buna bağlı olarak kolluğun fonksiyonunun ne olacağı ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Ayrıca, Kriminoloji'nin kapsamı, tarihsel gelişimi, diğer bilim dalları ile ilişkisi ve Kriminoloji'de kullanılan yöntemler hakkında bilgi verildikten sonra bireyi suç işlemeye iten bireysel (biyolojik, psikolojik ve psiko-patolojik) ve çevresel (aile,

⁹⁸ <http://www.cyberpark.com.tr/tbd/teknoloji%5CT402.doc>.

okul ve iş çevresi, boş zamanları değerlendirme alışkanlıkları v.b.) nedenler ele alınmaktadır. Daha sonra suç olgusunu açıklamayı amaçlayan psikolojik, sosyo-psikolojik, ve psikiyatrik kuramlar hakkında bilgi verilecektir. Suçluların, çeşitli ölçütler kullanılarak sınıflanması ve bunlara uygun sağaltım yöntemleri hakkında bilgi verilmesi de bu dersin kapsamı içine girmektedir.

3.5.3.8. Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri

Bu dersin amacı; bilgisayara girişte kuramsal ve pratik bilgileri bütünleştirmektir. Başlangıç olarak kuramsal özgeçmiş ele alınacaktır. Bunu yazılım paketlerinin tanıtımı takip edecektir ki; bunlar sırası ile Windows 98, Excel, Word 6.0 ve Power Point'tir. Buna ek olarak kuramsal konular laboratuvarlarda, bilgisayar uygulamalı olarak desteklenecek ve açıklanacaktır.

Ayrıca, bilgisayar ortamı iletişimin, avantajları ve dezavantajlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Ders içeriğinde; bilgisayar ortamı iletişim sistemleri ile bilgisayar ortamı iletişimle destekli medya alanları, bilgisayarın eğitimdeki önemine değinilecektir.

Teknoloji yalnızca teknikten ibaret değildir; toplumsal içerikleri de vardır. Bu dersde, bilgi çağının teknik ve teknolojik detayları arasında denge kurmaya çalışılacaktır. Medya, teknik ve toplumsal bir konu olarak incelenecek ve telgraftan internete, bütün yeni iletişim teknolojileri tekno-politik bakış açısıyla ele alınacaktır.

Bu dersle ilgili başarılı bir öğrencinin sahip olması gereken beceriler şunlardır;

- Temel bilgisayar kavramları ve işlemler,
- Bilgisayar donanımı ve bilgi teknolojileri ortamının tanıtımı,
- Değişik yazılımların ve geliştirici araçların kullanımı,
- Bilgi teknolojilerinin diğer alanlarda kullanımı,
- Bilgi teknolojilerinin kullanımında ahlâki, insani ve sosyal değerlerin önemi,
- Tasarım teknolojileri, problem çözme becerileri, karar verme mekanizmalarıdır.

3.5.4. Sosyal Bilimler

Güvenlik ve Psikoloji, Güvenlik ve Sosyoloji, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi, Mesleki İngilizce, Güvenlik ve İletişim Bilimleri, Türk Dili Ve Edebiyatı ve İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri derslerinden oluşacaktır.

3.5.4.1. Güvenlik ve Psikoloji

Güvenlik ve psikoloji dersinin amacı; öğrencilerin temel psikoloji bilgilerini ve eleştirel düşünme becerilerini kazanmalarına yardımcı olmaktır. Dersin kapsamındaki kavram ve kuramların diğer bir amacı da; bilimsel düşünme yönteminin geliştirilmesidir. Psikoloji insanla ilgili her alanda, her yerde ve her zamanda kendisine uygulama alanları bulan bir bilim dalıdır. Her ne kadar teknoloji, insan aklını zorlayacak boyutlara ulaşsa ve birçok bilim dalının temel uğraş alanı insanın davranış, düşünce ve duygularından çok sayılarla, grafiklerle ya da makinelerle ilgili gibi görünse de, hala insan merkezli bir dünyada yaşanmaktadır.

Bireylerin olduğu gibi toplumların da psikolojisi vardır. Bu gruplar bazen bir ulus, bazen bir etnik ya da ideolojik grup, bazen bir ulus içindeki farklı politik toplulukları temsil edebilir. Bir ulus içindeki farklı gruplar arasında ve uluslararası ilişkilerde cereyan eden psikolojik süreçleri anlamak temel amaçlardan biridir. Diğer bir amaç ise; ideolojik veya etnik terörist grupların psikolojini kavramaktır. Politik psikoloji, büyük gruplar arasındaki çatışmalarda etkin olan psikolojik etmenleri belirleyerek barışçıl çözüm yollarının gösterilmesini hedefler. Sonuç olarak; öğrenilecek psikoloji bilgisinin dünyaya farklı bakış açılarıyla bakabilmek için kullanılabilmesi hedeflenmektedir.

3.5.4.2. Güvenlik ve Sosyoloji

Bu derste; sosyo-psikolojinin temel kavramlarının ve araştırma tekniklerinin tanıtılması ile önemli kuramsal yaklaşımların açıklanması ve sosyo-psikolojik bakış açısıyla toplumsal olaylara bakabilme konuları işlenecektir. Güvenlik ve Sosyoloji dersinde, temel kavramların incelenmesi, kültür, kişilik, sosyal sistem, sosyalizasyon, sosyal organizasyon, sosyal kurum, sosyal olay, sosyal olgu, sibernetik değer, norm (örf ve adetler), anomi, sosyal kontrol, millet, devlet, sosyal farklılaşma, göç, sosyal hareketlilik, sosyal değişme, sosyal tabakalaşma, sosyal sapma davranışı, sosyal çatışma, kolektif davranış, sosyal çözülme, sosyal bütünleşme kavramları ele alınacaktır. Ayrıca suç ve suçluluk kavramı, suç sosyolojisinin önemi ve gereği, suçun doğuş sebepleri, Kriminoloji ve kriminal sosyolojinin tarihi gelişimi ve çağdaş bakış açıları, suç faktörleri, suç ve suçluların sınıflandırılması ile önleme ve ıslah metodu incelenecektir.

3.5.4.3. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

"Türkiye Cumhuriyeti Tarihi" ve "Türk İnkılap Tarihi" olarak da isimlendirilen bu derste temel, Atatürk ilke ve inkılapları olacaktır. Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde büyük yeri ve önemi olan bu dersin konuları işlenirken; öğrencilere, süratle değişerek karmaşık hale gelen yurt ve dünya sorunlarını karşısında, ihtiyaç duyulan gerekli bilgi ve anlayışın, olumlu davranışların kazandırılması ve geliştirilmesinde, başlıca kaynağın bütünüyle Atatürkçülük olduğu kavratılacaktır.

Konular işlenirken, Türk İnkılabı'nın mimarı Atatürk'ün olaylardaki rolü üzerinde durulacak; Atatürk'ün hayatı açıklanırken, O'nun eğitim-öğretiminde etkisi olan kurumlar ve çevresi ile kendisini yetiştirmede kişisel çabalarına yer verilecektir.

Atatürk'ün kişisel özelliklerine yer verilirken önderliği, üstün zekası, kuvvetli hafızası isabetli karar alma ve kararları süratle uygulama azmi ve tutumu, geniş kültürü, yurt ve millet sevgisi, cesareti, uzak görüşlülüğü, sabır ve metaneti, örnek durumdaki çalışkanlığı, fedakarlığı, dürüstlüğü, alçak gönüllülüğü; inançlı ve ince duygululuğu gibi özel nitelik ve yetenekleri örneklerle belirlenecek; dahi asker, eşsiz inkılapçı ve büyük devlet adamı kişilikleri ayrıntılı olarak konu edilecek; O'nun her zaman sevgi ile anılacak ve bağlanacak ölümsüz bir lider olduğu vurgulanacaktır.

Kurtuluş Savaşı ile ilgili konular işlenirken, yurdun o günkü durumunda, yokluk ve yoksulluk içinde, en çetin ve güç şartlar altında, Atatürk'ün birleştirici ve bütünleştirici gücüyle ve O'nun önderliğinde Türk Milletinin bir vücut halinde en modern silah ve teçhizatla donanmış işgal kuvvetlerine karşı giriştiği Milli Mücadele, destani kahramanlık, olayların geçtiği manzara içinde yansıtılacaktır.

Kurtuluş Savaşından sonra yeniden kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bütün organlarını ve Türk Milletinin toplumsal yaşayışındaki değişim, gelişim ve yenilikleri kapsayan Türk İnkılabı, karşılaştırmalı olarak işlenecektir. Bu çalışmalar yapılırken, bir zamanlar her alanda kuvvet ve üstünlüğünü dünya devletlerine kabul ettiren Osmanlı İmparatorluğunun, zamanla Batıdaki gelişmeler ekseninde çağdaşlaşmaya uyamadığı; bunun sonucu olarak her yönden sarsıntıya uğradığı ve çöküşe gittiği; diğer taraftan bir süre geçmiş devirde yararlı olan kurum ve organların zaman geçtikçe bozulduğu, hayatiyetini kaybettiği ve yetersiz hale geldiği üzerinde

durulacaktır. Bu arada Osmanlı İmparatorluğu'nun yıpranmış bazı kurumlarını sürdürme durumunda olan yeni Türk Devleti'nin çağdaş batı medeniyetine kavuşturulmasındaki güçlük göz önünde tutularak, Türk İnkılabı'nın diğer İnkılaplara göre farklılığı ve üstünlüğü belirlenecektir.

Atatürk'ün eşsiz inkılabının getirdiği yenilikler ve değişiklikler işlenirken; yeni kurum ve organlar ile yaşama düzeninin, biçim yönüyle bağlayıcı, donmuş bir kalıp ve dogma olmayıp, Türk Milletinin yapısı ve karakterine göre geliştirici dinamikler taşıdığı vurgulanacaktır.

Atatürkçülük ve Türk İnkılabının dayandığı ilkeler işlenirken, temel ilkeler Atatürk devrindeki uygulamalarda göz önünde bulundurularak O'nun kendi sözleri, düşünce ve görüşleri doğrultusunda açıklanacak; ilkelerin bütünüyle, her alanda milletin yaşama düzeninde yenileştirici ve geliştirici bir sistem oluşturduğu belirtilecektir.

Temel ilkeler yanında onları tamamlayan bütünleyici ilkelerin kavratılmasına da önem verilecek ve bu ilkelerin tanıtılmasında, Atatürk'ün veciz sözlerinden yararlanılacak; Atatürk ilkeleri ve Türk inkılabının millet hayatı için vazgeçilmez bir sistem olduğu vurgulanacaktır

3.5.4.4. Mesleki İngilizce

Öğrenciye eğitim süresince her yarıyıl (dört yarıyıl) verilen bu dersin amacı; bir yandan öğrencinin İngilizce bilgisinin geliştirilmesini sağlamak ve diğer yandan da öğrencinin Türkçe olarak okuduğu derslerde kullanılan (öğretilen) mesleki terimlerinin İngilizce karşılıklarını kendisine öğretmektir. Böylece, bu derslerin içeriği Türkçe okutulan derslerle belirli ölçüde paralellik göstermektedir. Derslerde (özellikle son dört yarıyıl), öğrenciye ayrıca, "mesleki metin yazma" ile ilgili esaslar da öğretilmekte ve öğrencinin Mesleki İngilizce'ye sözlü olduğu kadar yazı ile de hakim olması amaçlanmaktadır.

3.5.4.5. Güvenlik ve İletişim Bilimleri

Bu derste, iletişim ve halkla ilişkilerle ilgili temel kavramlar, iletişim kurulacak hedef kitle ve özellikleri, kulluğun halkla ilişkilerinde dikkat edeceği hususlar ayrıntılı olarak incelenecektir. İletişim çalışmaları dersinin amacı; öğrencilerin iletişim alanıyla tanıştırılmasıdır. Bu ders çerçevesinde, öğrencilere

kişiler-arası, kültürler-arası iletişim, kitle iletişimi ve bilgisayar dolayımı iletişimi anlayıp, çözümleyebilmelerini sağlayacak eleştirel bilgi ve becerilerin yanısıra, İletişim alanının veri olarak kabul edilen kavramlarını tartışmaya açabilecekleri entelektüel donanımın kazandırılması hedeflenmektedir.

3.5.4.6. Türk Dili Ve Edebiyatı

Türk Dili ve Edebiyatı dersinin genel amacı; anadilini doğru kullanan, kültürünü iyi bilen, dünya kültürünü tanıyan, farklılığa saygı duyan; okuma ve sistemli düşünme alışkanlığı kazanmış bireyler yetiştirmektir. Bu ders için her düzeyde farklı türlerde ve farklı dünya görüşlerini yansıtan eserler seçilecek, dil ve kompozisyon çalışmaları edebiyat derslerinde kullanılan metinlerden kopmadan bir bütünlük içinde verilmek üzere planlanacaktır.

Günümüz dünyasında iyi kararlar verebilmek ve kararlara katılabilmek için, bir dünya vatandaşının genel ve teknolojik anlamda usta birer okur-yazar olması gereklidir. Zamanımızda bu beceriler, geleneksel akademik okuma, yazma ve sayısal beceriler kadar gereklidir

3.5.4.7. İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri

Bu derste, bireyin hak ve özgürlükleri kavramları ile ulusal ve uluslararası alanda güvence altına alınmış insan hak ve özgürlükleri incelenecektir. Ayrıca, temel hak ve özgürlükler, bunların sınırlandırılması ve güvenceleri ile bu kapsamda kolluk kuvvetlerinin yetki ve görevlerinin neler olacağı tartışılacaktır.

Öğrencileri, devletin varlık nedeninin, yurttaşların insan haklarını korumak, işlevinin de kamuyu, yurttaşların haklarını eşit şekilde koruyarak yönetmek olduğu ve devletin temelinin hukuk, hukukun temelinin de insan hakları olması gerektiği konularında düşündürmeyi amaçlamaktadır

3.5.5. Fiziksel Eğitim ve Sağlık Bilgisi

Güvenlik mesleği, bilindiği gibi zor kullanma yetkisini de içeren 24 saat esasına göre görev yapan asayiş ve huzuru sağlamak, suçlularla mücadele etmek gibi temel görevleri olan bir meslektir. Bu nedenle bedeni güç ve kuvvet kullanmak bu mesleğin gereği olduğu gibi, bu meslek mensubu olan kimselerin de vafıdır. Bu kabiliyeti kazandırıp, meleke haline getirmek için uygulamalı olan fiziksel eğitim ve sağlık dersi konulmuştur.

Genel olarak; toplumsal olaylara müdahale tarzı, görev alan personelin psikolojisi, kişisel etkiler, zor kullanmanın sınırları ve emir-komuta zincirinin işleyiş tarzı gibi konular üzerinde ciddi eğitimler verilecektir. Ayrıca eğitim merkezinde su püskürtme araçları, atların ve köpeklerin de kullanılması suretiyle büyük çaplı tatbikatlar gerçekleştirilecek, yürüyüş ya da gösteri gibi olaylarda görev alacak personel görev için hazır hale getirilecektir..

Fiziksel eğitim ve sağlık bilgisi dersi programında; aşağıdaki ana konulara yer verilecektir:

- a) Fiziki yeteneği geliştirme ve yakın savunma,
- b) Kültür fizik hareketleri,
- c) İlk yardım,
- d) Yüzme ve cankurtaranlık eğitimi,
- e) Toplumsal olaylara müdahale eğitimi,
- f) Sürücü eğitimi.

Bu ana konuların içerisinde uygulamalı olarak diğer alt konular çalıştırılacak ve bu davranışlar öğrencilere mekeke olarak kazandırılacaktır.

Güvenlik Teknikerliği Meslek Yüksekokulu Programı		1. Sınıf		2.Sınıf	
		1.Dönem	2.Dönem	1.Dönem	2.Dönem
	GÜVENLİKLE İLGİLİ DERSLER (Teorik)				
1	Güvenliğin Tarihi ve Kültürü	2	2		
2	Temel Hukuk Bilgisi	2	2	2	2
3	Güvenlik Meslek Hukuku	2	2	2	2
4	Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi			2	2
5	Mesleki Teknik Yazışma ve Rapor Yazma (Uygulamaya Yönelik)			2	2
6	Önleyici Güvenlik Hizmetleri			2	2
7	Suç Organizasyonları Ve Kovuşturma Usulü			2	2
8	Silah Bilgisi Ve Atış Eğitimi	2	2	2	2
9	Temel Trafik Bilgileri ve Sürücü Eğitimi	2	2		
	TEKNİK KONULAR				
10	Çağdaş Güvenlik Teknolojileri	2	2		
11	Güvenlik Mühendisliğine Giriş			2	2
12	Fiziksel Güvenlik	2	2		
13	Personel Güvenliği	2	2		
14	Bilgi Güvenliği	2	2		
15	İstihbarat ve Araştırma Teknikleri			2	2
16	Kriminoloji			2	2
17	Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri	2	2		
	SOSYAL BİLİMLER				
18	Güvenlik ve Psikoloji			2	2
19	Güvenlik ve Sosyoloji			2	2
20	Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi	2	2		
21	Mesleki İngilizce	2	2	2	2
22	Güvenlik ve İletişim Bilimleri	2	2	2	2
23	Türk Dili Ve Edebiyatı	1	1		
24	İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri	1	1		
	FİZİKSEL EĞİTİM VE SAĞLIK BİLG.				
25	Fiziksel Eğitim ve Sağlık Bilgisi	2	2	2	2
	TOPLAM	30	30	30	30

SONUÇ VE ÖNERİLER

Genel güvenlik, asayiş ve kolluk hizmetleri hiçbir devlet tarafından vazgeçilmesi mümkün olmayan, birincil ödevleridir. Bu asli hizmetlerin varlıklarıyla devletin şekli arasında bir bağlantı yoktur. Yani devlet şekli ister totaliter, ister otoriter, ister demokratik, isterse sosyalist olsun güvenlik hizmetleri (tabii olarak görev ve yetkileri), bu devlet biçimlerinden bağımsız olarak mevcuttur. Devletin biçimi olsa olsa bu güvenlik hizmetlerinin (görev ve yetkilerinin), amacı ve fonksiyonu üzerinde belirleyici bir unsur olarak görülebilir.

Otoriter bir devlet örneğinde, devletin güvenlik kuvvetleri (özellikle iç güvenlikten sorumlu olanlar) bir hizmet ifa etmekle beraber daha çok belli bir kişi, zümre veya grubun tahakküm ve otoritesinin tesisi maksadıyla ve bu maksada uygun yetkilerle hareket ederler. Totaliter devletlerde amaç, iç güvenliğin bir hizmet olması değil, kişilerin hayatlarının tüm ayrıntılarıyla bilinebilmesi ve devletin adeta vatandaşa karşı korunmasıdır. Demokratik devlet biçimlerinde ise; iç güvenlik faaliyetleri belli kamusal yetkilerin kullanıldığı ama yasallığını, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına dayanan bir saygıdan alan, kamu yararına yönelmiş bir kamu hizmeti haline gelmiştir.

Görüldüğü üzere devletin biçimi bu faaliyetlerin varlık sorunu değil, ancak görev-yetki-amaç-hizmet hususlarının düzenlenmesini belirleyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Totaliter devletten demokratik devlete uzanan çizgi, özellikle iç güvenlik faaliyetlerinin sırf bir amaçsal görev ve yetki olmaktan çıkarak, kamusal bir hizmete dönüşme aşamalarının bütününe karşılık gelir. Modern demokratik devlet yapılarının ortaya çıkmasından önce kabul edilen ve en kaba tanımıyla devletin kendi koyduğu hukuk kurallarına kendisini bağlı hissetmesini ifade eden “Hukuk Devleti” ilkesi idarenin tüm ajan ve faaliyetleriyle beraber güvenlik kuvvetlerinin faaliyetlerine de bir belirleyicilik getirmiştir.

Yukarıda açıklandığı gibi devlete ait ”vatandaşın korunması” görevi, devletin hala en klasik görevi olarak değerlendirilse de, günümüzde fonksiyonel ve teknik açıdan, en karmaşık konulardan birisini teşkil etmektedir. Devletle beraber varolan

“vatandaşın (tebaanın) korunması” görevi, günümüzde uzmanlık gerektiren bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.⁹⁹

Yapılan çalışma ve araştırmalarda elde edilen veriler paralelinde etkili bir güvenlik hizmeti sunmak için şu öneriler geliştirilebilir:

- Güvenlik kavramı çağın değişen şartlarına göre yeniden ele alınmalıdır. Güvenlik sadece polisiye tedbirler olarak düşünülmemelidir. Ev, iş, okul ortamlarından ve özel hayatın her alanına kadar gerçekleştirilecek faaliyetlerin arzu edildiği çerçeve de yerine getirilebilmesi için öncelikle güvenli bir ortamın sağlanması zaruridir. Bu da güvenlik kavramının içeriğinin ne kadar geniş bir platforma taşınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

- İnsan hayatının her aşamasında vazgeçilmez bir unsur olan güvenlik olgusunun, sadece fiziksel güvenlik tedbirleri ile sağlanamayacağı muhakkaktır. Sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerin bütününde güvenlik konusunun önceliği ortadadır. Bu kadar geniş bir alanda etkin olan güvenlik olgusu yetiştirilen güvenlik personelinin yeterliliği tartışılmalı ve çalışma ortamlarına göre uzmanlık alanlarında branşlaşmaya gidilmelidir.

- Güvenlik eğitimi verilen polis okulları ve akademilerinde güvenlik teknolojileri konusunda herhangi bir eğitim verilmediği görülmüştür.

- Ülkemizde Güvenlik eğitimi konusunda yapılan bilimsel çalışmaların polis/asker eğitimi olarak ele alınmadığı saptanmıştır.

- Güvenlik, sadece insan kaynaklı suçlara karşı alınacak tedbirleri içermemektedir. Doğal tehditlerin neden olabileceği güvenlik sorunları göz önünde bulundurulmalıdır.

- Değişen Güvenlik olgusu ile ilgili olarak hizmet sunulan kesimlerin aydınlatılması sağlanmalıdır.

- Güvenlik artık kamu tarafından sağlanan bir hizmet olmaktan çıkmış para ile satın alınabilen bir hizmet haline dönüşmüştür. Bu değişime uyum sağlanması için gerekli yasal ve yapısal değişiklikler vakit geçirilmeden ele alınmalıdır.

⁹⁹ ATAÇ, a.g.e., s.29.

- Özel Şirketler tarafından sağlanan güvenlik hizmetlerine gerek maddi ve gerekse bilgi ve tecrübeleri ile kamusal liderlik öngörülmelidir.

- Güvenlik konusunda gerek kamu, gerek özel kuruluşlar tarafından özel ve tüzel kişilere bilimsel temellerde “Güvenlik Danışmanlık Hizmetleri”nin verilmesi gerekmektedir.

- Küreselleşme ve iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü gelişmelerle birlikte güvenlik, ulusal bir konu olmaktan çıkmış, uluslararası yasalar tarafından düzenlenen bir yapı kazanmıştır.

- Yakın zamana kadar güvenlik konusunun sadece fiziksel tedbirleri içerdiği görülmektedir. Yaşanan teknolojik gelişmeler paralelinde bilgi güvenliği, iletişim güvenliği, bilgisayar güvenliği, network güvenliği gibi kavramlar kullanılmaya başlamıştır.

- Mevcut bütün bilimsel alanların uzmanları ile güvenlik konusunda işbirliğine gidilmelidir.

- Çok yakın zamana kadar güvenliğin temin edilmesi kamusal güçlere bırakılmış, devletin asli görevleri arasında yerini almıştı. Güncel sosyo-ekonomik sistemler devletin üstlenmiş olduğu bir çok hizmetin özel sektöre devrini gerektirmiştir.

Genel Güvenlik hizmetlerinin yanında, halen küresel anlamda önemini koruyan ve güvenlik gereksiniminin karşılanmasında etkili bir araç olarak kullanılmakta olan, Özel Güvenlik birimlerinin fonksiyonlarının ve etkililiklerinin artırılması adına, bu birimlerde faaliyet yürüten her kademedeki çalışanın mesleki gereklilikler ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda eğitilmeleri zorunludur. Bu alanda henüz tam anlamıyla eğitim gereksinimlerini karşılayabilecek yetkinliklere sahip kurum veya kuruluşların olmaması, karşı karşıya olunan sorunların en önemlilerindedir.

Buradan hareketle Güvenlik eğitimi alanındaki bu önemli boşluğu gidermek üzere, post-modern bir öneri olarak ‘Güvenlik Teknikerliği M.Y.O.’ tasarlanmıştır ve bu eğitim kurumunda yetiştirilecek bireyler için, mesleki gerekliliklere ve teknolojik yeniliklere uygun bir ders programı hazırlanmıştır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. A Systems Engineering Capability Maturity Model, Version 1.1, CMU/SEI-95-MM-003, Carnegie Mellon University, 1995.
2. ADLAM R. C. A., (1981), "The Police Personality", D. W. Pope and N. L. Weiner (eds.), Modern Policing. London: Billing and Sons Ltd.
3. ARCA report National Security Agency, Number MDA904-97-C-0223.
4. ARMSTRONG D., and GARSON G., "The Use of Private Security in Public Housing: A Case Study", Journal of Security Administration, 1994, Vol. 17, No. 1.
5. ASLAN M. E., "Güvenlik Hizmeti Sunan Ticari Şirketler", Teknolojik Güvenlik Dergisi, Cilt: 16 No: 6/02 Sayı: 93/94 Yıl: 2002.
6. ATAÇ G. O., "Güvenlik Hizmetlerinde Özelleştirilebilecek Alanlar", (Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Güvenlik Bilimleri Akademisi, Ankara, 2001).
7. AYDIN A. H., "Polis Meslek Hukuku Ders Kitabı", Ankara, 1996.
8. AYGUN A., "Özel Güvenlik Sisteminin Ve Özel Güvenlik Teşkilatı Personelinin Niteliği Ve Yapısı, Özel Güvenlik Hizmeti Sunan Ticari Şirketler", (Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Güvenlik Bilimleri Akademisi, Ankara, 2001).
9. BAL, M. A., "Modern Devlet ve Güvenlik", IQ Yayınları 1. Baskı, İstanbul, 2003.
10. BOWDEN T., Who is Guarding the Guards, The Political Quarterly, 1977, 46 (1): 347-353.
11. BUTLER A. J. P., and COCHRANE R., (1977), "An Examination of Some Elements of the Personality of Police Officers and Their Implications", Journal of Police Science and Administration, Vol.:5 (4).
12. Council of Europe, 1997, Oakley, 1998, Council Of Europe, 2000.
13. Dictionnaire Larousse, Milliyet Ansiklopedik Sözlük.
14. DRAPER H., "Private Police", Harmondsworth: Penguin, 1987.
15. ERKAN M., "Hava Güvenliği Semineri Raporu", Ankara, 1991.
16. Ferraiolo, K.; Williams, J.; Landoll, D., "A Capability Maturity Model for Security Engineering" Proceedings of the Sixth Annual Canadian Computer Security Symposium, May 1994. FİSCHER R. J., "Introduction To Security", U.K., 1987.
18. FYFE N. R., Policing the City, Urban Studies, 1995, Vol.32, Nos.4-5.
19. GEORGE B., and BUTTON M., "Private Security Industry Regulation:Lessons from Abroad for United Kingdom" International Journal of Risk, Security and Crime Prevention, 1994.
20. GLEIZAL, J.J., DOMENACH, J. G., and JOURNES, C., (2000) Çeviren Mustafa Kandemir "Batı Demokrasilerinde Polis" Temiz Yayınları, Ankara, 2000.

21. GRANT J.G., "Report On The Discussion Paper On The Private Security Industry", England, 1992.
22. GÜLCÜ M., "Özel Güvenliğin Felsefesi(1)", Polis Dergisi, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayını, Nisan/Mayıs/Haziran 2002, Ankara.
23. Hürriyet Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt-14.
24. KAKALIK J. S. and WILDHORN S., "The Rand Report", U.S.A, 1971.
25. KARAGÖZ, A., "Ö. G. T. Rehberi", 1.b, ANKARA: Mönch Media Ltd., 1998.
26. KARAMAN Ö. ve ŞEYHAN K., "Olumlu Ve Olumsuz Yanları İle Özel Güvenlik Hizmetleri", Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 3 Sayı 3-4, s.149-173.
27. LES J., "The Rebirth Of Private Policing", Univ. Of Exeter, U.K., 1992.
28. LOCKEED M., "Systems Security Engineering Capability Maturity Model", Carnegie Mellon University, 1999.
29. Martin L., "A Systems Engineering Capability Maturity Model, Version 1.1," CMU/SEI-95-MM-003, 1999, Carnegie Mellon University.
30. Mete, M., "Emniyet Örgütünde Eğitim", (TODAİE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1982).
31. N.A.C. Van Der Bijl, "The International Professional Security", Association Publishing Limited, England.
32. National Information Systems Security (INFOSEC) Glossary, NSTISSI No. 4009, September 2000. <http://www.nstissc.gov/Assets/pdf/4009.pdf>.
33. Ortadoğu Güvenlik Sistemi Merkezi, Yıllık Rapor, Ankara: 1993.
34. Polis Okulları Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 22386, 26.08.1995.
35. 2495 Sayılı Bazı Kurum Ve Kuruluşların Korunması Ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun.
36. Polis Okullarına Başvuru Kılavuzu.
37. Polis Meslek Yüksek Okulu Kuruluş Görev Çalışma Yönetmeliği.
38. Polis Meslek Yüksek Okulu Giriş Yönetmeliği.
39. Polis Okulları Ders Kitapları-I, Emniyet Genel Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, 1999.
40. Polis Okulları Ders Kitapları-II, Emniyet Genel Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, 1999.
41. SAĞLAM A., "Cumhuriyet Dönemi Polis Eğitimi", (Yayınlanmamış Bitirme Tezi, Güvenlik Bilimleri Akademisi, Ankara, 2000).
42. SÖNMEZ N., "Polis Okullarında Üç Temel Sorun: Eğitim Programı, Öğretim Kadrosu, Yerleşim", Polis Dergisi, Yıl:7 Sayı:26 EGM Yayınları, Ankara, 2001.
43. SHEARING C., ve STENNING P., "Private Policing", London: Sage.
44. SOUTH N., "Policing for Profit", London: Sage. (1988).
45. SSE-CMM Project, Systems Security Engineering - Capability Maturity Model, Model Description Document, Version 2, April 1999. <http://www.sse-cmm.org>.

46. ŞAPÇI M., “Güvenlik Şirketleri Ne Kadar Güvenli”, Panorama Dergisi, Sayı:25, İstanbul, 1993.
47. The Task Force an Privated Security Com., Private Security Report, U.S.A, 1976.
48. ÜNAL Ç., “Özel Güvenlik”, 1. b., Ankara: Mönch Media Ltd..
49. YILDIZ, A., “Avrupa birliği İle Entegrasyon Sürecinde Ulusal Hukukumuz ve Güvenliğimiz”, Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Bildirileri, Fırat Üniversitesi, 2002.
50. YILMAZ A., “Güvenlik hizmetleri...”, EGM kütüphanesi (tezler).
51. YURDAER, A., “Polis Akademisi'nde Verilen Uygulamalı Eğitimin Değerlendirilmesi”, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt :2 (7-8).
52. WİCHERS D.R., SACHS J. E., and LANDOLL D.J., “What Color Is Your Assurance?”.
53. VARDAL, F., “İngiltere ve Hollanda Polis Eğitimi ile Türk Polis Eğitiminin Karşılaştırılması”, (Seminer Tezi, Polis Akademisi, Ankara, 1996).
54. <http://www.asmpolisokulu.edu.tr/dersler.htm>.
55. <http://www.me.metu.edu.tr/oss2003tanitim/nedir.htm>.
56. <http://www.nstissc.gov/Assets/pdf/4009.pdf>.
57. <http://www.innova.com.tr/bilgiguvenligipolitikalari.asp>.
58. <http://www.cyberpark.com.tr/tbd/teknoloji%5CT402.doc>.
59. <http://www.cyberpark.com.tr/tbd/akademi%5CA304.doc>.
60. <http://www.trustwortheservices.com>.
61. http://www.bitspi.com/lib/_Toc2477086.
62. <http://www.sse-cmm.org>.
63. <http://arf.iyte.edu.tr/turkish/labs/is3labi.htm>.
64. http://www.policefutures.org/docs/private_police.pdf.
65. <http://www.viyagroup.net/gusod/index.asp>, Güvenlik Sistemleri'ne Entegre / Holistik Yaklaşım.

ÖZGEÇMİŞ

1969 yılında Aydın'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de, lise öğrenimini 1987 yılında Polis Koleji'nde tamamladı. 1987 yılında girdiği Polis Akademisi'nden 1991 yılında mezun oldu. 1991 yılından sonra sırasıyla Adana, Mardin ve Kocaeli Emniyet Müdürlüğü'nde görev yaptı. Halen Kocaeli Emniyet Müdürlüğünde Emniyet Amiri olarak çalışmaktadır.

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**